

Kinwaati ki nime-ε

Chi bɔɔŋ be nto-on be Jiso-o

Fiee fi nuuŋ le Kinwaati ki nime kini

Kinwaati ki nime chi bɔɔŋ be nto-on be Jiso kini
ε Luk wu tɛ tseε, li ntawu li nton wu dzeen wu kii
Jiso wu tɛ saa wu tseε le Kinwaati ki Lu-uk. Nton wu
dzeen wuni nuuŋ le Jiso tɛ kwi li kintaan li kii bibifi
bisɛŋ, be diyε wu, Nyɔ kaari yi buu wu li kwe-e.

Fiee fishaan le kinwaati kini-i tiiti kεε kii ntefu si
Fiana yi Waan tɛ fε se bɔɔŋ be kintutu be Jiso fε nton
wu dzeen wu kii Jiso wuni saange, gεεŋ Jerosalen
mɔɔ bimbε bi Judiya be bi Samaaria bichu, gεεŋ bo
li boo yi nshe yi naa li (1:8). Kinwaati kini nuuŋ
filon kii si kintutu ki beniin be Krai le tɛ bechi lenti
le be Juu li, be gεε shɛŋ li Jiso, fi se dza fi to fiee fi
kikoo ki nshe kichu.

Bikoo bi biee bi le Kinwaati kini-i

- 1:1-26 Nyɔ nache beniin be ntiife
- 1:1-14 Jiso nye ntifi yee yi kinshiingi be nkaache
- 1:15-26 Wi dzo kintsii ki Judas
- 2:1-8:3 Be tee nton wu kii Jiso Jerosalen
- 8:4-12:25 Be tee nton wu kii Jiso Judiya be
Samaaria
- 13:1-28:31 Nime chi Pɔɔ le
- 13:1-14:28 Ndɛndɛ wu Pɔɔ wu nkosi
- 15:1-35 Kinshewu ki Jerosalen
- 15:36-18:22 Ndɛndɛ wu Pɔɔ wu kinga kife
- 18:23-21:16 Ndɛndɛ wu Pɔɔ wu kinga kitɛtɛ

21:17–28:31 Pɔɔ nuun wi wu ncha tiiti neε je yi Nyɔ Jerosaleɲ be Kasaria mɔɔ Lom

¹ Te la Tiofilos, le kinwaati ken ki ɲkosi ki ntè ntseε li wεε, ntè ntseε le kii bieε bichu bi Jiso tɛ feti mɔɔ bi tɛ fenjisi li beniɲ li, mbεεche si tɛ bechi nime chee,

² gεεɲ bo jobε chi Nyɔ tɛ dzɔ wu yi yεε be wu liboo. Fε Nyɔ tɛ gii yi dzeti wu le yi yεε be wu liboo le, tɛ ka li bunga bu Fiana yi Waan li tifi bɔɔɲ bee be nton be tɛ tsaa.

³ Mfi wu tɛ bo li kwe-e, tɛ tuu doonche yi yee li bee, li jo mbaanyεε li, le dzé ɲge li, le doonche le wε yon. Tɛ tuu tiiti be kii bumfɔɲ bu Nyɔ-ɔ.

⁴ Si bee be tɛ nuun le, tee li bee le, “Kiɲ ne ni dza Jerosaleɲ ke. Ne tɛngi yεεɲ kinderi ki Taa tɛ kaache ben lu, ki ne tɛ woo ntiiti kii ki kεε.

⁵ Ne kεε le Jɔɔɲ tɛ lisi beniɲ li dzɔɔ, se nuun le li jo niɲ li, Nyɔ gii yi lii ben nuun li yi Fiana yi Waan li.”

Jiso yεε liboo

⁶ Jiso bee bɔɔɲ bee be nton tɛ nuun li mfi wumu-u, be dza be bii li wuu laa, “Taa, mfi kɔchɔɔ kitun wuɔ gii ɔ fε le beniɲ beɛɲ be lseleε kaari be ni be seki bumfɔɲ bu bee ni?”

⁷ Tuu li bee le, “Mfi mɔɔ jobε chi fi gii fi yenε wε nuun ε Taa nachε be bunga bwee, fi nuun yε kintsii kinε le ne kεε kε.

⁸ Fi ne nuun ne kεε nuun le, Fiana yi Waan gii yi be yi yiε li yih yinε, ne se kemε bunga, ne bechi ne ni ne tiiti kii mi mbεεche Jerosaleɲ mɔɔ bimbe bi Judiya be bi Samaaria bichu, ɲgenu mbochu fε tεεɲ luushi.”

⁹ Nεε si tē tiiti λε, Nyɔ dzɔ wu yi ye ki be wu liboo, be bichi si ye ki, gεεη kikun̄ baanyε wu, la be λε lii.

¹⁰ Si be tē ton̄ lii be bichi si ye ki λε, fi ka le bunin̄ be fe tē dza be taa be busε ε be chuume ndú yi ncherere, be len̄ li bee lichiη,

¹¹ be bii li bee laa, “Bunin̄ be Galilii, ε la fi nε lemi nε bichi liwe? Jiso wuni wu Nyɔ-ɔ dzɔ li be-eη linti wu ye be wu liboo, gii naa kaari be nεε si nε bee nε ηεη wu ye ki λε.”

Be tsaa Matiya le dzɔ kintsii ki Judas

¹² Bɔɔη be nton̄ be Jiso se dza li Nkume wu Biti bi Oli-if be tuu lijn̄ Jerosaleη ε tē nuun̄ si kingate ki ma ηεnu mbochu fe.*

¹³ Le be λε fe, be ye be gεεη λε lon̄ wu yih yi lεwe fe be tē shiin̄ be fufini. Beniin̄ bani tē nuun̄ Pita, Jɔɔη, Jeen̄ mɔɔ Andolo, Fili be Tome, Batolomu be Maacho, Jeen̄ wu ηwane Afyus, Simu wu tē nuun̄ wi kintutu ki Besilo-ɔ† mɔɔ Judas wu ηwane Jeen̄.

¹⁴ Be bechu mɔɔ bukeεη bamu mɔɔ Maariya wu ni Jiso be beηwaani Jiso tē banchi li fiee fimunkpan̄, le be ni be λeki li Nyɔ-ɔ mfi kwi.

¹⁵ Le ni nuun̄ li jo ye, bɔɔη be kintutu-u be Jiso taashε. Be tē nuun̄ fe giinḡi gwii be kitsɔ mbaamfiεε (120). Pita dza we tee li bee le,

¹⁶ “Beηwaan̄, fiee fi Kinwaati ki Nyɔ-ɔ tē tee kεmi le fi ka. Fiεε fiee fi Fiana yi Waan̄ tē fe Daafi se kween̄ ηkosi kii Judas wu tē too mbaan̄ be se kɔɔ Jiso.

* **1:12** Kingate ki ma-a nuun̄ si wi nuun̄ nεε dende jobε chi beshiin̄shi. † **1:13** Besilo tē nuun̄ Bejuu be tē teendi kwεεη, be gwii le bebuu li nge li tsan̄ beniin̄ be Lom li.

17 Nεε le Judas wuni tε nuuη wumu li kintutu kise-εη, kemi chee chi nime li bee li linti.”

18 (Fε Pita tε yeti le nuuη ε Judas tε dzɔ kwa wu bε tε nyε li wuu kii fiee fi tε fε, go kintsii lu. ε fε kintsii kilu-u fε tε we bushi likwiη tee chee buke, bulε buchuu se bo.

19 Beniη be Jerosaleη bechu woo le, be se teenyi kintsii kilu le jε yi bee le Akedama, fi nuuη le, “Kintsii ki Ngɔη.”)

20 Pita tuu tee le, “Daafi tε tseε le Kinwaati kin'yɔɔnche le,

‘Be chine la we to kichiiyε,

wi tε tuu le ni tsiη fe ke.’

Tε tuu tseε le,

‘Wumu kemi le dzɔɔ kintsii kee ki nime-e.’

21-22 Si fi nuuη ni, wumu kemi le taa li bee li, wu tε gii tε ni tε tiifi le Taa Jiso tε bo li kwe-e. Wεε wi kemi le ni nuuη wi wu tε denɡi be bee mfi kwi fε Jiso tε denɡi be bee mbeεche li mfi wu Jɔɔη tε lisi beniη li dzɔɔ, ηɡenu mbochu jobε chi Nyɔ tε dzɔ Jiso le bee lenti yεε liboo.”

23 Le tee le, be tsaa beniη befe. Wumu tε nuuη Jɔse wu be tε teenyi le Basaba be tuu be teenyi wu le Justu, se wumu nuuη Matiya.

24 Le be tsaa be le, be biee be leke li Nyɔɔ le, “Taa, ɔ kii shεη yi beniη bechu. Se nuuη le, doonche li bee li wi wu tε gii tε buule beniη be befe bani-i lenti,

25 le ni nuuη ηwane nton wu Jiso wu gii dzɔɔ kintsii ki Judas ki nime-e, ki tε chine gεη fε kee kintsii li.”

26 Si be tε leke li Nyɔɔ le, be se tseε menkoon me bee, be seεε bu Matiya bo bu we. Be taa wu li

kintutu ki bəəŋ be nto-on be Jiso-o be yoofi ntsə mumkpaŋ baa.

2

Fiana yi Waan be

¹ Le jobε chi Tsəŋə chimu chi be tē teenyi le Pentekə be chi kəche, ε beniin bechu be tē gεε shén li Jiso-o banche kintsii Kimumkpaŋ.

² Be dza be taa be woo si fiee fimu ndunji fi shiiti liwe si kinjunku. Fi shee, fi yise li yih yi be tē nuun lu chichi.

³ Le be bichi lə, be ŋeŋ fiee fimu si nín yi wi le, yi se saange yi gεeŋ yi nuun li bee, wi mumkpaŋ mumkpaŋ.

⁴ Fiana yi Waan se biee yi yise li be bechu, yi fe le be to be ni be yeti jé yi biton chichi chichi.

⁵ Tε nuun li mfi wεε, Bejuu be tē bəseyi be gεε shén li Nyə-ə tē nuun Jerosaleŋ, ε be tē dza li biton bichu bi li kikoo ki nshε-ε.

⁶ Le be woo ndun u wε le, be se banchi be beε ŋge fe beniin be tē gεε shén li Jiso-o tē nuun. Beniin be tē gεε shén li Jiso-o belu tē yeti, wi mumkpaŋ mumkpaŋ be wuki tε jé yibe. Fi fuumi be.

⁷ Bimfimu wondε be, be ta maa, be tiiti laa, “Beniin be yeti bani bechu nuun nεε beniin be Galilii ni?

⁸ Fi geeŋ fi wi mumkpaŋ mumkpaŋ wuki be yeti le jé yi biton bi bee ni?

⁹ Bee bamu dza Paatia, bamu dza Meda be Elam, bamu dza Misopotemia be Judiya məə Kapadosia, bamu dza Pontu be Eesha.

¹⁰ Bee bamu dza Flija be Pamfila, bamu Ijip be bimbe bi Libia, bi nuun li kiton ki Seli-in lichin.

Bee bamu se dza Lom, se nuuŋ Bejuu be beniin be fiiki be to beniin be kimbeenche-ε ki Bejuu.

¹¹ Bee bamu se dza Klet be Alabia. Te se wuki li je yi biton bisen chichi chichi si beniin bani yeti biee bi koofi yi bi Nyɔ fe.”

¹² Bimfimu wondε be, be njanje bebe laa fini fiee se tiifi le la le.

¹³ Beniin bamu tε choosi fibee bu choosε, be tiiti le, “Beniin bani baa ε mbiin kɔɔ be.”

Pita yɔ li beniin li

¹⁴ Bedεeni, Pita bee bɔɔŋ be nto-on be Jiso-o be yoofi ntsɔ mumkpan baa len fe. Pita se bechi yeti li kintutu ki beniin le, lewe nge le, “Bejuu ben mɔɔ beniin bechu be tsiin Jerosalen ɲwekɔɔ le ne keε fini bujɔŋ. Yike yεŋ bujɔŋ li fiee fi ɲgii ntee li be-εŋ.

¹⁵ Mbiin mεεŋ maa ki kɔɔ ke beniin bani si ne beechi le ke. Dεeni mεεŋ yaa jobε bikaa mfomeyoofi feŋweεŋ.

¹⁶ Fiee fi keti dεeni fini nuuŋ fi Juεl wu ntomfɔŋ wu Nyɔ-ɔ tε tee le,

¹⁷ ‘Nyɔ tiiti yε le, fe gii ni nuuŋ li jo yɔ kimεrise, yi gii yi shooshe Fiana yee li beniin bechu-u. Se nuuŋ le, bɔɔŋ bene be bunin mɔɔ be bukeεŋ be gii be

ni be wuki biee bi ntiiti be tiiti li beniin li, biee si bifiee gii bi ni bi beε le besɔɔŋ bene-ε, bifiee se ni bi tendi bekaan bene,

¹⁸ Fe gii ni nuuŋ li jo yεε, se shooshe Fiana yee li beniin bee be nime-ε bechu, bunin be bukeεŋ, be ni be wuki biee bi ntiiti, be tiiti li beniin li.

¹⁹ Yi gii yi fe biee bi bimfimu wondini liwe,

tuu fε biee bi doonchi bɔŋga bwɛe li nshε-ε.
 Ngɔŋ bε wi mɔɔ njiŋ mε koofi yi gii mε nuuŋ.

²⁰ Jobε gii chi to kijibε,
 kwii se dza wu yeri si ngɔŋ,
 jobε chi nɔŋa chi Taa lε chi tεemi se naa chi bε.

²¹ Se nuuŋ le, mɔɔ nuuŋ noo le wu gii naa teen
 bukoon bu Taa lε, gii naa bɔnε.’ ”

²² Pita tuu tee le, “Bɛniin bε Isɛlɛɛ, yikε yɛŋ nε woo
 bujɔŋ fiee fi ntiiti. Jiso wu Nasarε tɛ nuuŋ wi wu
 Nyɔ tɛ bɔseyi yi doonchε li be-en lε ε yi yi tɛ toŋ wu,
 si yi tɛ fε Jiso feti biee bi doonchi bɔŋga bu Nyɔ-ɔ,
 bε bi bimfimu bi wondini mɔɔ bintε wa bi biee lε,
 lε be-en lɛnti. Nε kii baa biee bini bujɔŋ.

²³ Jiso wuni nuuŋ wi wu bε tɛ nyε li be-en, nuuŋ
 nεε Nyɔ yi tɛ nachε, si fi tɛ kɛti lε nuuŋ ε yi tɛ kεε
 kituŋ. Nε se wo wu si nε tɛ nyε wu li tsan yi bɛniin
 bε bifi-i, be ta wu li kintaan li.

²⁴ Se nuuŋ le, Nyɔ fε kaari yi buu wu li kwe-e, se
 bo li tsan yi kwe-e, kifε kwe tɛ nuuŋ yε le yi gii yi
 ba yi ni yi kɛmi li wuu kε.

²⁵ Daafi tɛ tee kii Jiso wuni le,
 ‘Nɪŋgɔ Taa nuuŋ bε mi mfi kwi
 lε kibɛnε keŋ ki kigɔŋε-ε, ke fiee fimu se tɛ sɛɛsɛ mi
 kε.

²⁶ Se nuuŋ le, shɛŋ yɛŋ se wuki yε bujɔŋ,
 nse n'yeti bε kinɛtinε.

Nnuuŋ nεε si wi wu gii kwi,
 se nuuŋ le mbichɔɔ nεε nuuŋ limfwe,

²⁷ kifε wε wi wu Nyɔ nuuŋ tε chinε fiana yee li
 kwɛɛŋ wu bɛŋku-u kε.

Se ɔ nuuŋ tε naa chinε ŋwana wu nime wu Wuuti le
 fɔ lε dzin kε.

²⁸ ɔ doonchɔɔ mi dze yi ŋgii ŋka le nse mbo.

Ngii naa ni neetini si nuun li wee limfwe.’ ”

²⁹ Pita se tuu tee le, “Benwaanen, nnuun nee ntee li be-en menine nsin le te betaa besen wu Mfon Daafi tɛ kwi, be diyɛ wu, dzin ye se nuun feni nsin bo ben.

³⁰ Tɛ nuun ntomfon wu Nyɔ, tuu kii nkaache wu Nyɔ tɛ kaache yi chini le yi gii naa yi gee nwan wu kini kee li li kabara we-e.

³¹ Se biae nen fiee fi Nyɔ tɛ nuun le yi gii naa yi fe, se kween le Kinsofu ki Nyɔ tɛ kaache gii naa ki bo li kwe-e. Fiee fiee fi tɛ tee le, ‘Tɛ mɛen ki ba li kween wu benku-u ke, yi yee tɛ mɛen ki fɔ ke le dzin ke.’

³² Jiso wuni we ɛ Nyɔ tɛ buu wu li kwe-e, wu bee bechu be nuun beniin bee be kintutu tɛ nen wu.

³³ Nyɔ yɛeki wu yi shiiki wu le kibene kee ki kigɔnɛ-ɛ, yi nyɛ Fiana yi Waan li wuu si yi tɛ kaache. Fiee fi ne nɔngi ne wuki deeni fini nuun Fiana yilu yi Jiso nyɛo li bee li.

³⁴ ɛ Daafi wu tɛ yɛe liboo ke. Daafi kibee tɛ tee fiee le,

‘Taa Nyɔ tɛ tee li Taa wen le, shee le kibene ken ki kigɔnɛ-ɛ,

³⁵ geeɛ bo mfi wu ngii ngiiki beniin bo be mbani le ɔ tɔmi bikaa bio li bee si kiga ko.’

³⁶ Se nuun le, beniin bechu be Isɛɛ se kee te bujon le Jiso wuni wu ne tɛ ta li kintaan li nuun wu wu Nyɔ gee le ɛ wu Taa tuu nuun Kinsofu ki Nyɔ tɛ kaache.”

³⁷ Le beniin belu woo le, n'yoru wulu se we be li shɛ-en. Be se tuu be bii li Pita bee boon bamu be nto-on be Jiso-o laa, “Benwaanen, tɛ gii tɛ geen deeni?”

³⁸ Pita tuu li bee le, “Wi mumkpaŋ mumkpaŋ fiiki shén yee, bε lii wu li dzɔɔ li bukoon bu Jiso Krai Nyɔ se feeki bibifi biee yi tuu yi nyε wu nya ye yi ti nuun Fiana yi Waan.

³⁹ Nkaache wuni wε li be-en, mɔɔ li bɔɔŋ bεnε-ε, mɔɔ li bɛniin bεchu bε nuun mfiin. Wu nuun li bɛniin bεchu bε Taa wu Nyɔ-ɔ yisεŋ teenyi be bεε lε wuu.”

⁴⁰ Pita tuu tee biee nge, tifi be, lεkε le be fi bikoo bi bee li nge wu gii naa bε li kingɔkε ki bifi kini-i.

⁴¹ Bɛniin woo n'yɔru wu Pita wuni, bε nge bεŋ, bε se biee bε lii be li dzɔɔ. Boo yelɔ bɛniin taa li kintutu ki bɛniin bε Jiso-o si bɛnchuki bεtεtu (3,000) lε.

⁴² Be se biee be nyε yi yi bee, be wuki biee nuun bi bɔɔŋ bε nto-on bε Jiso tɛ tiifi. Bee be nuun li kintutu-u, be bootini kibelee, be lεki li Nyɔ-ɔ li kintutu-u.

Ntε wu kintutu ki bɛniin bε kimbeenche-ε

⁴³ Bɔɔŋ bε nto-on bε Jiso tɛ feti biee bi bimfimu bi wondini bε biee nge bi doonchi bunɔa bu Nyɔ-ɔ, bɛniin nɛŋi lε, fi yεki be.

⁴⁴ Kintutu ki bɛniin bε kimbeenche-ε kichu nuun li fiee fi mumkpa-aŋ, be kɛmi fiee fibee fimumkpaŋ.

⁴⁵ Be tɛ dzeti be kabini bintsii bi bee bε biee bi bee, be gachi kwa wulu li yi yi bee si nge wu wi nuun.

⁴⁶ Be shiin be banchi fε yih yi muntofi-i jo chi, be jii biee li kintutu-u li belɔ bε kinεtine li shén yi bee, be tɛ yeri lii kε,

⁴⁷ be yɔnchi Nyɔ, bɛniin bεchu se kɔŋgisi be. Taa se suuti bɛniin jo chi, tɛeti li kintutu kibelee.

3

Pita bee Jɔɔŋ wɔnchɛ kɪŋkɛɛ

¹ Le ni nuuŋ jobɛ chimu, Pita bee Jɔɔŋ dza be yɛki fɛ yih yi muntofi-i fɛnshaan jobɛ bikaa bitɛɛtu, ε tɛ nuuŋ mfi wu li yih yibe yi lɛkɛ li Nyɔ-ɔ

² Nɛɛ li mfi wulu-u, ε bɛniin too wi wumu be bɛɛ bɛ wu, be bɛ be shiiki wu fɛ fween wu mban wu bɛ tɛ teenyi le fween wu Dzeen, wu tɛ lii li yih yi muntofi-i. Wi wulu nuuŋ ε bɛ tɛ biɛ wu, nuuŋ kɪŋkɛɛ, bɛniin belu tɛ shiin be tuuti wu jo chi be bɛɛ be shiikisi wu fe lɛki kwa li bɛniin bɛ kɛti be lii yih yi muntofi-i.

³ Nɛŋ si Pita bee Jɔɔŋ kɛti le be lɛ lu, lɛkɛ kwa li bee.

⁴ Be ton lii li wuu fwiin. Pita se tee li wuu le, “Bichɛ bee!”

⁵ Biee bichɛ be, beechi le be gii be nyɛ wu fiee.

⁶ Pita tee li wuu le, “Nkɛmi yɛ kwa kɛ dududu, bɛdɛɛni ŋgii nyɛ wɛ fiee fi ŋkɛmi. Ntiitɔɔ li wɛɛ li bukoon bu Jiso Krai wu Nasarɛ, dza we ɔ dɛndɛ!”

⁷ Le tee lɛ, kɛmɛ wu li kibɛnɛ ki kigɔŋɛ-ɛ, tsaaki wu liwe. Mfwaa mumkpan, bikaa bɛ munjɔkɔ mu wi wulu tɛmi.

⁸ Jiin liwe len, bɛchi dengi. Bee be gɛɛŋ be lɛ li yih yi muntofi, dengi fe, jiindi liwe, yɔɔnchi Nyɔ.

⁹ Le bɛniin bɛchu bɛ tɛ ŋɛŋ si tɛ dengi yɔɔnchi Nyɔ lɛ,

¹⁰ be kɛɛ le ε wi wu tɛ shiin lɛki bieɛ lɛ fween wu mban wɛɛ wu bɛ teenyi le Fween wu Dzeen wu lii li yih yi muntofi-i. Be tɛ ta maa be njanjɛ bɛ fiee fi tɛ ka bɛ wu.

Pita yɔ li bɛniin li fɛ yih yi muntofi-i

11 Wi wulu banchi li Pita bee Jɔɔŋ li. Beniin ŋeŋ bimfimu wonde be, be letini be giingi be chiindi be fe kintsii ki be te teenyi le kiji ki Salimu-u.

12 Le Pita ŋeŋ si beniin banchi be bee le, se tee li bee le, “Beniin be Iselee, e la fi ne ya wa kii fiee fini, ne se bichi bee ni? Ne beechi fine le te fe be bunga busen wi wuni se tuu denji ni? Moɔ ne beechi le te fe be ntse wusen wu wuuti le? Fi nuun ye le ke.

13 Fi nuun le Nyɔ e yi Abrahan bee yi Adzi moɔ yi Yakɔ, yi nuun Nyɔ yi bete taa besen bechu yi te yeeki Jiso wi we wu nime yi gee li wu-u lichin. Jiso wuni nuun wu ne te faan ne dzɔ ne nye li beniin be nsa-a, Pailat te weki le chine li wuu, ne faan.

14 Jiso te nuun wi wu wuuti, nuun tsaan, ne faan wu, ne tee le be buu nuun wi wu te woyi beniin, be nye li be-en.

15 Le ne fe le ne se wo wi wu nyee ntse li beniin li, se nuun le, Nyɔ te kaari yi buu wu li kwe-e, te te ŋeŋ wu, te se tiiti baa kii wu.

16 E li bunga bu bukoon bu Jiso wuni bu fe kinkeke ki ne gii ne kii, ki se denji ben limfwe. Fi ka le kife te gee baa shen li Jiso-o, shen yi te gee li Jiso-o se fe yee wi wuni se temi bujon si ne njingi ni.

17 Deeni yani, benwaane, fiee fi ben be bikoo bine bi kween le te fe li Jiso-o nuun ne te fe nkeee nsin.

18 Fi te ka le yini dze-e le fi be fi kache si Nyɔ te fe bentomfon be tiiti meen linderi le, Kinsofu kee ki te kaache gii naa ki ŋeŋ nge.

19 Se nuun le, ne fiiki shen yine ne kaari ne to be Nyɔ, yi se feeki bibifi bine,

20 tuu fe shen ni yi dendi li be-en yi se tuumi Krai Jiso wu Kinsofu ki te saa wu tsaa li be-en.

²¹ Jiso wuni kemi le ba liboo nsin gēēn bo mfi wu Nyɔ nachε bīee bichu bi kaari bi to bifeŋ, si tē tee li bimfimu bi bentomfōŋ bee bε wuuti bε lindεeri.

²² Mɔɔsε tē saa wu tee le,
 ‘Taa Nyɔ gii naa buu wi we wu nton wumu lε
 bēŋwaana lenti, tuumi li be-en
 nεε si tē tuumi mi,
 nε kemi le nε ni nε wuki fiee fichu fi tiiti li be-en.

²³ Wi wu nuuŋ tε woo li ntomfōŋ wulu-u kε, wε
 nuuŋ wu bε gii bε
 buu wu li kintutu ki bēniin bε Nyɔ-ɔ, bε mεeshi bε
 wu.’

²⁴ Bentomfōŋ bεchu bε tē bε, mbεεche fε Samwε-ε
 mɔɔ bε tē bε lε wu-u jin, be tē tee tε kii bīee bi tē kēti
 li jo yini-i.

²⁵ Bīee bichu bi Nyɔ tē kaache lε bimfimu bi
 bentomfōŋ bee bani bīee nε, leh wu Nyɔ tē ji bε bete
 chaa bεnε. Fi fieε si Nyɔ tē tee li Abrahāŋ le,
 ‘Ŋgii ntiin mwε li bēniin bεchu-u li kikoo ki nshε-ε
 lε dze yi ŋwana wu li wε-ε yi-ih.’

²⁶ Nyɔ se tsaa wi we wu nime yi saa yi tuumi li
 be-en le bε tiin bēŋ mwε, fε nε se chinε lε dze yinε
 yi bifi-i.”

4

Pita bee Joŋ taan bε bikoo bi bee

¹ Nεε si Pita bee Joŋ tē mεēŋ be yeti li bēniin li lε,
 bεte muntofi bamu bε kikoo ki bēniin bε nchi wu tē
 kiichi yih yi muntofi mɔɔ Besadusii bamu fesi fe.

² Shēŋ tē tōnyi be kīfε Pita bee Joŋ tē tiifi bēniin,
 be tiiti le, si Jiso tē bo li kwe-e lε, binjwi gii bi bo li
 kwe-e tε.

³ Be kɔɔ be, be gɛɛn be fa be li yih yi ncha-a, kife tɛ nuun lɛ fɛmfo-o, nsiin bu woo.

⁴ Se nuun le, beniin nge be tɛ woo ntiife wu Pita bee Jɔɔn tɛ beɲ, kintutu ki bee se yaɲ, buniɲ tɛ nuun si bɛnchuki betiinu (5,000).

⁵ Le bu woo, bekaan be beniin be sɛki kwɛɛn mɔɔ beniin be tɛ tiifi bɛnchi be Nyɔ-ɔ, banche kintsii Kimumkpan Jɛrosalen

⁶ ε Anas wu kikoo ki bɛtɛ muntofi-i be Kaifas mɔɔ Jɔɔn be Alɛkɛsanda mɔɔ beniin bamu be tɛ nuun tɛ li kini ki kikoo ki bɛtɛ muntofi-i tɛ nuun fɛ.

⁷ Be se leeki Pita bee Jɔɔn li bee limfwe, be bii li bee laa, “Nɛ tuu nɛ dzɔ bunɲa bu nɛ wɔnchɛ wi wuni lu fɛɲ? Nɛ tuu nɛ wɔnchɛ li bukoon bu noo lɛ?”

⁸ Fiana yi Waan se yiɛ li Pita yi fɛ se tuu li bee le, “Bɛtɛ kwɛɛn be beniin be sɛki kwɛɛn,

⁹ nuun nɛ ni nɛ biiti li bee kii nime chi dzeen chi tɛ tɛ niɲ li kinɲɛ kini, nɛ se wɛki le nɛ kɛɛ si fi tɛ ka se denɲi

¹⁰ beɲ be beniin bechu be Iseleɛ nɛ kɛɛ le wi wuni wu lemi fɛni lɛ bɛnɛ lii dɛɛni tɛmi ni li bukoon bu Jiso Krai wu Nasarɛ-ɛ. Jiso wuni, ε wu wu nɛ tɛ dzɔ nɛ ta li kintaɲ li se kwi, se nuun le, Nyɔ tɛ kaari yi buu wu li kwe-e, ε kii wu wu wi wu lemi beɲ limfwe wuni tɛmi.

¹¹ ε Wu tɛtɛ chi Kinwaati ki Nyɔ-ɔ tiiti kii chi le, “Tɛtɛ chi beɲ beniin be nɲwanu tɛ faan, ε chi chi dza chɛɛ chi to tɛtɛ chi fɛboo chi yi-ih.”

¹² Wumu lu kɛ wu nuun be be Kinsofu fuki Jiso nsin. Bukoon bumu nuun yɛ lu laanɲwiin bu Nyɔ nyɛ lɛ beniin li linti bu nuun bu soo bee kɛ”.

¹³ Le beniin be sɛki kwɛɛn baa woo si Pita bee Jɔɔn yeti nchenu nsin lɛ, be tuu be nɲɛn tɛ le be baa

beniin be yee, be tɛ mɛɛɲ ki gɛɛɲ kɛ kinwaati bujɔɲ kɛ, bimfimu wondɛ be. Be se kɛɛ le fi fiɛɛ lɛ, kifɛ ɛ beniin be tɛ dengi be Jiso.

¹⁴ Si be tɛ ɲɲɲi wi wu Pita bee Jɔɔɲ tɛ wɔnchɛ wɛ si lemi bee be lɛ, be foo fiee fi be nuuɲ be tee kii be.

¹⁵ Beniin be sɛki kwɛɛɲ baa saa be buu be lɛkuuɲ, be shɛ be chuti bɛntaɲ bebe le,

¹⁶ “Ɛ la fi tɛ gii tɛ fɛ be beniin bani? Beniin bɛchu be Jɛrosalɛɲ kɛɛ baa kii fiee fini fi doonchi bunga bu Nyɔ-ɔ gbanaa fi be fɛ, nuuɲ tɛ tɛ faaɲ fi kɛ.

¹⁷ Se nuuɲ le, le tɛ fɛ le kiin nton wuni ni saanɲɛ wu gɛɛɲ limfwe kɛ, tɛ nchiinɛ li beniin bani le kiin be ni mɔɲ ntefu fiee li wi-i kii bukoon bu Jiso-o buni kɛ.”

¹⁸ Be teen Pita bee Jɔɔɲ be kaari be lɛ. Be se chee be bintoon le kiin be ni naa tuu be mɔɲ ntefu mɔɔ nuuɲ ntiifɛ wi kii bukoon bu Jiso-o kɛ.

¹⁹ Pita bee Jɔɔɲ tuu fi bee le, “Beechɛ yɛɲ laa fiee fi nuuɲ tsaan lɛ Nyɔ lii nuuɲ le tɛ woo li be-en mɔɔ li Nyɔ-ɔ le?

²⁰ Tɛ nuuɲ tɛ tɛ chikɛ ntefu kii bieɛ bi tɛ tɛ ɲɛɲ be bi tɛ tɛ woo bini kɛ.”

²¹ Beniin be sɛki kwɛɛɲ baa se bɔsɛyi be chee be bintoon ɲɛ, be chinɛ li bee be giinɲi. Ɛ be tɛ foo fiee fi nuuɲ be lii be li ɲɛɛ-ɛ, kifɛ beniin bɛchu tɛ yɔɔnchi Nyɔ li fiee fi tɛ ka-a,

²² fi ɲɛ tɛ nuuɲ le wi wu be tɛ fɛ fiee fi doonchi bunga bu Nyɔ-ɔ, yi wɔnchɛ wu wɛɛ tɛ yaa biya mbaanyɛɛ.

Beniin be kimbeenche-ε lɛkɛ bunga li Nyɔ-ɔ

²³ Si be tɛ chinɛ li Pita bee Jɔɔɲ li lɛ, be kaari be to lijɲ fɛ beniin be bee be kintutu-u, be tee be fiee

fi bεte muntofi bε nɔŋa bε nɔŋa bε beniin bε sɛki kwεεŋ tee li bee.

²⁴ Le be woo ɛ, be banchε yih yi be, be ɛkε li Nyɔ-ɔ li fiee fi mumkpaŋ le, “Taa wu Te Kikoo, ε wε wu tɛ fε kiboo bee nshε bε dzɔɔ mɔɔ biee bichu bi nuun li bintsii bini-i.

²⁵ ɔ tɛ fε te bεtaa bεsɛŋ wu Daafi, wu tɛ nuun ŋwana wu nime kween li buŋga bu Fiana yi Waan li le,

‘Ɛ kii la fi beniin bε nuun yε Bejuu kε fuuti bε fiee li shɛŋ yi bee,

beniin chuti bentan bε nuun tε nin kε?

²⁶ Bεmfɔŋ bε laaŋkwiin nachi baa yi yibee li dzi-in, beniin bε sɛki kwεεŋ banchi yi yibee

le be gwe bε Taa bε wi we wu tsi le ni nuun Kinsofu.’

²⁷ Ɛ nεε chεŋ li fiee fi tɛ ka fε kintsii kini-i. Mfɔŋ Hεɔ bee Pontu Pailɛt tɛ banchε bε biton mɔɔ beniin bε Isɛɛε be bε bε kimfiε ɛ Jiso jin wu Nwana wu nime wu wuuti wu ɔ tɛ tsi le ni nuun Kinsofu.

²⁸ Be tɛ banchi le be fε nuun biee bi ɔ tɛ nache kitun lindɛeri bε buŋga bwo le ɔ wɛki le bi bε bi ka.

²⁹ Dεeni yani Taa, bichε ɔ ŋɛŋ dze yi beniin bani chɛnisi bee. Nyε bee beniin bo bε nime shɛŋ yi tɛemi le be ni be tiifi jε ya nchenu nsin dududu.

³⁰ Nyε bee buŋga bwo bu wɔnchε beniin tε tuu tε ni tε feti biee bi doonchi buŋga bwo mɔɔ biee bi bimfimu wondini li bukoon bu Jiso wu Nwana wu nime wu wuuti.”

³¹ Le be mεeshi nɛkε li Nyɔ-ɔ ɛ, nshε sεεsε fε be tɛ nuun. Fiana yi Waan yisε li bee, be tiifi jε yi Nyɔ nchenu nsin.

*Kintutu ki beniin be kimbeenchε-ε
tε kεmi fiee fibee fimumkpaη*

³² Kintutu ki beniin be kimbeenchε-ε kichu tε nuuη li mbeeche mumkpa-aη, mεε li fiee fi mumkpa-aη, wi teenyi ye fiee fimu le ε fiee fiee wuu mbiin ke. Fiee fi wi nuuη fiee fi wi kwikwi.

³³ Nyε nyε bunga bunεηa li bεεη be nto-oη be Jiso-o, be tuu be tiifi nεε beniin ηge le Taa Jiso boε li kwe-e. Be nuuη ε mfiε wu Nyε nuuη li bee bechu-u ηge.

³⁴ Wi tε nuuη ye li bee linti wu fuki fiee ke, kife beniin be tε kεmi yih tε kabini, be beε be kwa wulu,

³⁵ be nyεε li tsan yi bεεη be nto-oη be Jiso-o, be se gachi li beniin bechu si ηge wu wi tε nuuη.

³⁶ Wi wumu tε nuuη lu be teenyi wu le Jεse, bεεη be nto-oη be Jiso-o tε nyε wu bukoon bwεε bumu le Banaba, (bu nuuη le, wi wu Kangisi Shεn yi beniin). Tε nuuη wi wu li kini ki Lebi, ε be tε bie wu Saaplu.

³⁷ Tuu gεεη tε kabε wε wee, be nyε kwa wulu li tsan yi bεεη be nto-oη be Jiso-o.

5

Ananiya bee Safira

¹ Wumu wu be tε teenyi le Ananiya bee kwεsi wu Safira tε kabε tε kimbe ki kintsii le.

² Tε gate fε kwa wulu kiri, kwεsi kii fe. Se dzε kinke gεεη nyε li tsan yi bεεη be nto-oη be Jiso.

³ Le nyε le, Pita se bii li wu laa, “Ananiya, ε la fi ge ε se gεε le Satan le li shεn ya le fε le ε yeεη binseε li tsan yi Fiana yi Waan li, ε se tuu ε tsεε fε kwa wuε bee ε kabε kintsii lu wεε?

⁴ Fε ε bee ε kabini kintsii kini bee nuuη nεε ko ni? Fε ε bee ε kabε, kwa wulu bee nuuη nεε wa ni?

᠓ geen ᠓ se fe ηwaani fini fiee ni? ᠓ meen᠓ ki yeen ke nuun be beniin ke, ᠓ yeen᠓ nuun be Ny᠔.”

⁵ Mfwa mumkpan si Ananiya tē woo n'y᠔ru wuni le, we fekwiin kwi. Beniin bechu be tē woo fiee filu tē chen ηge.

⁶ Bes᠔᠔᠓ be bunin le, be be fieeme wu fe ndu-u, be dz᠔ wu be bo be wu be geen be diyε.

⁷ Le geen bo bikaa bi mfi si betetu le, kwesi biee le, kii ye fiee fi bee fi ka be nyumi ke.

⁸ Pita bii li wuu laa, “Tee neε mi, wuni nuun kwa kwikwi wu neε nyuma bee ne kabε we lu ni?” Tuu le, “Iin ε wu le kwikwi.”

⁹ Pita tuu bii li wuu laa, “Neε nyuma ne ge nin ne nachε le ne m᠔nche Fiana yi Taa? Yike ᠓ woo, nchiin yi beniin be bee be geen be diyε nyuma yeε fween kitun, be gii be le be too tε we be bo be we be geen be diyε.”

¹⁰ Le Pita y᠔ le, mfwa mumkpan Safira biee we le wu-u lii kwi. Le bes᠔᠔᠓ baa tuu be le be ηen ε wu kwi kitun, be se too wu be bo be wu be geen be diyε li nyumi-i li lichin.

¹¹ Kintutu ki beniin be kimbeenche-ε kichu m᠔᠔ beniin bechu be tē woo fiee filu chen ηge.

Biee bi doonchi bunga bu Ny᠔-᠔ be bintεwa bi biee le

¹² B᠔᠔᠓ be nton be Jiso fe biee bi doonchi bunga bu Ny᠔-᠔ be bintεwa bi biee le ηge li beniin li linti. Beniin be kimbeenche-ε bechu tē shiin be banchi fe kiji ki Salimu ki li yih yi muntofi-i.

¹³ Beniin be yee tē mendi ye ntaashe be be ke. Se nuun le beniin tē shiin be pieti be ηge.

14 Bunɪŋ bε bukeɛŋ ŋge bε tɛ gɛɛ shɛŋ li Taa li bɛɛ be tɛɛti li kintutu ki bee.

15 Biee bi bɔɔŋ bε nto-ŋ bε Jiso tɛ feti, tɛ fɛ bɛniɪŋ tuuti bɛniɪŋ bε chigɔ-ŋ be gikisi li dzɛ lichɪŋ li bida-ŋ mɔɔ li biga-a le ke Pita ketɔɔ, mɔɔ nuuŋ kinjiinji kee ki we li bee.

16 Bintutu bi bɛniɪŋ lɛ bilu tɛ dzɛti li bintsii bi li Jɛrosalɛŋ lichɪŋ bi bɛɛ bε bɛniɪŋ bε chigɔ-ŋ mɔɔ bε kɛmi fiana yi tii lɛ bee, be wɔnchi be bɛchu.

Bε tɛ yɛɛti shɛŋ bε bɔɔŋ bε nto-ŋ bε Jiso-o

17 Kikoo ki bɛte muntofi bε kintutu kee ki Bɛsadiusii tɛ dza be bɛchi be yɛɛti shɛŋ bε bɔɔŋ bε nto-ŋ bε Jiso-o,

18 be tuu be toŋ bɛniɪŋ bε gɛɛŋ be kɔɔ be, be bɛŋɛ be li yih yi ncha-a.

19 Se nuuŋ le, le ni nuuŋ butuu nchindaa wu Taa gwiye bigoo bi yih yi ncha-a buu be. Si tɛ buu be lɛ, tuu tee le,

20 “Gɛnɛ yɛŋ li yih yi muntofi-i kibɛɛ, nɛ gɛɛŋ nɛ ni nɛ tiifi flee fichu li bɛniɪŋ li kii ntɛ wu fwɛŋ wuni.”

21 Si be tɛ woo lɛ, be se gɛɛŋ. Le lɛkuuŋ bɛchi ŋ'wofu, be lɛ li yih yi muntofi, be bɛchi be tiifi bɛniɪŋ.

Nɛɛ li mfi wulu, kikoo ki bɛte muntofi-i bε bɛniɪŋ bee bε kintutu, se konchɛ bɛniɪŋ bε Isɛlɛɛ bε sɛki kwɛɛŋ bɛchu le bee be shee, se toŋ bɛniɪŋ bε nchi-i le be gɛɛŋ li yih yi ncha-a, be bε bε bɔɔŋ bε nto-ŋ bε Jiso.

22 Be gɛɛŋ be bo fe, be gɔɔŋ be nsɪŋ be to lijiŋ be tee le,

23 “Tɛ gɛɛŋ baa tɛ bo li yih yi ncha-a, tɛ ŋɛŋ si bigoo nuuŋ ε bε bɔsɛyi bε bɛŋɛ, bɛniɪŋ bε nchi-i lemi

fe be kiichi. Le te ni te gwiyi yih yilu te mæen ki næn wi lu kε.”

²⁴ Le kikoo ki beniiñ be nchi be tε kiichi yih yi muntofi be bεte muntofi be nɔña be nɔña, woo lε, fi fieenji be, be bechi be tεti maa laa be gii be to fεñ be fini flee le.

²⁵ Wi dza lε tee li bee le, “Woo yεñ, beniiñ be nε tuu nε fa li yih yi ncha baa, be baa kituñ li yih yi muntofi be tiifi beniiñ.”

²⁶ Le be woo lε, kikoo ki beniiñ be nchi-i bee kintutu kee biee be bo be gæen be dzɔ be, be be be. Se nuuñ le, be tε kendi yε be bu kanu kε, kife beniiñ be nchi-i belu tε chendi le nuuñ beniiñ tome be be ta.

²⁷ Le be be be bɔɔñ be nto-on be Jiso baa, be lε be be, be leeki limfwe li beniiñ be sεki kwæen li. Kikoo ki bεte muntofi kilu se biiti biee li bee ki tiiti le,

²⁸ “Tε tuu te gbæen te loose le kiin nε ni tuu nε mɔñ ntiife wi kii bukoon bu wi wuni kε. Se nuuñ le, næn yεñ flee fi nε mɔñ! Nε fε baa ntiife wunε tuu wu saangε wu gæen Jerosalen kwikwi. Nε wεki le nε fε le fi doonche le te kii baa flee fε kwe ye.”

²⁹ Pita bee kintutu ki bɔɔñ be nto-on be Jiso tuu le, “Tε kemi le te ni te wuki nuuñ li Nyɔ-ɔ, yεki fε te nuuñ te woo li wi-i.

³⁰ Nε tε ta Jiso li kintaan li kwi. Nyɔ yi bεte taa bæsen buu wu li kwe-e,

³¹ Nyɔ tε yεki wu, yi shiiki wu lε kibεnε kee ki kigɔñ le ni nuuñ Te Kikoo mɔɔ Kinsofu, le ke beniiñ be Iselε fiiki shén yi bee, yi yi Nyɔ feeki bibifi bi bee.

³² Tε næn baa biee bini te se tiiti li beniiñ li ki Fiana yi Waan yi Nyɔ nyεε li beniiñ be wuki yi-i, be

beenchi ye te le bi biεε cheεη.”

³³ Si beniin be te seki kwεεη baa woo n'yoru wuni ni, shen te yeε be ηge. Be weki le be woyε bɔɔη be nto-on be Jiso.

³⁴ Se nuun le, wumu li kintutu ki beniin be te seki kwεεη wu bukoon bwee te nuun le Gamaliya, nuun te wi Befarasii mɔɔ wi wu tiifi benchi be Nyɔ-ɔ, wu beniin bechu te guundi wu ηge, dza we, tee le be saa be buu bɔɔη be nto-on be Jiso lεkuun.

³⁵ She kween li beniin be te seki kwεεη baa le, “Beniin be Iselεε, dzɔɔ yeη mfi be fiee fi ne weki le ne fe be beniin bani fini.

³⁶ Ne kimi le te nuun li mfi wumu, wi wumu te dza feni be teenyi wu le Teoda, doonchi le ε wu wi wu nyɔηa. Beniin se te suuki le wuu jin be nuun si gii neε. Be te wo wu kintutu kee shaanshe, fiee fi te beε be fi laaye li yee li.

³⁷ Le jin lεlu, wumu tuu dza li mfi wu be te feε beniin li be teenyi wu le Judas, ε te nuun wi wu Galilii. Te chee te beniin ηge le wu-u jin. Be te wo wu, kintutu kee shaanshe.

³⁸ Li nsa wuni, ntiifɔɔ ben le kiin ne ni fe fiee be beniin bani ke. Ne chinε li dze yi bee. Kife, ε nuun le fiee fini fi be beε be fi, be se tuu be tiifi beniin lu ε wi wu bɔ wu bechi, ke fi gii fi la li yee li.

³⁹ Se nuun le, ε fiee filu nuun mbeche wu Nyɔ-ɔ, ke ne nuun te naa yaa be ke. E ne dzeti ye mfi ke, fi dza fi nuun le ne gwii baa nuun be Nyɔ.”

⁴⁰ Si Gamaliya te kween le, beniin be te seki kwεεη baa woo ntifi yee, be kaari be teen bɔɔη be nto-on be Jiso le be le. Le be le le, be fiaan be, be chiinsε le kiin be ni tuu be mɔη ntiife wi kii bukoon bu Jiso-o

ke, be se chine li bee be geeη.

⁴¹ Le be bo lu be giingi fibee be kinεetine le be kache baa beniin be fii buya kii bukoon bu Jiso.

⁴² Be geeη le, be tuu be tiifi neε beniin jo chichi li yih yi muntofi-i mao li bela, be tiifi ntoη wu dzeen wu nuun le Jiso nuun Kinsofu ki Nyo te kaache.

6

Be buu beniin be nime-ε mfomenyaan

¹ Le ni nuun mfi wumu, si kintutu ki beniin be kimbeenche-ε te kuu ki giingi limfwe le, Bejuu be te yeti je yi Grik dza be bechi be nyuni Bejuu be te yeti je yi kweeη le be gachi baa biee li bukeeη beηku-u jo chichi be te biche le be bee ke.

² Se nuun le, boon be nto-on be Jiso-o be yoofi ntso befe baa se konche kintutu ki beniin be kimbeenche-ε kichu be tee li bee le, “Fi meeη ki dzoon ke le te chine je yi Nyo te geeη te shee te ni te gachi nuun biee bije ke.

³ Beηwaanη, fi dzoon le ne buu beniin mfomenyaan li be-η linti, te nye nime chini li tsan yi bee. E ne busi loo, ne bichi nuun beniin be kemi ntse wu dzeen, be yise be Fiana yi Waan be kemi te bufii.

⁴ Te se nye yi yiseη nuun li nleke li Nyoo be nime chi je yi Nyoo.”

⁵ Beniin bechu woo ntan wulu, wu dzoon fe bee, be se buu Fitifin wu te nuun wi wu kimbeenche wu te gbeeη wu yise be Fiana yi Waan. Bamu te nuun Fili bee Prukolu, Nikano bee Timon, Pamena bee Nikola wu te nuun wi wu Antiok wu te fiiki bufikise wu to wi wu kimbeenche wu Bejuu.

⁶ Be se dzɔ beniɲ bani be leeki limfwe li bɔɔɲ be nto-on be Jiso-o, be gɛɛ tsan li bee, be lɛkɛ li Nyɔ-ɔ.

⁷ Je yi Nyɔ se saangini yi giingi. Kintutu ki beniɲ be kimbeenche-ε be Jerosaleɲ se kuu ki giingi limfwe. Bete muntofi nge se giki shén li Jiso-o.

Be kayε biee li Fitifɲ

⁸ Fitifɲ tɛ nuuɲ ε wu yiɛ be kimbɔnɛ ki Nyɔ-ɔ mɔɔ bunɲa, feti biee bi beniɲ tɛti maa be biee bi doonchi bunɲa bu Nyɔ-ɔ li beniɲ li linti.

⁹ Beniɲ bamu dza be bechi bitɛchine be Fitifɲ. Beniɲ belu tɛ nuuɲ Bejuu be tɛ dzeti Seli-in be Alekesanda mɔɔ Silisha be Eesha. Be tɛ nuuɲ beniɲ be li yih yi nleke li Nyɔ-ɔ, yi be teenyi le Bemfa be Bo li Bumfa-a.

¹⁰ Si be tɛ tɛchini le, Fiana yi Waan nyε Fitifɲ bufii wi tɛ nuuɲ lu wu nuuɲ yaa wu li fiee fi tiiti kɛ.

¹¹ Be se dza be kunyε beniɲ bamu lejin lejin be bechi be yɛngi le be woo baa Fitifɲ tiiti jé yi bifi kii Mɔɔsɛ be Nyɔ.

¹² Si be tɛ fɛ le, be se sɛɛsɛ shén yi beniɲ, mɔɔ yi beniɲ be tɛ sɛki kwɛɛɲ, mɔɔ yi beniɲ be tɛ tiifi bɛnchi be Nyɔ-ɔ. Be se biee be le li Fitifɲ, be dzɔ wu be gɛɛɲ be wu li beniɲ be sɛki kwɛɛɲ li mɔɔ beniɲ be doonchi bɛnchi be Nyɔ-ɔ.

¹³ Beniɲ baa tuu be be be beniɲ bamu le be len le nsa wu binseɛ le lejin, be ni be kayi biee li Fitifɲ, be tiiti le, “Wi wuni ti naa nuuɲ yε ntefu jé fuki yi bifi kii yih yi muntofi yini be bɛnchi be Mɔɔsɛ nsin kɛ.

14 Tε woo baa tiiti le Jiso wu Nasare wε gii naa kesi yih yi muntofi yini, tuu fiiki ntse wu kwεεη wuseη wu Mōose tē nyε li bee li wuni.”

15 Beniij bechu bε tē nuuη li yih yi nsa-a yε luunγι lii li Fitifiη, be dza be ηεη ε bushi bwεe fiiki bu bosini bu nchindaa wu Nyō-ō.

7

*Fitifiη taan bε kimfime kee
li beniij bε sεki kwεεη li limfwε*

1 Kikoo ki bεte muntofi-i bii li Fitifiη laa, “Biee bi bε tiiti bini nuuη cheη ni?”

2 Fitifiη tuu le, “Bεtaa mōo bεηwaanεη, yike yεεη nε woo. Nyō yi bunōηa tē buse li taa wuseη wu Abrahan fε tē mεεη tsiij Misopotemia, se naa dza gεεη tuu ni tsiij Halan,

3 yi tee li wuu le,
‘Chine kini ko, o bo li kwεεη wuni-i,
o gεεη li kwεεη wu ηgii ndoonche li wε-ε.’

4 Se nuuη le, tē dza li nshε yi Kaaldia-a, gεεη tsiij Halan. Si tee tē kwi, Nyō fε se dza bε fε nε tsiij dεeni feni.

5 Le ni nuuη feni, Nyō ti mεεη ki nyε kε wu fi kintsii kε, se nuuη le, yi tē kaache wu nuuη le yi gii yi nyε wu kwεεη wuni, wu ni wu nuuη wee bee kingōkε kee. Nyō tē kaachi le, Abrahan mεεη mōo saa kε le kεmε ηwan kε.

6 Nyō se tuu yi tee li wuu le,
‘Kingōkε ko gii ki ni ki nuuη mfon yi kwεεη wumu,
ki ni ki nindi bumfa le,
bε ni bε ηweki bε ki li biya gii nεε li (400).

7 Ngii nlōη ηge li kwεεη wulu-u,
kingōkε ko bo le ki bε ki ni ki guundi mi lani.’

⁸ Nyɔ tuu yi ji Leh be Abrahan, ndoonche wu Leh wulu tɛ nuun le Abrahan gii ni sɛɛti bɔɔn bee dzoo. Le Abrahan biɛ Adzi, le bo jo nyaan sɛɛ wu dzoo. Le Adzi tuu biɛ Yakɔ sɛɛ tɛ wu dzoo. Yakɔ tɛ sɛɛ bɔɔn bee be yooɸi ntsɔ beɸe baa dzoo be nuun bete taa beɸen ɸe kini kisen tɛ bo.

⁹ Bete taa beɸen belu tɛ dza be yeɛti shɛn be Joɸe wu nwaani wu be, be se kabɛ wu, geɛn nuun mɸwa li kweɛn wu Iji-ip. Se nuun le, Nyɔ se bichi le wuu,

¹⁰ yi fii wu li beɸge bee li bechu. Nyɔ se tuu yi nyɛ wu buɸii yi ɸe ɸɛɔ Mɸɔn wu Ijip kɔngisi wu, se geɛ wu li njii we-e, tuu nuun wi wu bichi le kini kee le.

¹¹ Dzeɛn tɛ dza yi kɔɔ Ijip kwikwi mɔɔ Kana, beniin nɛn nge nge. Bete taa beɸen tɛ kemɪ ye fiee ɸiɛ ke.

¹² Le Yakɔ woo le bieɛ biɛ Ijip, se ton bɔɔn bee be tɛ nuun bete taa beɸen, be geɛn le li kinga ki nkosi-i.

¹³ Le be geɛn le li kinga kɪɸe-e, Joɸe se ɸe beɸwaani keɛ wu, doonche tɛ be li ɸɛɔ-ɔ.

¹⁴ Joɸe tuumi nton li Yakɔ wu tee li le, bee kini kee kichu be Ijip. Kini ki Yakɔ tɛ nuun mɸi wulu beniin gwii mɸomɛnyaan ntsɔ beɸiinu (75).

¹⁵ Le Yakɔ woo le, se dzɔ kini kee kichu bɔɔ Ijip. Wu bee bete taa beɸen se tɛ kwiye le bechu.

¹⁶ Be tɛ too ye goon yi be be kaari be be yi lani, be diyɛ be Shɛken le dzin yi Abrahan tɛ go li bɔɔn be Hamɔ-ɔ.

¹⁷ Mɸi tɛ gii kɔchini wu Nyɔ tɛ nuun le yi gii yi ɸe fiee ɸi yi tɛ kaache Abrahan lu, beniin beɸen tɛ yan Ijip nge.

¹⁸ Beniin be le tɛ koke mɸɔn wumu wu tɛ kii ye Joɸe ke.

¹⁹ Mfɔŋ wulu bechi ɲweki be beniin besen le bufii li, kɛndi bɛte taa besen le be toofɛ bɔɔŋ be bwi lɛkuun be kwiye.

²⁰ Li mfi wulu-u be tɛ biɛ Mɔɔsɛ, tɛ gii nuun ɲwan wu dzeen ɲge li Nyɔ-ɔ. Be kɛmɛ wu li yih kii tɛɛ,

²¹ be se dzo wu be gɛɛ lɛkuun. ɲwanɛ Mfɔŋ Fɛrɔ wu kwɛɛŋ se gɛɛŋ bɔɔŋ wu, kii wu si ɲwani.

²² Be se tiifi Mɔɔsɛ bufii bu Ijip buchu, tɛ nuun wi wu kii n'yɔru mɔɔ bieɛ bi fɛɛ bujɔŋ.

²³ Le ni nuun biya mbaanyɛɛ, tɛ dza beechɛ le gii la ɲka le beɲwaani be tɛ nuun beniin be Isɛlɛɛ.

²⁴ Le ni giingɪ ɲɛŋ si wi wu Ijip nusini wi wu Isɛlɛɛ wumu. Lɛ fe le tuu nsoonkibaa, tuu wo wu buwo.

²⁵ Beechi le beɲwaani gii be kɛɛ le ɛ Nyɔ yi ton yɛ wu le be buu be li ɲgɛ-ɛ. Se nuun le, be ti mɛɛŋ ki kɛɛ kɛ.

²⁶ Le butuu woo, Mɔɔsɛ bo giingɪ, mbundɛ li beniin be Isɛlɛɛ bɛfɛ be gwii. Lɛ fe le gatɛ bugwe bulu, bii li bee laa, 'Beɲwaanɛŋ, nɛ baa wi bee ɲwaani, fi ge la fi nɛ tuu gwii li yi yinɛ?'

²⁷ Wi wu tɛ nusini ɲwaani wɛ bache wu bu bache, bii li wuu laa, 'Ɛ noo wu gɛɛ wɛ le ɔ ni ɔ sɛki bee, ɔ sondini mɔɔ bɛnsa besen?'

²⁸ Ɔ weki le ɔ wo mi si wi wu Ijip wo ɔ tuu ɔ wo mfo wɛ ni?'

²⁹ Le Mɔɔsɛ woo lɛ, tuu chɛŋ dza li kwɛɛŋ wu Iji-ip, kifi gɛɛŋ nuun li kwɛɛŋ wu Midia, fɛ tɛ biɛ bɔɔŋ be bunin fe bɛfɛ.

³⁰ Le biya mbaanyɛɛ ka, nchindaa wu Nyɔ busɛ li Mɔɔsɛ si wi, wu duti li kiti ki li buka li ɲkumɛ wu Sina-a lichin.

³¹ Le Mɔɔsɛ ɲɛŋ fi yaa wu, kiingɪ lu lichin le biche bujɔŋ. Le kiingɪ woo si Taa Nyɔ kwen li wuu le,

32 ‘E mi wu nuuŋ Nyɔ yi bεte chaa bεnε,
Nyɔ yi Abrahan bε yi Adzi mɔɔ yi Yakɔ.’

Le Mɔɔsε woo lε, kaa bε chεnε, mεεŋ tuu kε le mɔŋ
mbichε kε.

33 Taa Nyɔ tuu yɔ li wuu le,
‘Buushe bikpɔ bio, kife fε ɔ lemi fεε ε kintsii ki
wuuti.

34 Mi gbεεŋɔɔ mi ŋεŋ si bε ŋwεki bε bεniin bεŋ Ijip,
mi ntuu mi ŋwoo si be chendi,
mi se sheeɔ mi mbε le mbuu be li ŋge wulu-u.
Yike ɔ woo, ŋgii nton wε Ijip dεeni.’

35 Mɔɔsε wuni nuuŋ wu be tɛ saa be faan wu, be
biiti li wuu laa, ‘E noo wu gεε wε le ɔ ni ɔ sɛki bee, ɔ
sondini mɔɔ bεnsa bεsεŋ le?’ E yi yi Nyɔ yi tɛ ton le
gεεŋ ni nuuŋ wi wu sɛki be, se buu be li ŋge-ε. Nyɔ
tɛ ton nuuŋ nchindaa we, bε li kiti ki tɛ duti kεε le
tee nton wulu li wuu.

36 Mɔɔsε se gεεŋ Ijip, fε biee bi bimfimu wondini
bε biee bi koofi yi, buu be le. Fε bimu fε Dzɔɔ yi
Nyɔŋa yi Yεchi, tuu fε bimu libuka lε be tɛ dεŋgi li
biya mbaanyεε li.

37 E Mɔɔsε wuni wu tɛ tiiti li bεniin bε Iselεε li le,
‘Nyɔ gii yi buu Ntomfɔŋ we wumu li bεŋwaana linti,
tuumi li be-εŋ nεε si yi tɛ buu mi.’

38 Tɛ nuuŋ nεε Mɔɔsε wuni, wu nchindaa wu Nyɔ
tɛ yɔ li wuu libuka li ŋkumε wu Sina-a, mfi wu
kintutu ki bεniin lε ki Iselεε tɛ nuuŋ li buka bε bεte
taa bεsεŋ, Nyɔ nyε jε yi nyεε ntse le lanε li bee.

39 Se nuuŋ le, bεte taa bεsεŋ tɛ tuu be faan le be
wuki yε li wuu kε, be baa dzáa yibe li wuu, be tuu
be kɔŋgisi le bee be kaari be to Ijip.

⁴⁰ Be tuu be tee li Ǝɾɔ-ɔŋ le, ‘Fεε bee bεnyɔ be gii be ni be tuuti bee mbaan, kife tε kii yε fiee fi ka be Mɔɔsε wε wu tε buu bee li kwεεŋ wu Iji-ip kε.’

⁴¹ Be se nache finyɔkinε fimu fi bosini ŋwaaŋ nan, be fε muntofi li fi-i, be se nεki li fiee fi be nache be tsan yibe.

⁴² Le be fε le, Nyɔ se baa dzaa li bee, be se guundi nuun li jobε be kwii mɔɔ muntsɔŋ. Fi se fieε si be tε tseε le Kinjwaati ki bentomfɔŋ be Nyɔ-ɔ, Nyɔ tiiti le, ‘Beniin be Isεεε, nε tε sεeti nyán li bukaka li biya mbaanyεε li, nε feti muntofi nuun li mi-i ni?’

⁴³ Nε tε dengi nε tuuti kigɔɔnε nuun ki nyɔ yi be teenyi le Molok, nε tuu nε tuuti tε fintɔŋ fi be tε fε le fi ni fi nuun finyɔ yi bukoon nuun le Lefan, ε munyɔkinε mu nε tε tɔŋ le nε ni nε lεki li mu-u. Kii fini, ŋgii buu beŋ nε gεεŋ nε ka Babilɔŋ bu karu.’

⁴⁴ Bete taa bεsɛŋ tε dengi li bukaka be kεmi kigɔɔnε ki tε doonchi le Nyɔ yε be be, be tε fε kigɔɔnε kilu biki nεε yεεŋ si Nyɔ tε doonche li Mɔɔsε le ki nuun.

⁴⁵ Bɔɔŋ be bεte taa bεsɛŋ tε fi, be se dza be too be be be ki lani mfi wu bee be Joshwa tε lɔchi nshε li tεεŋ yi tε nuun lani, ε Nyɔ yi tε giingɛ bee limfwe yi kungɛ be tεεŋ yilu. Kigɔɔnε kilu tε nuun lani mbε Mbochu mfi wu mfɔŋ Daafi tε seki kwεεŋ wuni.

⁴⁶ Se ŋεŋ le Nyɔ tε kɔɔŋgi wu ŋge, se lεkε le Nyɔ beŋ le gwan yi nyε li yih yi Nyɔ yi Yakɔ le yi ni yi tsiin lu.

⁴⁷ Fi be fi ka le ε Salimu wu tε gwan yih yi Nyɔ yilu.

48 Se nuuŋ le, Taa Nyɔ yi nuuŋ Kikoo ki Biee Bichu ti tsiin yε li yih yi beniin gwan ke-ε. Bedεeni si ntomfɔŋ wu Nyɔ wumu tε saa wu tsεε Nyɔ tiiti le,

49 ‘Liboo nuuŋ kabara wεŋ,

nshe nuuŋ kilaanda ki bikaa bien.

Yih yi wi nuuŋ gwan le yi nuuŋ yεŋ nuuŋ naa yi nuuŋ nin?

Nɔwaani kintsii kimu keε lu si keeye ki nnuuŋ nnaa nshee fe ni?

50 ε neε mi wu mfe biee bini bichu ni?’ ”

51 Fitifin se dza tee le, “Nε tεemi baa bikoo nge, shεŋ yinε bε bintoŋ binε gbεεŋ bieε bi chiinyε. Ben bε bε chaa benε baa neε yεεŋ. Nε fεŋgi mfi kwi le nε wuki yε li tsan yi Fiana yi Waan li ke.

52 Ntomfɔŋ wu Nyɔ wumu wε lu wu bεte chaa benε ti mεεŋ ki been ke bikaa le wuu jin ni? Be tε woyε bentomfɔŋ bε Nyɔ-ɔ bε tε tiiti le Wi wu nime wu Nyɔ wu Tsaan gii bε. Le bε, nε kabε wu, nε tuu nε wo wu.

53 Se nuuŋ neε ben bε Nyɔ tε ton benchindaa bee le be nyε benchi bee li be-εŋ, nε se faan mbiewu be.”

Bε tome Fitifin bε ta

54 Le beniin bε tε sεki kwεεŋ woo fieε fi Fitifin tε kween, shεŋ tɔŋ be bu tɔnyε, be ji ngesi kii wu.

55 Fitifin yise bε Fiana yi Waan, bεchi bichi fieε nuuŋ liwe, dza nεŋ kin'wofu ki nuuŋ ki Nyɔ-ɔ, nεŋ tε si Jiso lemi le kibεnε ki kigɔŋε ki Nyɔ-ɔ.

56 Fitifin wulu dza tee le, “Biche yεεŋ nε nεŋ, mi nεnɔɔ si kiboo gwiye, se Nwanεwi lemi le kibεnε ki kigɔŋε ki Nyɔ-ɔ.”

⁵⁷ Le be woo fiee filu, be jinyεε bintoŋ be tsan, be wendi lεwe nge, be biee be dza be bechu woŋo be we li wu-u,

⁵⁸ be chee wu be bo be wu lεkuuŋ li kitoŋ kilu-u, be gεεŋ be tomi wu be ta. Beniŋ be tε lemi lε nsaa wulu lejiŋ buushε ndú yi bee, be nyε li sɔɔnε wi wumu wu be tε teenyi le Sɔɔ be se tomi.

⁵⁹ Si be tε tomi Fitifiŋ lε, lεki li Nyɔ-ɔ, tiiti le, “Taa Jiso, fi fiana yeŋ.”

⁶⁰ Se tuu toŋ núŋ fεkwiŋ, dzεŋgi lεwe nge le, “Taa, kiŋ ɔ ni kimi lε bibifi bi beniŋ bani feti kε!” Le tee lε, biee kwi.

8

¹ Si be tε wo Fitifiŋ lε, Sɔɔ fεfi.

Sɔɔ nyε nge li kintutu ki beniŋ be kimbeenche-ε

Nεε booyaa, be bechi be nyεε nge wu tεemi li kintutu ki beniŋ be kimbeenche-ε be Jerosaleŋ Ki se saangε kichu ki bo le, ki gεεŋ bimbe bi Judiya mɔɔ Samaaria, tε she nεε bɔɔŋ be nto-on be Jiso-o kwaa.

² Bunŋ bamu be tε bɔseyi be gεε shén li Nyɔ-ɔ, be be be dzɔ gwini chi Fitifiŋ be diye, be de wu nge.

³ Sɔɔ tε giŋgi nεε fiee limfwe be bifise kintutu ki beniŋ be kimbeenche-ε, lεyi li yih, li yih keeti be, bunŋ mɔɔ bukeεŋ tumisi be li yih yi ncha-a.

Fili tifi je yi Nyɔ Samaaria

⁴ Beniŋ be tε saangε baa tuu be giŋgi li bintsii bichu be tiiti je yi Nyɔ.

⁵ Fili bɔɔ fiee gεεŋ lε kitoŋ ki Samaaria, se tiifi nton wu kii Kinsofu ki Nyɔ tε kaache le.

⁶ Beniiŋ nge tɛ woo, be tuu be ɲɛŋ biee bi doonchi buŋga bu Nyɔ-ɔ bi yi tɛ feti, be se nyɛ bintoonɲ li wuu nge.

⁷ Fiana yi bifi tɛ buti li beniiŋ li, yi wɛndi lɛwe nge, beniiŋ nge be tɛ nuuŋ ε ɲgwɛ kɔɔ be mɔɔ biŋkɛɛ tɛɛmi tɛ.

⁸ Se nuuŋ le, kinɛɛtine ki nɔŋa tɛ nuuŋ li kitoŋ kilu-u.

⁹ Wi wumu tɛ nuuŋ li kitoŋ kilu-u bukoonɲ bwee nuuŋ le Simu, ε tɛ saa doonchi mfiŋ yee lindɛɛri beniiŋ be Samaaria bechu se ɲiŋgi bimfimu wondini be. Tɛ tuu kwenɲi tɛ le ε wu wi wu nyɔŋa wumu.

¹⁰ Beniiŋ bechu be li kitoŋ kilu mbɛɛche li bentɛŋ bentɛŋ mbochu li be nɔŋa be nɔŋa, nyɛ bintoonɲ li wuu be tiiti le, “Wi wuni nuuŋ buŋga bu Nyɔ bu be teenyi le Buŋga bu Nɔŋa.”

¹¹ Be tɛ nyɛɛ bintoonɲ li wuu le, kife tɛ shiiŋ doonchi mfiŋ yee mɛɛŋ lindɛɛri beniiŋ ɲiŋgi bimfimu se wondini be.

¹² Se nuuŋ le, le Fili be ni tiiti ntonɲ wu dzeenɲ wu kii bumfɔŋ bu Nyɔ-ɔ mɔɔ kii bukoonɲ bu Jiso Krai le, bukeɛŋ be bunɲ beŋ ntonɲ wulu se lii be li dzɔɔ.

¹³ Simu wɛ kibɛɛ beŋ tɛ be lii wu li dzɔɔ. Se ba nuuŋ li Fili lichinɲ ɲiŋgi biee bi koofi yi bi nɔŋa bi nɔŋa be biee bi doonchi buŋga bu Nyɔ-ɔ bi yi tɛ feti, kimfime wondini wu.

¹⁴ Le bɔɔŋ be nto-onɲ be Jiso tuu be woo Jerosalen le beniiŋ be Samaaria fi baa jɛ yi Nyɔ kituŋ, be se tonɲ Pita bee Jɔɔŋ le.

¹⁵ Le be geɛŋ be bo fe, be lɛkɛ li Nyɔ-ɔ kii beniiŋ be kimbeenche-ε belu le be kɛmɛ Fiana yi Waanɲ,

¹⁶ kife Fiana yi Waanɲ tɛ mɛɛŋ saa ki be kɛ li wube wumu kɛ. Be tɛ lii be nuuŋ be dzɔɔ kwaa li bukoonɲ

bu Taa Jiso-o.

¹⁷ Pita bee Jooŋ lɛkɛ li Nyɔ-ɔ, be gɛɛ tsan li bee, be se kɛmɛ Fiana yi Waan.

¹⁸ Le Simu tuu ŋɛŋ si bɔɔŋ bɛ nto-on bɛ Jiso giki tsan li bɛniin li Fiana yi Waan se bɛɛ li bee, se bɛchi nyɛɛ kwa li Pita bee Jooŋ li,

¹⁹ tiiti le, “Nyɛ yɛɛŋ mi fɛ bunga buni tɛ, le ke mɔɔ nuun noo wu mi ŋgɛɛ tɛ tsan yɛŋ li wuu le, mwɛ kɛmɛ tɛ Fiana yi Waan.”

²⁰ Pita se tuu li wuu le, “Nɛɛ kwaa wa wulu la bula. ɔ geen ɔ se beechi le nuun bɛ go nya yi nuun yi Nyɔ bɛ kwa?

²¹ ɔ kɛmi yɛ mɔɔ le ɔ ni ɔ dengi lɛ nime chini-i lɛnti kɛ, kifɛ shɛŋ ya wuuti yɛ bɛ Nyɔ kɛ.

²² Fiiki shɛŋ ya li fiee fi bifi fi ɔ wɛki le ɔ fɛ fini, ɔ lɛkɛ li Nyɔ-ɔ laa nuun nɛɛ tɛ Taa Nyɔ feeki bɛmbɛɛchɛ bɛ bifi bɛ ɔ kɛmi li shɛŋ ya bani le.

²³ Njɛŋɔ le ɔ yisɔ kitun bɛ ki nyɛrise lii, ɔ to mfwa wu bibifi.”

²⁴ Simu se lɛkɛ Pita bee Jooŋ le, “Mintemii, lɛkɛ yɛŋ li Taa Nyɔ le kiin fiee fimu lɛ biee bi nɛ tiiti bini lɛnti ka bɛ mi kɛ.”

²⁵ Le Pita bee Jooŋ tuu be mɛɛshi ntiife jɛ yi Nyɔ, be tee biee bi be kii, kii Jiso, be se dza be tuu lijɛŋ Jɛrosalɛŋ si be tɛ tuu lijɛŋ lɛ, be kɛti li biton bi Samaaria ŋgɛ, be tiifi nton wu dzeen wu Nyɔ le.

Fili tɛ lii wi wu Itoopia li dzɔɔ

²⁶ Nchindaa wu Taa dza tee li Fili le, “Dzatɛ ɔ bɔɔ dze kwiin kwiin, ɔ gɛɛŋ lɛ dze yi dzɛti Jɛrosalɛŋ yi kɛti libuka yi giingɛ Gasa-a.”

²⁷ Fili se dza mbɔwu. Wi wu nyɔŋa wumu wu Itoopia tɛ nuun lɛ dze yilu. Tɛ nuun wi wu bɛ tɛ

chəəche, tɛ gii nuun wi wu tɛ bichi fɛ bulofu bu Yaa wu Kanda wu tɛ sɛki kwɛɛɛɛ wu Itoopia. Wi wulu tɛ dza Jerosalɛɛn fɛ tɛ gɛɛɛɛ le lɛkɛ li Nyɔ-ɔ,

²⁸ tɛ tuu lijɛɛ li kwɛɛɛɛ wee li lɛ kɛkpɔtɔ kimu ki nyɔɛɛ chiiti, ε tɛ shee le, teenyi fiee lɛ Kinwaati ki Esaya wu ntomfɔɛn wu Nyɔ tɛ tsɛɛ.

²⁹ Fiana yi Waan tee li Fili le, “Kiɛɛɛɛ ɔ gɛɛɛɛ li kɛkpɔtɔ kɛɛ lichɛɛ.”

³⁰ Fili letɛ gɛɛɛɛ li ki-i lichɛɛ, woo si wi wulu teenyi lɛ Kinwaati ki Esaya. Bii li wuu laa, “ɔ teenyi ni ɔ wuki fiee fi ki tiiti ni?”

³¹ Tuu le, “Nɛɛɛ nɛɛɛ nse nwoɔ fuki fɛ wi tuu wu naanyɛ li mi-i nsɛɛ?” Se tee le Fili miri shee bee wu lɛ kɛkpɔtɔ.

³² Kintsii ki tɛ teenyi lɛ Kinwaati kilu tɛ tiiti le, “Tɛ nuun si nshɔɛɛ yi bɛ giɛɛɛ le bɛ sɛɛ, tuu nuun nɛɛ si nwanɛ nshɔɛɛ ti nuun fɛ bɛ keendi dzɔɛɛ yee, tɛ de kɛ.

Tɛ nuun nshiɛɛ.

³³ Bɛ tɛ nyɛ wu buya, bɛ faan le bɛ sɛki yɛ nsa we tsaan kɛ.

ɛ noo wu gii se naa tee kii kini kee, fɛ bɛ tɛ sɔndɛ ntɛ we laanɛkwiɛɛ.”

³⁴ Wi wu nyɔɛɛ wulu se soon bɔ li Fili le, “Mintemi-i, tee nɛɛ mi, ntomfɔɛn wu Nyɔ wuni tiiti nuun kii noo? Tiiti nuun kii yi yee mɔɔ kii wi wumu le?”

³⁵ Fili se bɛchi nɛɛ fɛ kintsii ki Kinwaati kilu-u, naanyi nton wu dzeen wu kii Jiso li wuu.

³⁶ Bee wu se giɛɛɛ lɛ dze, bɛ gɛɛɛ be bɔ fɛ kintsii kimu ki dzɔɔ tɛ nuun fe. Wi wu nyɔɛɛ wulu tee le, “Biche ɔ nɛɛ, dzɔɔ yɛ fɛni, ε la fi nuun fi tuu fi loosɛ le ɔ lii kɛ mi li dzɔɔ kɛ?” [

³⁷ Fili tuu li wuu le, “Ɔ ben li Jiso Krai li be shén ya chi, nse nlii wε li dzɔɔ.” Tuu le, “Mi mbenɔ le Jiso Krai nuun Nɔwane Nyɔ.”] *

³⁸ Wi wu nyɔɔa wulu tuu tee le be geri kikipɔɔ kilu. Bee Fili se shee, be le be gɛɛɛ li dzɔɔ, Fili lii wu lidzɔɔ.

³⁹ Le be bo lidzɔɔ lɔɔ, Fiana yi Taa chofi Fili fe, wi wu nyɔɔa wε ti mɛɛɛ wu ki ɲɛɲ kɛ, bɛdɛɛni ba giingɛ fiee bε kinɛɛtine.

⁴⁰ Fili se taa buse nuun Asoto, se giingɛ kɛti li biton bichu fenjisi nton wu dzeen wu Nyɔ nsiin gɛɛɛ bo li kiton ki Kasaria.

9

Sɔɔ fiiki gɛɛ shén li Jiso-o

¹ Tε nuun li mfi wɛɛ, Sɔɔ mɛɛɛ giingɛ limfwe bε ndunɔ, chɛnisi bɛniin bε kintutu bε Taa le le gii ni woyi be. Se dza gɛɛɛ fε kikoo ki bɛte muntofi-i,

² le bii binwaati le gɛɛɛ bε bi li yih yi nɛkɛ li Nyɔɔ yi Damako, bi doonchi le ε wu ɲɛɲ bɛniin bε biki Dze yi Taa le, mɔɔ nuun bukɛɛɛ, mɔɔ nuun bunin, kɔɔ be kan, bε bε be Jerosalɛɲ.

³ Nyɛ wu, Sɔɔ se dza ɲɛnu Damako, le ni nuun tɛkɛ li mbochu li kiton kilu-u, kin'wofu kimu taa ki dza ki lebi liboo, ki shee li wuu bwin.

⁴ We fɛkwiin, woo si jε kwengi li wuu le, “Sɔɔ, Sɔɔ, ɔ biindi bikaa le mi-i jin kii la?”

⁵ Se bii laa, “Taa, ε wε noo?” Jε yilu tuu le, “E mi Jiso, wuɔ biindi bikaa le wuu jin wulu.

⁶ Dɛɛni yani, dza we, ɔ le li kito-on, bε gii bε tee wε fiee fi ɔ kɛmi le ɔ fɛ.”

* **8:37** Binwaati bi fichi bimu kemi kintsii kini li bikaa bi gwini chini lite.

⁷ Beniiŋ be tɛ denŋi be Sɔɔ baa len fe, be ngesi si be tɛ wuki ʒe yilu be tɛ nɛn wi ke ɛ.

⁸ Sɔɔ dza fekwiŋ, le ni weki le gwiye lii, meɛn tuu ke le nɛn biee ke. Be kemɛ wu li kibene-ɛ, be tsɛtsi wu be giŋgi be wu Damako.

⁹ Geɛn nuun fe jo taa nɛnu biee nsin. Tɛ nuun ɛ, jiiye fiee ke, wundi ye fiee ke.

¹⁰ Wi wu kimbeenche wumu tɛ nuun Damako wulu bukoon le Ananiya. Taa Jiso dza tee li wuu ɛ fiee fimu si kifree ɛ le, “Ananiya.” Ben le, “Taa, wun mi feni.”

¹¹ Taa tee li wuu le, “Dzatsɛ, ɔ ni ɔ giŋgi ɛ dze yi be teenyi le Tsaan li, ke ɔ bo fe yih yi Judas, ɔ bii wi wumu wu Taasu wu be teenyi le Sɔɔ. Yike ɔ woo, we fe leki li Nyɔ-ɔ,

¹² bee nɛn wi ɛ fiee fimu si kifree wu be teenyi le Ananiya, ɛ wu be wu gee tsan li wuu bwin, le kaari ni nɛn gi biee.”

¹³ Se nuun le, Ananiya tee le, “Taa, mi n'woɔ li beniiŋ li nge kii wi wuni si fetɔɔ biee bibifi li beniiŋ be Nyɔ-ɔ Jerosalen.

¹⁴ Beɛɔ ni nuun ɛ wu fi bunga li bete muntofi be nɔŋa be nɔŋa, le be kɔɔye beniiŋ bechu feni be leki li Nyɔ-ɔ be teenyi bukoon bwo.”

¹⁵ Taa tuu li wuu le, “Gene ɛ! Mi ntsaaɔ wi wulu kitun li wi weɛn wu nime-ɛ, le ni tiifi bukoon bwen li beniiŋ be nuun ye Bejuu ke be bemfon be bee, mɔɔ li beniiŋ be Iseɛɛ.

¹⁶ Mi kibee ngii ndoonche wu si kemi le nɛn nge kii bukoon bwen.”

¹⁷ Ananiya se geɛn, ɛ li yih yilu-u, gee tsan yee li Sɔɔ li, tee le, “Sɔɔ nwaanɛn, ɛ Taa Jiso wu ton mi.

Ɛ Jiso wu ɔ tuu ɔ ηeη le dze mfi wu ɔ tuu beε feni we. Wu tonɔ mi le mbε mfe ɔ kaari ɔ ni ɔ ηingi bieee, Fiana yi Waan se be yi yise li we-ε.”

¹⁸ Neε si tɛ kwengi le, fiee fimu fi nuun si bifabu le dza bi bo Sɔɔ le lii bi weyε fekwiin, se bechi ηingi bieee. Dza we, be se lii wu li dzɔɔ.

¹⁹ Le dza ji bieee, bunɔa kaari bu to wu li bwin.

Sɔɔ tee nton wu Jiso Damako

Sɔɔ tsi Damako be kintutu ki beniin be kim-beenche-ε jo niin,

²⁰ bechi mfwa mumkpan dengi li yih yi nleke li Nyɔ-ɔ, tiiti le, “Jiso nuun ηwane Nyɔ.”

²¹ Beniin bechu be tɛ wuki mɛnɛ laa, “Wi wuni nuun neε wi wu tuu dengi bifisi beniin be leki li Nyɔ-ɔ be teenyi bukoon buni Jerosalen ni? Mɔɔ wu beεɔ feni ni nuun le kɔɔ be nuun feni, kaari geeη be be, nyε li tsan yi bete muntofi be nɔnɔa be nɔnɔa neε ni?”

²² Sɔɔ tuu neε tiiti fiee kii Jiso giingi nuun limfwe, doonchi le Jiso nuun Kinsofu ki Nyɔ tɛ kaache. Bejuu be tɛ nuun Damako waan fiee fi be nuun be tuu li wuu nsin.

²³ Le jo ka nge, Bejuu belu shee, be cho ntan le be wo Sɔɔ.

²⁴ Be se shiin, be tɛnɔ wu fε fween wu mban wu Damako-o, le ke ketilɔɔ, mɔɔ nuun butuu mɔɔ nuun fenshaan, be wo wu. Se nuun le, Sɔɔ keε ntan wube.

²⁵ Beniin bee be kintutu dza be dzɔ wu butuu, be gee wu le ηkaa li, be buu wu fε fwii wu mban, be shiiki wu fekwiin nuun lekuun.

Sɔɔ geeη Jerosalen

26 Le Sɔɔ to lijɪŋ Jerosalɛŋ, tɛ wɛki le taa li kintutu ki bɛniɪŋ bɛ kimbeenche-e, be se chɛndi wu bu chɛnu, kifɛ be tɛ beenchi yɛ le gbɛŋgi nuuŋ wi wu be wu kintutu kɛ.

27 Se nuuŋ le, Banaba tɛ dzɔ wu, bee wu gɛɛŋ fɛ bɔɔŋ bɛ nto-ɔŋ bɛ Jiso-o. Se tee be si Sɔɔ tɛ ŋɛŋ Taa lɛ dze Taa yɔ li wuu, se tuu tee tɛ be si tɛ tiiti kii Jiso Damako nchɛnu nsɪŋ.

28 Se nuuŋ le, Sɔɔ tuu nuuŋ le dengi bee be li bintsii bichu bi Jerosalɛŋ tiiti kii Jiso, nchɛnu nsɪŋ.

29 Tɛ tiiti tɛ li Bɛjuu bɛ tɛ yeti jɛ yi Grik, tɛchini biee bee be, be se dza be wɛki le be wo wu.

30 Bɛniɪŋ bɛ kimbeenche-e kɛɛ le bɛ wɛki baa le bɛ wo wu, be se dzɔ wu be bɔɔ bɛ wu li kitonj ki Kasaria, be tuumi wu gɛɛŋ Taasu.

31 Li mfi wulu, kintutu ki bɛniɪŋ bɛ kimbeenche-e fufɛ li ŋgɛ-e bimbe bi kwɛɛŋ lɛ bi Judiya bɛ Galilii mɔɔ Samaaria. Fiana yi Waan se fɛ le kintutu kilu tɛmi, ki tuu ki tɛɛti li kintutu ki kuu. Ki se tsiɪŋ, ki guundi nuuŋ Taa.

Pita gɛɛŋ li kitonj ki Lida-a mɔɔ ki Jopa

32 Pita tɛ dengi giɪŋgi lɛ bɛniɪŋ bɛ nuuŋ bɛ Nyɔ-ɔ li bintsii bichu, dɛndɛ gɛɛŋ bo fɛ bɛ nuuŋ Lida-a.

33 Si tɛ nuuŋ fɛ lɛ, ŋɛŋ wumu ɛ ŋgwɛ tɛ kɔɔ wu, bukoonj bwee nuuŋ le Eenia, ɛ wu ŋgeen wu tsi fɛntaa biya nyaan.

34 Si Pita tɛ ŋɛŋ wu lɛ, tee li wuu le, “Eenia, Jiso Krai wɔnchɔɔ wɛ kitunj. Dza we ɔ nachɛ kintaa ko.” Mfwa mumkpanj Eenia dza we.

35 Bɛniɪŋ bɛ Lida mɔɔ bɛ li kinɛɛŋ ki Shalɔ-ɔŋ bɛchu ŋɛŋ si wi wulu tɛmi kitunj, be gɛɛ shɛŋ li Taa Jiso-o.

³⁶ Fi tɛ nuuŋ ɛ kwɛɛŋ wumu nuuŋ li kitoŋ ki Jopa, ɛ tɛ nuuŋ wi wu kimbeenche-ɛ, bukoonɔ bwee nuuŋ le Tabita, bukoonɔ buni nuuŋ le jé yi Grik le Dooka.* Tɛ shiŋ feti biee bi dzeen mfi kwi, fii beniŋ be kifoo le.

³⁷ Le ni nuuŋ li jo yɛɛ, kwɛɛŋ wulu we chigɔŋ, kwi. Be tsootɛ gwini chee, be miri be gɛɛ wu le lo-onɔ wu yih wu lewe.

³⁸ Si Jopa tɛ nuuŋ li Lida-a lichin le, kintutu ki beniŋ be kimbeenche-ɛ dza ki woo le Pita we Lida, ki se toŋ bunin befe le wuu. Be gɛɛŋ be leke wu le, Mintemii, le be li bikaa li liwe.

³⁹ Pita se dza bee be giŋgi. Le gɛɛŋ bo fe, be dzo wu be miri be wu le lo-onɔ wu yih wu lewe weɛ. ɛ bukeɛŋ beɛŋku-u be fe bechu keɛɛ wu be tase be dii, be yingisi wu ndú yi Dooka tɛ feti mfi wu tɛ mɛɛŋ we.

⁴⁰ Pita buu be bechu lekuunɔ, toŋ núŋ fekwiŋ leki li Nyɔ-ɔ, dza fiiki yi tee li gwini chil-u le, “Tabita dza we.” Se biee gwiye lii, biche ɛŋ Pita, se dza shee we.

⁴¹ Pita keɛɛ wu li kibɛɛɛ-ɛ, leŋ we. Pita kaari teenɔ beniŋ be nuuŋ be Nyɔ-ɔ be bukeɛŋ beɛŋku-u baa, doonche wu li bee, ɛ wu kaari wu yinɔ.

⁴² Ntoŋ wulu se saanɛ wu gɛɛŋ Jopa kwikwi. Beniŋ nge se gɛɛ shɛŋ li Taa li.

⁴³ Pita tɛ tsi Jopa li jo ngee li, tsiŋ bee wumu wu tɛ nachi dzi bukoonɔ bwee nuuŋ le Simu.

10

Fiee fimu si kifiee be le Kɔniyu-u

* **9:36** Bukoonɔ bu Tabita be bu Dooka nuuŋ le jé yi Grik, nuuŋ nyan yi be teenyi le fikonu.

¹ Wi wumu të nuuŋ li kitoŋ ki Kasaria be teenyi wu le Kōniyu, të nuuŋ kikoo ki kintutu kimu ki beniin be nchi-i be Lo-om, ki be të teenyi le ki Itali.

² Wu, bee kini kee kichu te bōseyi be gee shén li Nyɔ-ɔ. Të gii guundi tuu lēki li Nyɔ-ɔ mfi kwi, nyee nya nge li Bejuu li be beniin be kifoo le.

³ Le ni nuuŋ jobe chimu nee si jobe bikaa biteetu le fenshaan li, fiee fimu si kiffee dza fi be le wuu gbeyen nen nchindaa wu Nyɔ le fiee filu. Nchindaa wulu be le teen wu le, “Kōniyu.”

⁴ Kōniyu chen toŋ lii li wu, bii le, “Te, kikoo ε la?” Nchindaa wulu tuu le, “Nyɔ kōoye yi woo nleke li Nyɔ-ɔ wa, yi se tuu yi nen te nya yoo nyee li beniin be kifoo le, yi se kimi we.

⁵ Deeni, tome beniin Jopa be geen be teen wi wumu wu bukoon bwee nuuŋ le Simu, bumu se nuuŋ le Pita.

⁶ Wu beeo tsiin bee Simu wumu wu ti nachi dzi wu la we nuuŋ li dzoo yi nyɔŋa-a lichin.”

⁷ Le nchindaa wu Nyɔ wulu yɔ le dza. Kōniyu she teen beniin bee be nime-ε befe, teen te wi nchi wumu wu të kiichi wu, të nuuŋ wi wu të bōseyi wu gee te shén yee li Nyɔ-ɔ.

⁸ Be be, tee be fiee fichu fi bee fi ka, se toŋ be Jopa.

Nyɔ doonche fiee fi koofi yi li Pita-a

⁹ Le butuu woo, nee si fenshaan kintikinti, si be të feeshi li kitoŋ kilu le, Pita dza miri le yi lewe le leke li Nyɔ-ɔ.

¹⁰ Dzeen dza yi bechi yi wuu wu, weki le ji biee, ε be të meen be deeki biee bije. Fiee fimu si kiffee dza fi be le wuu.

11 Nεη λε free filu ε kiboo gwiye, free fimu shiiti liwe fi nuuη si ndu yi nyona ε be keme li yoon naa li.

12 Li ndu yilu, nyán chichi nuuη lu, nyán yi dengi, mao yi keendi be muniin mu jiindi li we.

13 Je dza yi tee li wuu le, “Pita, dzatε we o seeyε o ji.”

14 Pita tuu le, “Taa, nuuη nte mon ke, kife nti mεηo saa ki nji ke free fi loolo, ke fi wuuti ye ke.”

15 Je yilu tuu yi yo li wuu le, “Kiin o ni nyaami free fi Nyο fe fi wuuti ke.”

16 Fi ka λε kinga kiteεte, be kaari be chee fi liboo.

17 Fiee fi tε be si kifree fεε fuumi Pita se mεηε laa fi doonchi nuuη la le. Nεε li mfi wulu beniin be Koniyu tε ton baa be be biiti fe la wu Simu wu nache dzi we nuuη, be lemi fe fween wu mban we-ε,

18 be teenyi, be biiti laa, “Mfonde wumu we feni bukoon le Simu Pita ni?”

19 Si Pita tε mεηη beechi kii free fi tε be le wu filu, Fiana yi Waan dza yi tee li wuu le, “Biche o ηηη, beniin betεtu weki baa we.

20 Dzatε we o shee nεε be ne ni ne giingi kikaa mumkpan. Kiin o ni laan ke, ε mi wu ton be.”

21 Se nuuη le Pita tε dza shee, tee li beniin belu le, “E mi wu ne weki. Ne be le la?”

22 Be tuu le, “Koniyu wu nuuη kikoo ki kintutu kimu ki beniin be nchi-i be Lom ton bee. Nuuη wi wu tsaan, chendi Nyο, Bejuu bechu se pieti wu. Nchindaa wu Nyο wumu wu wuuti tuu tee li wuu le tuumi nton le o be li wuu yi, le woo free fi o gii o tee wu.”

23 Le be tuu le, Pita se tee le be le bee be tsi.

Pita gεηη finton fi Nyο-o li Koniyu yih

Le butuu woo, dza bee be giingi. Beniiñ be kimbeenche-ε bamu be Jopa biee wu.

²⁴ Be dende siin be tsi dze, le bu woo be fesi Kasaria. Koniyyu bee beniiñ bee be kini mao nsan yee yi shen yi te teen te tengi be.

²⁵ Le Pita ni lii giingi li yi, bee Koniyyu bike. Koniyyu we wu lii bundi wu.

²⁶ Se nuun le, Pita te tsaaki wu liwe tee le, “Dzatsε we, mia te wiwon si we.”

²⁷ Bee Koniyyu tiiti biee be lii be giingi li yih, le be lii loo, be nen si kintutu ki beniiñ le turi lu.

²⁸ Se kween li bee le, “Ne kii bujon le nchi wusen men ki ben ke le wi wu Juu la nka, ke le kao nsan be wi wu nuun ye wi wu Juu ke. Se nuun le, Nyoo doonche ye mi le nkeni ye le ni nteenyi wumu ntiiti le ε wi wu yee, ke le mwe wuuti ye ke.

²⁹ Bedeni, le ne tuumi nton le mbe, mi mbeoo men ki chee ke yi ke. Nse mbiitoo li be-en laa, ne teen mi kii la?”

³⁰ Koniyyu tuu le, “Ben yaa jo naa si ntuu nuun li yi, si jobe bikaa bitetu fenshaan nleki li Nyoo. Wumu se taa wu dza wu buse mi lii ε mwe chuume ndu yi mienini.

³¹ Wu tee li mi-i le, ‘Koniyyu, Nyoo koo ye yi woo nleke li Nyoo wa yi se nen nya yi o nyeε li beniiñ be kifo le, yi se kimi we.

³² Se nuun le tome beniiñ Jopa be geen be teen wumu wu bukon bwee nuun le Simu, bumu se nuun le Pita. Wu beoo tsiin bee Simu wu nachi dzi wu la we nuun li dzoo yi nyona lichen.’

³³ Mfwa mumkpan le, mi se mbiee mi ntuumi nton le o be. Si o be ni, fi dzoon fice nge. Te se baa

fɛni lɛ Nyɔ lii le tɛ woo fiee fi Taa ton wɛ le ɔ bɛ ɔ tee li bee li.”

Pita yɔ li beniin bɛ nuun yɛ Bejuu kɛ kii Jiso Krai

³⁴ Pita se bechi n'ɔru tiiti le, “Bɛ chɛɛɛ, mi nɛɛ le Nyɔ ti doonchi yɛ chichi chichi kɛ.

³⁵ Wi kwikwi wu chɛndi yi tuu feti fiee fi tsaɛ, kɛ yi gii yi fi wu yi tɛ bichɛ laa mwɛ buti fɛɛ le kɛ.

³⁶ Nɛ kii baa nton wu Nyɔ tɛ tuumi li beniin bɛ Isɛɛɛ, fɛnjisi nton wu dzeɛɛ le Jiso Krai tɛ bɛ le mbɛɛɛgii se nuun lu. Jiso Krai wuni nuun Te Kikoo wu beniin bechu.

³⁷ Nɛ kii baa fiee fi tɛ ka li kwɛɛɛ wu Judiya kwikwi, mbɛɛchɛ Galilii lejin lɛ mfi wu Jɔɔɛ tɛ fɛnjisi lisi beniin lidzɔɔ.

³⁸ Nɛ kii baa tɛ si Nyɔ tɛ shoohe Fiana yi Waɛn shooshe li Jiso wu Nasarɛ, tuu nyɛ bɛɛɛ li wuu, nuun bɛ wu. Si Nyɔ tɛ nuun bɛ wu lɛ, se denji li bitsii bichu feti nime chi dzeɛɛ tuu wɔnchi mɔɔ beniin bɛ kinjundi njɛki bɛ be.

³⁹ ɛ bee tɛ tɛ nɛɛ bieɛ bichuchu bi tɛ feti li kwɛɛɛ wu Bejuu li kwikwi, mɔɔ bi tɛ feti li kiton ki Jerosalɛɛ. Bɛ tɛ ta wu li kintaɛɛ li kwi.

⁴⁰ Se nuun le, le bo jo taa, Nyɔ buu wu li kwe-e, yi fɛ beniin nɛɛ wu.

⁴¹ ɛ beniin bechu bɛ tɛ nɛɛ wu kɛ. ɛ bee, bɛ yi yi Nyɔ tɛ tsaa le tɛ ni tɛ tiiti kii Jiso kwaa. Tɛ tɛ ji bieɛ tɛ wundi bieɛ bɛ Jiso mfi wu tɛ bo li kwe-e.

⁴² Tɛ tee li bee li le tɛ ni tɛ tiiti jɛ yi Nyɔ li beniin li, tɛ tuu tɛ tiiti li bee le, ɛ wu wu Nyɔ tɛ tsaa le ni seki beniin bɛ mɛɛɛ lu mɔɔ bɛ kwiye.

⁴³ Jiso wuni nuun wu bentomfɔŋ be Nyɔ-ɔ bechu tiiti kii wu le wi kwikwi wu gɛɛ shɛŋ li wuu, Nyɔ gii yi feeki bibifi bi mwe li bukoon bwɛe li.”

Fiana yi Waan be li beniin be tɛ nuun yɛ Bejuu kɛ-ɛ

⁴⁴ Nɛɛ si Pita tɛ mɛɛŋ tiiti bieɛ bini ni, Fiana yi Waan dza yi shee yi be li wi kwikwi wu tɛ yiki n'ɔru wulu.

⁴⁵ Bimfimu wonde beniin be kimbeenche-ɛ be nuun Bejuu be tɛ biki Pita, be se ŋɛŋ le Nyɔ nye yɛ tɛ nya ye yi nuun Fiana yi Waan li beniin be tɛ nuun yɛ Bejuu kɛ.

⁴⁶ Bejuu baa wuki si be yeti jɛ yibe tɛ kiyɛ kɛ, be yɔonchi Nyɔ. Pita se bii laa,

⁴⁷ “Si Fiana yi Waan be yɛ li beniin bani kitun ni, nɛɛ si yi tɛ be li bee li lɛ, wi nuun tuu ni fɛŋgi le be lii kɛ be li dzɔɔ kɛ ni?”

⁴⁸ Si Pita tɛ bii lɛ, bieɛ tee le be lii be li dzɔɔ li bukoon bu Jiso Krai. Lɛjin lɛlu, beniin belu lɛkɛ le tsi bee be li jo niin li se dza.

11

Pita tee fieɛ fi tɛ ka li Kɔniyu yih

¹ Bɔɔŋ be nto-on be Jiso mɔɔ beniin be kimbeenche-ɛ be Judiya bechuchu woo le beniin be ti nuun yɛ Bejuu kɛ fi baa tɛ jɛ yi Nyɔ.

² Le Pita tuu kaari yɛɛ Jɛrosalɛŋ beniin be kimbeenche-ɛ bamu bechi be gundi wu. Beniin bani nuun be tɛ lemi le be kɛmi le be sɛɛ wi wu nuun yɛ wi juu kɛ dzoo se mwe nuun wi wu Nyɔ!

³ Be tɛ gundi wu be biiti laa, “ɔ geɛŋ ɔ la ŋka lɛ beniin be mɛɛŋ bintɔɔ, ɔ jii mɔɔ bieɛ be be?”

⁴ Pita se bɔseyi naanyε be fiee fichu fi tɛ ka li n'yoon li li n'yoon li, tee li bee le,

⁵ “Ntuu nuun li kitoŋ ki Jopa-a nɛki li Nyɔ-ɔ, fiee si kifiee dza fi bε ɛ mi-i. Mi ηεη ɛ fiee filu ε kiboo gwiye, fiee fimu shiiti liwe fi nuun si ndu yi nyɔŋa ε bε kεmε li yoon naa li. Fi shee fi len mi lii.

⁶ Le ntuu mbiche ɔ, mi ηεη nyán li bini li bini, yimi nuun yi fekuun, yimi yi libuka bε yi kεendi, mɔɔ muniin mu jiindi liwe.

⁷ Mi ndza mi ηwoo jε tee li mi le, ‘Pita, dzatse we ɔ sεεye ɔ ji!’

⁸ Nse mi ntuu le, ‘Taa, nuun nte mɔɔŋ kε. Fiee fi ɔɔɔɔ bε fi wuuti ye kε mεen fiee saa ki ɛ-ε, ɛ mi wa kε.’

⁹ Jε yilu tuu yi kween liboo le, ‘Kiin ɔ ni nyaami fiee fi Nyɔ fε, fi wuuti kε.’

¹⁰ Fi ka ɛ kinga kitεεte se bε kaari bε chee fiee filu fichu fi yeε fi to liboo.

¹¹ Nεε li mfi wulu, beniin bεtεtu fesi fε yih yi ntɛ ntsiin fe-e, ε be dza Kasaria, ε be ton be le be bε be teen mi.

¹² Fiana yi Waan tee li mi-i le kiin ni nyaami ηɛnu tεε beniin belu kε. Bεηwaanεŋ bε Jopa bε busɔɔ bani bieε mi, tεε be bechu tɛ gεεŋ tɛ ɛ li yih yi wi wulu.

¹³ Si tε tɛ ɛ ɛ, mwε tee bee si bee ηεη nchindaa wu Nyɔ li wu-u yih, wu se tee le, nton wi Jopa mwε gεεŋ teen wi wumu wu bε teenyi le Simu Pita.

¹⁴ Wi wulu gii bε wε bε nton wu beniin bechu bε li wεε yih gii be kεmε kinsofu.

¹⁵ Le ntuu mbεchi le ni n'yeti, Fiana yi Waan dza yi shee yi bε li beniin belu nεε si yi tɛ bε li tεeben fεmbεchε-ε.

16 Le ηεη λε, mbiee ηkimi fiee fi Taa tề tee le, ‘Jɔɔη tề lisi beniin li dzɔɔ, bɛdɛɛni, Nyɔ gi yi lii ben tɛ nuun bɛ tsan yi Fiana yi Waan.’

17 Ɛ Nyɔ tề nyɛ beniin belu nya yi nuun yi tề nyɛ li tɛɛben mfi wu tɛ tề gɛɛ shén li Taa Jiso Krai, ntɛ nnuun noo wu gi nuun wu nloose fiee fi Nyɔ feti?”

18 Le beniin belu woo si Pita kween λε, be ti mɛɛη ki tuu kɛ le be gun wu kɛ. Be dza be tuu be yɔɔnchi bu Bujɔη bu Nyɔ-ɔ be tiiti le, “Ɛ fi nuun λε, kɛ Nyɔ nyɛ yɛ tɛ dze li beniin bɛ nuun yɛ Bejuu kɛ le be fiiki shén yibe, be kɛmɛ ntɛ wu kimakɛ.”

*Beniin ηge bɛ tề nuun yɛ Bejuu kɛ
gɛɛ shén li Taa Jiso Antiok*

19 Beniin bɛ tề saanɛ si ηge tề bechi mfi wu bɛ tề wo Fitifin wɛ be gɛɛη li bintsii, li bintsii li, be gɛɛη be bo Fonisha, bamu gɛɛη Saaplu, bamu se gɛɛη Antiok. Si be tề giingi λε, be tề fenjisi jɛ yi Nyɔ nuun li Bejuu li kwaa.

20 Se nuun le, beniin bamu bɛ kimbeenche-e bɛ tề dzɛti Saaplu mɔɔ Seli-in, be giingi Antiok be fenjisi tɛ nton wu dzeη wu kii Taa Jiso li beniin bɛ tề nuun yɛ Bejuu kɛ.

21 Li bunga bu Taa Nyɔ-ɔ, be fɛ beniin ηge gɛɛ shén li Taa Jiso-o, be fiiki be to bɛ wu.

22 Nton wuni tề λε li bintoη bi kintutu ki beniin bɛ kimbeenche-e bɛ Jɛrosalen. Be se ton Banaba Antiok wudoonche lu.

23 Le gɛɛη bo le, ηεη si Nyɔ shén yee yi dzeη li bee, woo bujɔη, se tifi be le be ni be biki li Taa li, bɛ shén yibe chi.

²⁴ Banaba wuni tɛ nuuŋ wi wu dzeen, tɛ yiɛ bɛ Fiana yi Waan tuu kɛmi kimbeenche nge. Bɛdɛɛni se fɛ bɛniin nge gɛɛ shɛn li Taa li le.

²⁵ Banaba se dza gɛɛn Taasu le gɔɔn Sɔɔ.

²⁶ Le gɔɔn nɛn wu, dzɔ wu, bee wu to lijɛn Antiok. Be tɛ nuuŋ fe kiya kimbiri bɛ kintutu ki bɛniin bɛ kimbeenche-ε, be tiifi bɛniin nge. Ɛ Antiok wulu wu bɛ tɛ bɛchi bɛ teenyi kintutu ki bɛniin bɛ kimbeenche-ε le bɛniin bɛ Krai ɛ.

²⁷ Le ni nuuŋ li mfi wulu, bɛniin bamu bɛ tɛ laɲini bieɛ bi be wuki Nyɔ tiiti, tɛ dza Jerosalen be bɔɔ Antiok.

²⁸ Fiana yi Waan fɛ se wi wumu li bee linti wu bukoon bwee tɛ nuuŋ le Agabu, dza len we dzaan le, dzeen yi tɛɛmi giɪ yi kɔɔ kwɛɛn wuni kwikwi. Dzeen yilu se bɛ yi kɔɔ mfi wu Klawdu tɛ nuuŋ Mfɔn wu Lom.

²⁹ Le kintutu ki bɛniin bɛ kimbeenche-ε bɛ Antiok woo ɛ, be nachɛ le wi kwikwi cho kwa wu mwɛ kɛmi, be fi bɛnwaani bɛ bee bɛ nuuŋ Judiya lu.

³⁰ Be se cho, be ton Banaba bee Sɔɔ lu le be gɛɛn be nyɛ li bɛte kintutu ki bɛniin bɛ kimbeenche-ε.

12

Mfɔn Hɛrɔ nweɛ bɛ bɛniin bɛ kimbeenche-ε

¹ Le ni nuuŋ li mfi wulu-u, Mfɔn Hɛrɔ bɛchi nweki bɛ bɛniin bamu bɛ kintutu ki bɛniin bɛ kimbeenche-ε.

² Kween bɛ wache Jeen wu nwaani Joɔn kwi.

³ Le nɛn le fi dzɔɔn fiɛɛ fɛ Bejuu li, se gɛɛn limfwe tee le be kɔɔ tɛ Pita. Be tɛ kɔɔ wu nuuŋ li jo yi Tsɔnɔ chi Kibele ki bɛ mɛɛn ki gɛɛ kɛ Kishee le kɛ.

⁴ Le be koo wu le, be se benje wu li yih yi ncha-a, be gee bintutu bi beniiṅ be nchi-i bineε le bi ni bi kiichi wu beniiṅ benεε, benεε. Herɔ tɛ giki Pita le le ke Tsɔnɔ chi N'yafuwee tuu chi ka, se buu wu leeki limfwe li beniiṅ li be saa wu.

⁵ Pita se nuuṅ neε li yih yi ncha-a. Se nuuṅ le, kintutu ki beniiṅ be kimbeenche-ε tɛ lɛki li Nyɔ-ɔ mkpaanṅ kii wu.

Nchindaa wu Nyɔ buu Pita li yih yi ncha-a

⁶ Le ni nuuṅ butuu bu tɛ wuuti le Herɔ buu Pita le be saa wu, Pita tɛ liiti kintikinti ki beniiṅ be nchi-i befe ε be kan wu be bencha befe, be se kiichi wu. Beniiṅ be nchi-i bamu kiichi le yi-i yi ncha-a mfweenṅ. ⁷ Fi se ka le nchindaa wu Taa tɛ dza taa busε, kin'wofu ban li yih yi ncha-a yilu-u. Nchindaa wulu konṅ Pita li bwεεṅ li, kaanṅi. Tee li wuu le, “Dza we tsεkε.” Si wu tee le, bencha baa biee be fanche li bibenu bi Pita be weye fekwiinṅ.

⁸ Tuu tee li wuu le, “Lii ndu ya, ɔ lii bikpɔ bio.” Pita fe le. Nchindaa wulu se tuu tee le, “Fooche ndu ya ɔ biee mi!”

⁹ Pita se bo, biki wu lekuuṅ. Tε mεεṅ neε ki keε kε le fiee fi nchindaa wulu feti nuuṅ cheεṅ kε. Tɛ beechi le ε fiee si kifiee ki beε le wu-u.

¹⁰ Be tɛ dende be ka kintsii ki limfwe fe beniiṅ be nchi-i tɛ kiichi, be tuu be ka ki lejinṅ, be biee be fesi fe fweenṅ wu mbanṅ wu munṅkɔṅ wu busini li kitonṅ ki fe-e. Fweenṅ wu mbanṅ wulu gwiye le wu bo, be se bo. Le be bo le, be dengi be beki dze dze, nchindaa wu Taa Nyɔ wulu se dza la le wu-u lii.

¹¹ Le Pita she, bufi to wu fe, tee le, “Dεeni mi ṅkeεɔ cheεṅ cheεṅ le ε Taa wu bee tonṅ nchindaa we

le be buu mi li tsan yi Herɔ-ɔ, mi nse mbo li nge wu Bejuu tɛ tɛngi le be gi be nyɛ mi.”

¹² Le kɛɛ lɛ, se dza giingi li Maariya yih wu ni Jɔɔn Mak, ε beniin tɛ banche fe nge be lɛki li Nyɔ-ɔ.

¹³ Gɛɛn bo fe, koŋ fween wu mban, nwaakween wumu wu bukoon bwɛ tɛ nuun le Loda wu tɛ nindi li yih lɔɔ be le gwiye.

¹⁴ Le tuu woo nuun jɛ yi Pita, nɛɛtɛ nge, tɛ mɛɛn ki gwiye kɛ mban kɛ, tuu dza letɛ kaari gɛɛn lɛ li yi, tee li beniin li le, “Pita wɛ fɛ mfween wu mban.”

¹⁵ Be tuu li wuu le, “O jɛtɔɔ.” Se nyiitini nɛɛ le ε Pita. Be dza be tee le “Nuun ni nuun nchindaa wu Nyɔ-ɔ ye.”

¹⁶ Si be tɛ tiiti lɛ, Pita ba be nkonu. Be gwiiyi lɔ, be nɛn chɛɛn le ε wu, wa tɛ be.

¹⁷ Maa be tsan le be chikɛ be nkwenɛ, se tee be si Taa bee buu wu li yih yi ncha-a, tuu tee le be tee Jeen mɔɔ beniin be kimbeenche-ε bechu. Si tɛ tee lɛ, se dza gɛɛn kimbe kimu.

¹⁸ Le butuu woo, bufi shaanshɛ li beniin be nchi baa bushaanshɛ laa fi ka nin be Pita le.

¹⁹ Herɔ buu beniin le be dɛndɛ be gɔɔn wu. Be gɔɔn, be gɔɔn nsin. Se teen beniin be nchi-i be tɛ kiichi Pita baa, biɪ bɛɛ li bee, se dza tee le be dzɔɔ be, be gɛɛn be mɛɛshi be be. Lɛjin lɛlu, Herɔ dza kimbe ki kwɛɛn lɛ ki Judiya, bɔɔ gɛɛn nuun li kitoŋ ki Kasaria.

Kwe yi Mfɔn Herɔ

²⁰ Li mfi wulu shɛn tɛ tɔnyi Mfɔn Herɔ be beniin be Tayɛ mɔɔ be Sidɔn. Beniin bɛlu se banche yi le be gɛɛn be soon bɔ le mbɛɛngii ni nuun lu, kɛfɛ kwɛɛn wube tɛ kɛmi bɛɛ biɛ nuun li kwɛɛn weɛ li. Be

gɛɛɲ, be saa be kɔɔ nsan be Blastus wu tɛ nuun te ntɔ.

²¹ Le jobɛ be chi kɔchɛ, Mfɔɲ Hɛɔ chuume ndú yi bunɲun, shee li kabara, nyɛ tefɛ li bɛniin belu.

²² Be dza be wuuyi, be yɔɔnchi wu be tiiti le, “Chini tefɛ nuun chi nyɔ, nuun yɛ chi wi wu bɔ kɛ.”

²³ Mfwaa mumkpan, nchindaa wu Taa bieɛ ton chigɔɲ li Mfɔɲ Hɛɔ, kifɛ ti mɛɛɲ ki nyɛɛ mpiaru wulu li Nyɔ-ɔ kɛ. Muntson bieɛ mu ji wu, kwɪ.

²⁴ Se nuun le, jɛ yi Nyɔ se lii li shɛɲ yi bɛniin li, yi saanɲini yi giɲgi limfwe limfwe.

²⁵ Banaba bee Sɔɔ mɛɛshi fieɛ fi be tɛ ton be Jɛrosaleɲ lu, be se kaari be to lɛɲɲ Antiɔk. Fɛ be tɛ tuu liɲɲ, be dzɔ Jɔɔɲ Mak.

13

Be ton Banaba bee Sɔɔ

¹ Bɛniin bamu tɛ nuun li kintutu ki bɛniin be kimbeenchɛ-ɛ ki Antiɔk, nuun be tɛ tiiti bieɛ bi be wuki Nyɔ yeti, be tuu be tiifi bɛniin. Bɛniin belu tɛ nuun Banaba bee Simiɔɲ wu be tɛ teenyi le wu Tii, mɔɔ Lushus wu Seli-in be Sɔɔ mɔɔ Manɛɛɲ wu tɛ ta be Hɛɔ wu wi wu nsawu.

² Be tɛ shiɲ be fɛɲgi bieɛ bijɛ be lɛki li Nyɔ-ɔ, Fiana yi Waan dza yi tee li bee le, “Buu yɛɛɲ Banaba be Sɔɔ nɛ gɛɛ chichi be ni be nindi nime chi mi nteen be le be ni be nindi.”

³ Le be woo lɛ, be ba nɛɛ be fɛɲgi bieɛ bijɛ be lɛki li Nyɔ-ɔ, be dza be gɛɛ tsan li bee, be chinɛ be, be tuumi be le be ni be giɲgi.

Banaba bee Sɔɔ gɛɛɲ Saaplu

⁴ Banaba bee Sɔɔ se dza ɲɛnu si Fiana yi Waan tɛ ton be. Be dza be bɔɔ li kitoŋ ki Sɛlusa-a, be lɛ lɛ yih yi li dzɔɔ li, be lenchi, be giingɪ li kwɛɛŋ wu Saaplu-u.

⁵ Le be lenchi be bo li kitoŋ ki Salami-i, be tuu be denɣi be tiiti jɛ yi Nyɔ li yih yi nɛkɛ li Nyɔ-ɔ yi Bejuu, Joɔŋ Mak tɛ denɣi bee be, fi be.

⁶ Be dɛndɛ li kwɛɛŋ wu dzɔɔ kintikinti wulu-u, be se lenchi be gɛɛŋ be busɛ li kitoŋ ki Pafo-o kibɛɛ. Le be gɛɛŋ be mbundɛ li wi wu Bejuu wumu fe-e, ε tɛ nuuŋ wi wu mfiŋ bukoon bwee nuuŋ le Bal Jiso, ε tɛ shiŋ yɛŋɪ le ti nuuŋ wi wu tiiti bieɛ bi ti wuki Nyɔ tiiti.

⁷ Tɛ shiŋ bee Sɛgus Pɔlus wu tɛ nuuŋ wi wu nsawu li kwɛɛŋ wulu-u. Wi wu nsawu wulu tɛ kɛmi bufii ɲɛ. Se dza teen Banaba bee Sɔɔ kifɛ tɛ wɛki le woo jɛ yi Nyɔ.

⁸ Le be bɛ, bɛdɛɛni se Elima wu wi wu mfiŋ wɛ si bukoon bwee tɛ nuuŋ lɛ jɛ yi Griɪk, se loosi be, gwenini le fɛ le kiŋ wi wu nsawu wulu ni gɛɛ shɛŋ li Jiso-o kɛ.

⁹ Fiana yi Waan yiɛ li Sɔɔ li, wu bukoon bwee bumu tɛ nuuŋ le Pɔɔ, luuŋɪ lii li wi wu mfiŋ wulu-u,

¹⁰ tee li wu le, “E wɛ ɲwanɛ kiŋkundi, ε wɛ wi wu baanini fieɛ fichu fi nuuŋ tsaan. Kimfi bɛ binɛɛ yiɛ bieɛ li shɛŋ ya-a. Nuuŋ ɔ tɛ nuuŋ yee mfikisɛ chɛɛŋ wu Nyɔ le wu to binɛɛ kɛ ni?”

¹¹ Yikɛ ɔ woo, dɛɛni yani kibɛnɛ ki Nyɔ-ɔ gii ki we li wɛ-ε ɔ nyɛɛ, fi gii fi dzɔɔ mfi se ɔ tuu ɔ ɲɛŋ mɔɔ jobɛ.” Mfwaa mumkpaŋ nɛɛ lɛ, fieɛ fimu shee nɛɛ si kikun, fi baanyɛ lii yi Elima. Se dza tuu mɔnchi bintsii, wɛki wi wu nuuŋ ni tsetsi wu.

¹² Le wi wu nsawu we ηen le, se gee shén li Jiso-o, keme chene li biee bi be te tiifi kii Taa Jiso.

Pɔɔ bee Banaba geeη Antiok wu Pisidia

¹³ Pɔɔ bee kintutu kee le le yih yi li dzɔɔ yi Pafo-o, be lenchi dzɔɔ yi nyɔna be bo li kitoη ki Perga-a li kweeη wu Pamfila-a. Le be bo fe, Joɔη Mak she be, to lijij Jerosaleη.

¹⁴ Be dza fe, be ka be geeη li kitoη ki Antiok wu Pisidia. Le ni nuuη jobe chi beshiinshi, be geeη be le be shee li yih yibe yi leke li Nyɔɔ

¹⁵ Beniin dza be teen Kinwaati ki benchi be Mɔɔse-e mɔɔ ki bentomfɔη be Nyɔɔ be meeshi, bete kikoo be li yih yi nleke li Nyɔɔ yilu biee be toη ntoη li Pɔɔ li le, “Benwaanη besen, e ne kemi ntifi le ne tifi beniin lu, ne tee kituη.”

¹⁶ Pɔɔ se dza we, chi beniin be kibene bechi tiiti le, “Beniin be Iselee mɔɔ beniin be nuuη ye Bejuu ke be guundi te Nyɔ, yike yeeη ne woo.

¹⁷ Nyɔ yi beniin be Iselee tɛ tsaa bete taa besen, yi fe le kini kibee ko li mfi wu be tɛ nuuη mfɔη li kweeη wu Iji-ip. Yi be yi buu be le be bunga bwee.

¹⁸ Yi kɔɔ nshiin be be, se yi bichi nee fe bee li buka li biya mbaanyee li.

¹⁹ Yi fe be shiiki biton bi mfomenyaan bi li kweeη wu Kana-a, yi se nye kweeη wulu wu to wu bee.

²⁰ Biee bini bichu tɛ dzɔ kintsii si biya gii nee be kitsɔ mbaanshin (450). Si yi tɛ nye kweeη wulu li bee le, yi se gee beniin be seki be. Be saa be geeη bo li mfi wu ntomfɔη we wu Samwe tɛ seki.

²¹ Nee li mfi wee be dza be leke le be keme nuuη mfɔη, Nyɔ se nye be Sɔɔ, ηwane Kish wu li kini ki Benjame-η. Se saa bumfɔη bulu biya mbaanyee.

22 Nyɔ se shiiki wu, yi gεε Daafi li Mfɔŋ wu bee. Nyɔ tɛ tee kii Daafi wuni le, 'Mi ηεηgɔɔ Daafi wu ηwanε Jεesi wε nuuŋ shén yεη. Gii naa ni feti fiee fichu fi η'wεki.'

23 Ε li kini ki Mfɔŋ Daafi-i wuni li Nyɔ tɛ buu Kinsofu, yi nyε li beniiŋ bε Isελεε si yi tɛ kaachε. Kinsofu kini nuuŋ Jiso.

24 Fε Jiso wuni tɛ mεεŋ se naa bεchi nime chee nuuŋ ε Jɔɔŋ tɛ tiiti le beniiŋ bεchu bε Isελεε fiiki shén yibe le lii be li dzɔɔ.

25 Le Jɔɔŋ ni tuu nuuŋ le kimεrise ki nime chee le, tuu dza bii li beniiŋ li laa, 'Nε beechi le nnuuŋ noo? Nnuuŋ yε wi wu nε tεŋgi kε. Wi wulu bεεɔ le mi jin, mμεεŋɔ mɔɔ ηki kɔchε kε le ηguume mfanchε bekuu bε bikpɔ biee li kε.' "

26 Pɔɔ gεεŋ limfwe kweenŋ le, "Bεηwaanεŋ bε nuuŋ kini ki Abraha-aŋ mɔɔ bεŋ beniiŋ bεchu bε nuuŋ yε Bejuu kε bε guundi tε li Nyɔ-ɔ, Nyɔ tɛ tuumi ntonŋ wuni wu nuuŋ le beniiŋ bo lu li tεεbεŋ.

27 Se nuuŋ le, beniiŋ bε Jεrosaleŋ bε beniiŋ bε bee bε sεki kwεεŋ, faaŋ le be dzeti yε Jiso si Kinsofu kε. Be tuu be faaŋ le be kii yε kinyi ki biee bi bentomfɔŋ bε Nyɔ-ɔ tɛ tσεε kii wu kε. Ε nεε bi bi be tɛ shiiŋ be teenyi li jo yi bεshiinshi chichi. Si be tɛ tee le bε wo wu le, fini fε fi se bε fi kɔchε si bentomfɔŋ bε Nyɔ-ɔ tɛ tee.

28 Mɔɔ si be ti mεεŋ ki ηεŋ chɔ yi nuuŋ be wo wu kii yi kε, be gεεŋ nεε limfwe be tee li Pailεt le bε wo wu.

29 Be fε fiee fichu si Kinwaati ki Nyɔ-ɔ tɛ tee kii Jiso, be shiiki wu li kintaŋ li be gεεŋ be gεε wu le dzin.

30 Se nuuŋ le, Nyɔ tɛ kaari yi buu wu li kwe-e.

³¹ Tè doonche yi yee li jo nge, li beniinj be bee be të dza Galilii be gεεη Jerosaleη. ε be be tiiti kii wu dεeni li beniinj be Iselee.

³² Se nuunj le, tε se baa feni dεeni tε le tε ni tε tiiti ntonj wu dzeenj wulu li be-εη. Ntonj wulu nuunj le, fiee fi Nyɔ të kaache bete te beniinj be Iselee lu,

³³ wu feɔ fi be fi kɔche dεeni li mfi wu tεebenj wuni-i, tεebenj tε nuunj bɔɔη be bee. Fini të ka si Nyɔ të buu Jiso li kwe-e. Be të saa be tseε kii fiee fini le Kinwaati ki N'yɔɔnche bintsii bifε, ε Nyɔ tiiti le,

‘ɔ we Nwanεη,

nse numi Chaa beη.’

³⁴ Kii mbusu wu Nyɔ të buu Jiso li kwe-e le kiinj ni fɔ kε, Nyɔ të tee le yini dze-e le,

‘Ngii nye beη kimbɔne ki nuunj keη,

ki ntε nkaache Daafi lu, nchini.’

³⁵ Fi fieε ε be të tuu be tseε fe kintsii kimu le Kinwaati ki N'yɔɔnche-ε Daafi tiiti le,

‘ɔ nuunj të naa chine Nwana wu nime wu Wuuti,

le fɔ le dzin kε.’

³⁶ Fi Daafi nuunj le të ninj nime chee chi Nyɔ të nye li wu li mfi we-e, le kwi be se diiyε wu li betee li lichin fɔ.

³⁷ Se nuunj le, wi wuni wu Nyɔ të buu wu li kwe-e të mεεη ki fɔ-ɔ le dzin kε.

³⁸ Be dεeni, beηwaanεη, ne kεε bujɔη le ntonj wuni wu be fenjisi le Nyɔ fekisi bibifi bi beniinj le nuunj le yi fekisi kii Jiso wuni.

³⁹ Wi kwikwi wu gεε shén yee li Jiso-o, we ε wu bo li bibifi bieε li bichu, se nuunj fiee fi nchi wu Mɔɔse nuunj tε fe kε.

⁴⁰ Se nuun le, ηεηγε yeη le, kiin flee fi be tsee le
Kinwaati ki bentomfon be Nyɔ-ɔ ni kɔɔ ben ke. Be tiiti
baa le le,

⁴¹ ‘Yike yeη ne woo, ben be choosi Nyɔ.

Bimfimu gii bi wondε ben, ne kwiye.

Ngii mɔη flee li mfi wunε,

nuun fi wi bee tee li ben, ne tε ben ke.’ ”

⁴² Le Pɔɔ bee Banaba ni be buti li yih yi nleke
li Nyɔ-ɔ yilu, beniin belu se leki le ke be tuu be be
bwεεshiinshi bu bεε le be be be tee be biee bini.

⁴³ Le beniin belu bo li yih yi nleke li Nyɔ-ɔ, beniin
nge be tε nuun Bejuu mɔɔ beniin be tε fiiki bufikise
be to Bejuu, be biki Pɔɔ bee Banaba. Be denɡi be
tiiti li beniin le be ba be ni be nuun lenti le mfiε wu
Nyɔ-ɔ.

⁴⁴ Le ni nuun bwεεshiinshi bu biki bwεε, kitoη
kilu kichu se tuu ki leki le ki bo ki be ki yike je yi
Nyɔ.

⁴⁵ Le Bejuu ηeη si kimbaanche ki beniin le banche
le, be se bechi be yeeti shen be fenɡi biee bi Pɔɔ tε
tiiti, be gaashi wu.

⁴⁶ Pɔɔ bee Banaba se yeti neε nchenunsiη, be tiiti
le, “Fi dzɔɔη le tε saa tε tee je yi Nyɔ nuun li ben
Bejuu li. Si ne ηwesɔ baa bun'weshε ne dzɔ yi yine
le ne mεeη baa ki kɔche ke le ne nuun tε kemε ntse
wu kimake le, ke tε gii tε fiiki fiseη tε ni tε tiiti fiseη
nuun li beniin be nuun ye Bejuu ke.

⁴⁷ Fi fiεε si Nyɔ tε tee li bee li, mfi wu tε tee le
‘Mi nleekɔ wε le ɔ nuun kin'wofu li beniin be nuun
ye Bejuu ke,

ɔ fε se beniin be nuun li nshε yini chichi be bɔne.’ ”

⁴⁸ Beniin be nuun ye Bejuu ke woo le, be neεte,
be pieti je yi Taa. Beniin nge ben nton wulu, nuun

bε Nyɔ bee saa yi tsaa le be gii be kεmε ntse wu kimake.

⁴⁹ Jε yi Taa se dεnde li kwεεη wulu kwikwi.

⁵⁰ Se nuuη le, Bejuu tε dza be ηkunse βete kitoη bε bukeεη bε nɔηa bε nɔηa bamu, bukeεη bani nuuη bε tε shiιη be bεε li yih yi nleke li Nyɔ-ɔ, be baanini Pɔɔ bee Banaba, be se kooη be le be dza fe.

⁵¹ Le be ni be dzeti le, be kache kibonη ki li bikaa bi bee, le fi ni fi nuuη doonche wu fiee fi be mɔη, be se gεεη li kitoη ki Ikonyɔη.

⁵² Kintutu ki beniιη bε kimbeenche-ε she ki nuuη ki fi ki wuki bujɔη ηge Fiana yi Waan yise li bee.

14

Pɔɔ bee Banaba tee ntoη wu dzeen kii Jiso Ikonyɔη

¹ Le Pɔɔ bee Banaba gεεη Ikonyɔη, be fε nεε si be tε feti Antiok, be le li yih yi nleke li Nyɔ-ɔ yi bε Bejuu yi fe-e, be tee ntoη wu dzeen lu. Be bɔseyi be tiiti, Bejuu mɔɔ beniιη bε nuuη ye Bejuu ke se beη ηge.

² Se nuuη le, Bejuu bε tε fεηgi le be beenchi ye ke baa dza be kunse beniιη bamu bε tε nuuη ye Bejuu ke, be biifi shén yibe, le shén ni yi tɔnyi be bε beniιη bε kimbeenche-ε.

³ Pɔɔ bee Banaba ba nεε fe mfi dεεη, be fenjisi ncheηu nsιη kii Taa. Taa nye be buηga le be ni be feti biee bi doonchi buηga bu Nyɔ-ɔ bε biee bi bimfimu wondini bi doonchi le fiee fi be tiiti kii Taa si wu doonche shén yee yi dzeen li beniιη li nuuη cheεη.

⁴ Beniιη bε li kitoη kilu-u gate. Bamu to kimbe ki Bejuu bε tε fεηgi mbeenche baa, bamu se to le kimbe ki bɔɔη bε nto-οη bε Jiso-o.

⁵ Bejuu baa, be beniiŋ be tɛ nuuŋ yɛ Bejuu kɛ mɔɔ bikoo bi kwɛɛŋ lɛ se banche, be dzɔ ntaŋ le be ɲwɛɛ be bɔɔŋ be nto-on be Jiso-o, be tomɛ be be ta le be kwiye.

⁶ Be kɛɛ ntaŋ wulu, be se kifi be gɛɛŋ li kwɛɛŋ wu Likonia-a, be tuu be denŋi li biton bi Listra be Delbi mɔɔ li biton bi nuuŋ lu lichin,

⁷ be tiiti nton wu dzeen le.

Pɔɔ bee Banaba wɔnche kinƙɛɛ Listra

⁸ Wi wumu tɛ nuuŋ Listra, tɛ shiin nɛɛ fɛkwiin, tɛ gii denŋi yɛ kɛ, kifɛ be tɛ biɛ wu nuuŋ kinƙɛɛ. Le ni nuuŋ jobɛ chimu,

⁹ shee yiki fieɛ fi Pɔɔ tɛ tiifi. Pɔɔ lɔŋ lii li wu-u, ɲɛŋ wi wulu kɛmi kimbeenche le Nyɔ nuuŋ yi wɔnchi wu,

¹⁰ se tee li wu-u lɛwe ɲge le, “Dza ɔ leŋ we.” Mwɛ se jiin liwe, bechi denŋi.

¹¹ Kimbaanche ki beniiŋ lɛ ɲɛŋ fieɛ fi Pɔɔ fɛ, be bechi be tundi bitatu, be tiiti lɛ jɛ yi Likonia-a le, “Bɛnyɔ to baa beniiŋ, be shee be be li tɛɛben.”

¹² Be bechi be teenyi Banaba le Siyus, be teenyi Pɔɔ le ɛmi* kifɛ Pɔɔ tɛ shiin yeti ɲge.

¹³ Tɛ nuuŋ yih yi muntofi yi nyɔ yimi yi be teenyi le Siyus yi nuuŋ li kiton kilu lichin. Te muntofi wu fe se dzɔ bɛnaŋ be bunin mɔɔ be flaaba be be fe fween wu mbaan le bee beniiŋ fɛ muntofi lu li Banaba bee Pɔɔ li.

* **14:12** Siyus tɛ nuuŋ nyɔ yi Bɛgrik yi nyɔŋa, se ɛmis nuuŋ wi wu giinŋi bɛnton bee.

14 Bɔɔŋ be nton be Jiso bani, keε fiee fi beniin belu tɛ wɛki le be fɛ, be gaame ndú yi bee,[†] be letɛ be le li beniin belu linti, be wɛndi le

15 “Beniin bani, ε la fi nɛ feti fini? Tɛ nuun nɛɛ beniin si beŋ, tɛ be baa fɛni le tɛ tee nton wu dzeen wu dzɛti fɛ Nyɔɔ le nɛ chinɛ li benyɔ be yee bani-i, nɛ ni nɛ biki nuun Nyɔ yi Nyɔ. Nyɔ yini nuun yi tɛ tɔŋ kiboo be nshɛ mɔɔ dzɔɔ yi nyɔŋa yi nyɔŋa be biee bichu bi nuun li bintsii bini-i.

16 Tɛ gii nuun ŋkosi, yi chinɛ beniin li tɛɛŋ chi, le be ni be feti si be Kɔŋgisi

17 Se nuun le, yi tɛ feti nɛɛ biee bi dzeen li beniin li le yi doonche le yi yɛɛ lu. Yi nyɛ be dzaan, be kɛmi bijinɛ li mfi wu dzeɛŋ li, be jii be wuki bujɔŋ.”

18 Mɔɔ si Banaba bee Pɔɔ tɛ tee biee bini li bee ni, be faan fintofi, beniin belu se ba mferu muntofi li bee nsin.

19 Bɛjuu bamu tɛ dza be be fe, be tɛ dza Antiok be Ikonyɔŋ, be be kunsini beniin ŋge le be tomɛ Pɔɔ be ta. Be tomɛ, be chee wu be bo be wu fɛ kiton kilu-u be beechi le wu kwio kitun.

20 Se nuun le, kintutu ki beniin be kimbeenche-ε be ki banche le wu-u lɛwe, kaari dza we, to fɛ kiton kilu-u. Le bu woo, bee Banaba dza fe, be giingi li kiton ki Dɛlbi-i.

21 Si Pɔɔ bee Banaba tɛ le Dɛlbi le, be tee nton wu dzeen kii Jiso, be kɛmɛ beniin be kimbeenche-ε le ŋge. Be se dza fe be kaari be tuu lijɔŋ, be keti biton bi Listra be Ikonyɔŋ mɔɔ Antiok wu Pisidia.

22 Si be keti le, be kaŋgisi shɛŋ yi beniin be kimbeenche-ε, be nyɛɛ be ntifi le be ba nɛɛ be ni be lemi

[†] 14:14 Be tɛ gaame ndú le be doonche le fiee fi be wɛki le be fɛ fi tɔŋ fiee be.

mkpaan be kimbeenche kibee, le be kemi le be nen
bumfa nge be se le li bumfon bu Nyɔ-ɔ.

²³ Be tɛki tɛ bɛte bintaashe bi beniin be kim-
beenche-e, be giki li bintaashe bi beniin be kim-
beenche-e bichu-u. Mfi wu be giki be, be fengi biee
bijɛ be lɛki li Nyɔ-ɔ be se nyɛɛ be li tsan yi Taa Jiso
wu be beenchi li wu-u.

Pɔɔ bee Banaba to lijɛn Antiɔk wu Siliya

²⁴ Pɔɔ bee Banaba ka li kwɛɛn wu Pisidia-a, be
danse be gɛɛn li wu Pamfila-a,

²⁵ be tiiti jɛ yi Nyɔ li kiton ki Perga-a, be se bɔɔ be
gɛɛn li kiton ki Atalia-a.

²⁶ Le be bɔɔ le, be le le yih yi li dzɔɔ li, be kaari be
giingi Antiɔk. Antiɔk wuni nuun fɛ be tɛ nyɛ be li
tsan yi Nyɔ-ɔ bɔɔni be be mfiɛ we le be ni be dengi
be nindi nime chini chi be mɛɛshi.

²⁷ Le be fɛsi fe, be banche kintutu ki beniin be
kimbeenche-e, be tee fiee fichu li bee si Nyɔ tuu
nindi bee be, be si yi tuu yi gwiye shɛn yi beniin
be tɛ nuun ye Bejuu kɛ, be gɛɛ shɛn li Jiso-o.

²⁸ Pɔɔ bee Banaba se tsi be kintutu ki beniin be
kimbeenche-e belu mfi dɛɛn.

15

Beniin be kimbeenche-e shee kinshewu Jerosalɛn

¹ Beniin bamu tɛ dza Judiya, be bɔɔ be be Antiɔk,
be se tiifi beniin be kimbeenche-e le, fuki fɛ be sɛɛ
wi dzoo si nchi wu Mɔɔsɛ tiifi nsin, kɛ Nyɔ nuun tɛ
soo mwɛ kɛ.

² Pɔɔ bee Banaba faan ntiife wulu, bee beniin
belu shi be bitɛchine li fiee filu-u, nuun ye bi didi

ke. Le fi yaa be, kintutu ki beniiŋ be kimbeenchε-ε be Antiok, buu Pɔɔ bee Banaba mɔɔ beniiŋ be kimbeenchε bamu, be toŋ be le be yεε Jerosalen be ηeŋ bɔɔŋ be nto-on be Jiso-o mɔɔ bεte kintaashε ki beniiŋ be kimbeenchε-ε ki le, le be bende fe fiee filu.

³ Se nuuŋ le, kintutu ki beniiŋ be kimbeenchε-ε ki Antiok se chinε be, be se giingɪ be kɛti bimbe bi Fonisha be bi Samaaria be tiiti li beniiŋ be kimbeenchε-ε be le le, beniiŋ be nuuŋ ye Bejuu ke fiiki baa shɛŋ yibe. Beniiŋ bechu wuki le, be nɛɛtini ηge.

⁴ Be yεε be gεeŋ be fesi Jerosalen kintaashε ki beniiŋ be kimbeenchε-ε be bɔɔŋ be nto-on be Jiso-o mɔɔ bεte kintaashε ki le, fi be. Be se tee fiee fichu li bee, si Nyɔ tuu yi niŋ kɛti li tsan yi bee.

⁵ Se nuuŋ le, beniiŋ be kimbeenchε-ε bamu be tɛ nuuŋ tɛ li kintutu ki Befarasii le, dza we be tee le, “Be kɛmi baa le be ni be sɛɛti beniiŋ be nuuŋ ye Bejuu ke dzɔɔ, be tiiti tɛ be le be ni be kichi benchi be Mɔɔsɛ.”

⁶ Le be tee le, bɔɔŋ be nto-on be Jiso mɔɔ bekaan tuu be shee le be ηeŋ le fiee filu lɛnti.

⁷ Be shi be tiiti kii fi, mfi gεeŋ. Pita se dza len we tee le, “Beŋwaanɛŋ, ε nɛε le si ηkosi Nyɔ tɛ buu mi le be-eŋ lɛnti, le ε li kimfime keŋ li beniiŋ be nuuŋ ye Bejuu ke gii be ni be wuki nton we wu dzeen, be se ni be beenchi li nton wulu-u.

⁸ Nyɔ yi kii shɛŋ yi beniiŋ, doonche le yi fi ye beniiŋ be nuuŋ ye Bejuu ke, yi nyε be Fiana yi Waan nɛε si yi tɛ nyε li tɛɛbeŋ.

⁹ Yi ti mɛeŋ ki doonche ke chichi li tɛɛbeŋ be beniiŋ belu ke. Yi tɛ fe shɛŋ yibe yi wuuti kifε be tɛ gεε shɛŋ li Jiso-o.

10 Si fi nuun λε, fi geen fi ne weki le ne ni ne seesi shén yi Nyɔ, ne dzeti bentε ne giki li bimi bi beniiŋ be kimbeenche-ε, ε bentε bani be tε yaa neε teebeŋ mɔɔ bεte taa beεeŋ ni?

11 Fi mεeŋ ki dzɔɔŋ kε! Teebeŋ beŋ baa le Nyɔ suuti bee nuun kii shén yi dzeen yi Taa Jiso doonche li bee li yi fε. E neε tε λε si yi bee yi soo beniiŋ be nuun ye be Juu kε.”

12 Le Pita yɔ mεeshi, beniiŋ bechu chike nshiin, be yiki biee bi Banaba bee Pɔɔ tε tiiti si be tuu be denŋi be giinŋi li beniiŋ be nuun ye Bejuu kε, Nyɔ nyεε be bunŋa le be ni be feti biee bi doonchi bunŋa bu Nyɔ-ɔ be biee bi bimfimu wondini.

13 Le be yɔ be mεeshi, Jeen se tee le, “Beŋwaanεŋ, yike yeεŋ ne woo fiee fi ngii ntee.

14 Simu teeɔ teebeŋ si Nyɔ tε bechi yi doonchi tε kinŋɔŋgise kee li beniiŋ be nuun ye Bejuu kε, yi tsaa bamu li bee linti le be ni be nuun beniiŋ bee.

15 Fiee fi bentomfɔŋ be Nyɔ-ɔ tε tseε dende fieε yeεŋ be fi Nyɔ tε fε. Be tε tseε le,

16 ‘Mfi beεɔ wu ngii ntuu ŋkaari mbe,
nachε yih yi Daafi yi tε we.

Ngii gwan bimfoo bilu,
se yi kaari yi len we.

17 Se nuun le, kinke ki beniiŋ λε se ni ki geendi Taa, beniiŋ bani bechu be nuun ye Bejuu kε be mbee
ntsaa

le be ni be nuun beniiŋ beŋ.

18 Fini ε Nyɔ yi tiiti,
yi tε fε beniiŋ keε mεeŋ lindreeri.’

19 Mi ŋeŋgɔɔ fien le tε nyε ke ŋge nuun li beniiŋ be nuun ye Bejuu kε be gεε shén li Nyɔ-ɔ kε.

²⁰ Tè tsee nuun Kinwaati kwaa li bee, tè tee le kiin be ni be jii biee bi beniin fe bentanje lu li benyo-ɔ ke, kife ε biee bi nye-εη, le kiin be ni be kemi fiee fi fere be bukwεε ke, le kiin be ni be jii nyan yi be sεε fuki le ngɔη bo nsin ke, kiin be ni be jii ngɔη me nyan ke.

²¹ Be tsee baa le, kife benchi be Mɔɔse bani be tè tifi be mεεη lindεeri li bintsii bichu-u beniin wuki, ε neε be be teenyi baa beη li yí yi nleke li Nyɔ-ɔ jo yi beshiinshi chichi.”

*Kinwaati ki be tè tsee li beniin
be kimbeenche-ε be tè nuun ye Bejuu ke*

²² Se nuun le, bɔɔη be nto-on be Jiso-o bee bete kintutu ki beniin be kimbeenche-ε bechu se beη fiee fini, be se ηεη le fi dzɔɔη le be tsaa beniin li bee li linti be toη le be be Banaba mɔɔ Pɔɔ be gεεη Antiok. Be se biee be tsaa Judas wu bukoon bwee bumu tè nuun le Basaba, be tuu be tsaa te Sila. Beniin be befe bani tè nuun bikoo lenti le beniin be kimbeenche-ε.

²³ Be se tsee Kinwaati be toη be be ki, ki nuun le:
“Bee beηwaana be nuun bɔɔη benton be Jiso-o, be bete kintutu yeeshi baa beη beniin be kimbeenche-ε bechu be nuun ye Bejuu ke, be nuun li kitoη ki Antiok mɔɔ be nuun kimbe ki Silia mɔɔ be li ki Silisha.

²⁴ Tε woo baa le beniin bamu bo baa le bee li lenti, be be fiεngisi beη, be bifisi bufii bune be ntiife wumu, nuun ye bee te toη be ke.

²⁵ Se nuun le, te se shee baa bee bechu te beη le te buu beniin bamu te toη be le be-εη, be se beε baa, be be Banaba mɔɔ Pɔɔ be nuun nsán yiεη yi shéη.

²⁶ Beniin bani baa beniin be nye yi yibe le nuun be kwi kii nime chi Taa wuseη wu Jiso Krai.

27 Te se toŋ baa Judas bee Sila le be be tee beŋ be kimfime te, fiee fi nuuŋ le Kinwaati kini.

28 Bee be Fiana yi Waan te neŋ baa le fi meen dzooŋ ke le te yike beŋ be bente bamu, yeki benchi be shaan bani be nuuŋ le:

29 Kiin ne ni ne jii biee bije bi be fe bentaanche lu li benyo-o ke. Kiin ne ni ne jii ngoŋ me nyan ke. Kiin ne ni ne jii nyan yi be meen ki see ke le ngoŋ bo ke. Kiin ne ni ne kemi fiee fi fere be bukwee ke. E ne kifi biee bini, ke ne fe baa bujoŋ. Be she baa.”

30 Le be tsee le, be se toŋ beniin baa be ki be boo be ki Antiok. Be geen be konche kintutu ki beniin be kimbeenche-e be fe kichu, be nye Kinwaati kilu li bee.

31 Be teen Kinwaati kilu, nton wulu deeni shen yibe, be woo bujoŋ nge.

32 Se Judas bee Sila be te nuuŋ beniin be tiiti biee bi be wuki Nyoo tiiti, nye ntifi nge li beniin be kimbeenche-e, fi fe be se keme bunga li shen yibe.

33 Be se noone be tsi le. Beniin be kimbeenche-e dza be chine be, be kaari be mbeengii be tuu lijn le beniin be te toŋ bee.

34 *

35 Poo bee Banaba te boseyi be tsi Antiok weseen, bee beniin bamu be fenjisi be tiiti je yi Taa.

Poo bee Banaba gate

36 Le mfi tuu kiingi, Poo tee li Banaba le, “Tee we te kaari te to lijn te dende li bintsii bi te te fenjisi je yi Taa li bi biee, te neŋ laa beniin be kimbeenche-e be le ge nin le.”

* 15:34 Binwaati bi fichi bimu kemi kintsi ki 34, ki nuuŋ le, “Se nuuŋ le Sila ba fiee Antiok.”

³⁷ Banaba tuu wɛki le dzɔɔ Jɔɔŋ Mak le ni denɔgi bee be.

³⁸ Se nuuŋ le, Pɔɔ tɛ kɔŋgisi yɛ le be dzɔɔ wu kɛ, kifɛ tɛ shɛ be Pamfila, ba ki mɛɛshi kɛ ndɛndɛ wu bee be tɛ kɛmi kɛ.

³⁹ Pɔɔ bee Banaba se shi bɛ bisɛɛninɛ bi tɛɛmi, be se gatɛ. Banaba dzɔ Mak be lɛ lɛ yih yi li dzɔɔ li, be gɛɛŋ Saaplu

⁴⁰ Pɔɔ se tsaa fiee nuuŋ Sila. Le be ni be dzɛti, bɛniin bɛ kimbeenche-e nyɛ be li tsan yi mfiɛ wu Taa li.

⁴¹ Be se gɛɛŋ dze bimbɛ bi Silia bɛ bi Silisha, be denɔgi be kɔŋgisi shɛŋ yi bintutu bi bɛniin bɛ kimbeenche-e.

16

Timoti lɛ li kintutu ki Pɔɔ bee Sila-a

¹ Pɔɔ dɛndɛ gɛɛŋ bo li kitoŋ ki Dɛlbi, dza gɛɛŋ lɛ Listra. Wi wu kintutu ki Jiso-o wumu tɛ nuuŋ Listra wulu bukoŋ bwee nuuŋ le Timoti, ni tɛ nuuŋ wi wu Juu, nuuŋ tɛ wi wu kimbeenche, bɛdɛɛni tee tɛ nuuŋ wi wu Grik.

² Timoti wuni tɛ nuuŋ wi wu bɛniin bɛ kimbeenche-e bɛchu bɛ Listra mɔɔ bɛ Ikonyɔŋ tɛ piɛti wu.

³ Pɔɔ gii wɛki le dzɔɔ wu bee wu ni be denɔgi, bieɛ sɛɛ wu dzoo.* Tɛ sɛɛ wu dzoo lɛ, kifɛ Bejuu bɛchu bɛ tɛ tsiin bimbe bilu tɛ kii le tɛ Timoti tɛ nuuŋ wi wu Grik.

⁴ Be se denɔgi be giinɔgi li bito-on, be giinɔgi be tiiti bɛniin bɛ kimbeenche-e bɛnchi bɛ bɔɔŋ bɛ nto-on bɛ

* **16:3** Be tɛ sɛɛ Timoti dzoo se ni tiiti jɛ yi Nyɔ li Bejuu li, be tɛ nyaami wu kɛ, kifɛ tee tɛ nuuŋ yɛ wi wu Juu kɛ.

Jiso-o mɔɔ bekaan be leke li Nyɔ-ɔ be Jerosalen tɛ gɛɛ le be ni be biki.

⁵ Se nuun le, se bintaashe bi beniiŋ be kim-beenchε-ε bilu se tɛɛmi bi giŋgi limfwe limfwe be mbeenchε. Beniŋ se tɛɛti li bee jo chichi.

Fiee si kifiee bε le Pɔɔ li Towa

⁶ Pɔɔ bee kintutu kee dza le be gɛɛŋ be feenji jε yi Nyɔ li kwɛɛŋ wu Eesha, Fiana yi Waan faan. Se be dza be ka nuun dze yi kimbe ki Flija be ki Galashan.

⁷ Le be gɛɛŋ be bo li kwɛɛŋ wu Misa lichin be tɛ weki le be le be gɛɛŋ kimbe ki Bitina, Fiana yi Jiso tuu yi faan.

⁸ Se nuun le, be se ka kwɛɛŋ wu Misa, be danse be gɛɛŋ li kiton ki Towa-a.

⁹ Le ni nuun butuu, fiee fimu si kifiee dza fi be le Pɔɔ li. Nɛŋ le fiee filu wi wumu wu Masadonya lemi leki wu le, “Mintemii, lenchi ɔ be Masadonya fɛni ɔ fi bee.”

¹⁰ Si fiee filu tɛ be le Pɔɔ li le, tε † se nɛŋ le Nyɔ doonche yε bee le tε gɛɛŋ tε ni tε fenjisi nton we wu dzeen li kwɛɛŋ wu Masadonya. Mfwaa mumkpan, tε se nache nɛnu le.

Liija gɛɛ shɛŋ li Jiso-o Filipi

¹¹ Tε dza Towa, tε lenchi tsaan le yih yi li dzɔɔ li, tε buse Samote. Le bu woo tε gɛɛŋ limfwe tε bo Niapoli.

¹² Tε dza fe tε dende tε gɛɛŋ Filipi, wu nuun kiton ki li kimbe ki ŋkosi ki Masadonyaa.‡ Kiton kilu tɛ nuun ki bara wu Lo-om. Se tε tsi fe li jo.

† **16:10** Luk wu tε tɛɛ Kinwaati kini tε le li kintutu ki be Pɔɔ le Towa, bee be dengi. ‡ **16:12** Masadonya tε nuun ε be gate bimbe bineε, se kini tε nuun ki ŋkosi.

¹³ Le ni nuun jobε chi beshiinshi, tε bo li kiton kilu-u tε gεεη li ηgemε yi dzoo li fε tε tε seki le ε kintsii ki Bejuu le ki be leki li Nyoo nuun. Le tε gεεη, nuun ε bukeεη bamu tε banche fe kitun, tε se tε shee fe tε yeti li bee.

¹⁴ Kwεεη wumu tε nuun fe yiki tε, bukoon bwee nuun le Liija, tε shiin guundi Nyoo. Tε bo le kiton ki Tayatira-a, tε shiin kabini ndu yimi, yi nuun keε yi yechi lo, yi tεemi kwa. Taa gwiye shen yee, ben fiee fi Poo tε tiiti.

¹⁵ Be lii wu bee beniin be li wu yih li dzoo, se leke bee tee le, “Mintemii yeεη, ε ne ηεη le mi ηgeεo shen yeη chi li Taa li, be yeεη tε gεεη tε tsi li mi yih.” Le ba ni leki le, tε dza tε ben tε gεεη.

Be fa Poo bee Sila li yih yi ncha-a Filipi

¹⁶ Tε nuun jobε chimu tε giingi fε kintsii ki nleke li Nyoo, tε bika be ηwaakwεεη wumu wu tε nuun mfwa. Tε gii kemi fiana yimi li wu bwiin, yi ti feti wi nuun wi yeεη. Beniin be tε kemi ηwaakwεεη wulu tε banchi kwa kii wu ηge, kife tε gii tiiti bieε bi nuun bi ka.

¹⁷ Le ηwaakwεεη wulu tuu ηεη tεε Poo, se biki bee dzεηgi, tiiti le, “Beniin bani nuun beniin be nime chi Nyoo yi nuun Kikoo ki Bieε Bichu-u, be doonchi dze yi nuun ne ka le yi se ne bo.”

¹⁸ Tε fε le li jo ηge, fi dza fi tεη Poo, fiiki yi wan fiana yi tii yilu, tee le, “Ntiitao li we li bukoon bu Jiso Krai, boche li ηwan wuni.” Yi se bo li wu bwin mfi wulu.

¹⁹ Beniin be tε kemi mfwa wulu ηεη le dze yibe yi kwa ma ye, be koo Poo bee Sila be chee be, be gεεη be be limfwe li bete kwεεη li fε waan.

20 Le be gεεη be be, be leeki be limfwe li bara wu Lo-om wu tε sεki bεnsa, be tee le, “Bεniin bani ε Bejuu, be nyεε baa ηγε li kitoη kise-εη.

21 Be tiifi bεniin ntse wu nchi wu tεεben mεεη ki ben ηε. Tε nuuη bεniin be Lom, ε be nyε tε tε biee ntse wulu kε.”

22 Kintutu ki bεniin lε ki tε nuuη fe biee ki fεfi be, be we li Pɔɔ bee Sila-a. Bεniin be tε sεki bεnsa baa se gaame ndú yi Pɔɔ bee Sila, be tee le be fiaaη be.

23 Be bɔsεyi be fiaamfiε be ηge, be dzɔ be be gεεη be bεηε li yih yi ncha-a, be tee li wi wu tε kiichi yih yi ncha wε le ni kiichi be bujɔη.

24 Le woo lε, se dzɔ be gεεη bεηε lε loη wu lenti li yih yi ncha-a ta be bikaa li mfanγε-ε.

25 Le ni nuuη si butuu kintikinti, Pɔɔ bee Sila lεki li Nyɔ-ɔ be yuuti juuη yi mpiaru be yɔɔnchi Nyɔ, bεniin be ncha-a bamu yiki,

26 nshe dza yi taa yi sεεse be bunga, yih yi ncha yilu sεεse gεεη bo li kimfoo li. Mfwaa mumkpan, bigoo bichu gwiye, bεncha fanche li bεniin be ncha-a bεchu.

27 Le wi wu tε kiichi yih yi ncha yilu kaangi, le bichi lɔ, ηεη si bigoo nuuη mkpeen, se beechε le bεniin be ncha-a kifi baa. Se buu nyɔ lε mbwa li le wo yi yee lu.

28 Pɔɔ se waη lεwe, tee le, “Kiin ɔ ni wo yi ya kε. Tε baa feni bee bεchu.”

29 Wi wu tε kiichi yih yi ncha wulu teen le wi be wu be wi, letε lε li yih, gεεη toη núη limfwe li Pɔɔ bee Sila kεeti be chεnε.

30 Se dza dzɔ be, bo be be lεkuuη, bii li bee laa, “Bεtaa, ηgii ηgeen nse mbo.”

³¹ Be se tuu li wu-u le, “Gεε shén ya li Taa Jiso, nεε beniin bε li wεε yih se nε tuu nε bo.”

³² Be tee nton wu kii Taa li wu bε beniin bε li wu yih bεchu.

³³ Se dzɔ be butuu bulu, tsootsε bibaa bi bee. Mfwaa mumkpan, be se lii wu bε beniin bεchu bε li wuu yih li dzɔɔ.

³⁴ Se dzɔ be, bee be yεε li wu-u yih, nyε be biee bijε be ji. Wu bee beniin bεchu bε li wu-u yih se be nεεtε le be gεε baa shén li Nyɔ-ɔ.

³⁵ Butuu bo bu woo, bara wu Lom wε wu tɛ sɛki bɛnsa ton beniin bε nchi-i le be gεεn be tee li wi wu kiichi yih yi ncha-a wε le buu beniin baa le be ni be giingi.

³⁶ Se wi wu tɛ kiichi yih yi ncha wulu biee gεεn nɛn Pɔɔ, tee li wu-u le, “Bara tuumɔɔ nton le mbuu bɛn, gɛnε yεεn bε mbεεngii.”

³⁷ Se nuun le, Pɔɔ tε tee li beniin bε nchi-i baa le, “Bε tuu be fiaamfiε bee fε waan be mεεn saa ki saa kε bee kε, tε nuun tε nuun beniin bε Lom, be tuu be bɛnε bee li yih, be se kwenɛgi baa dɛɛni le bε buu bee lɛjin lɛjin ni? Fi nuun tɛ ka lε kε. ε nεε bara wulu wu gii bε fɛni se buu bee.”

³⁸ Beniin bε nchi-i baa se kaari be to lijn be tee li bara wu Lom wεε fiee fi Pɔɔ tee. Le be woo le Pɔɔ bee Sila nuun tε beniin bε Lom, be se chɛn.

³⁹ Be se bε be soon bɔ li bee, be buu be li yih yi ncha-a, be chinε be, be lɛkε be le be dza fε kiton kilu.

⁴⁰ Pɔɔ bee Sila bo li yih yi ncha-a, be gεεn li Liija yi, ε beniin bε kimbeenche-ε tε nuun lu, be tifi be, be se dza fε.

17

Pɔɔ bee Sila gɛɛŋ Tɛsalonya

¹ Pɔɔ bee Sila se dza ŋɛnu, be ka Amfipoli bɛ Apolona, be danɛ be gɛɛŋ be bo Tɛsalonya. Yih yi nleke li Nyɔ-ɔ yi Bejuu tɛ nuuŋ fe.

² Pɔɔ se gɛɛŋ lɛ li yih yi nleke li Nyɔ-ɔ nɛɛ si ntɛ we tɛ shiɪŋ nuuŋ, tɛ bɛɛ yeti li bɛniɪŋ lu, li jo yi bɛshiinshi taa, doonchi be fiee fichu fi nuuŋ lɛ Kinwaati ki Nyɔ-ɔ.

³ Tɛ tiifi be, tɔchi le Kinsofu ki Nyɔ tɛ kaachɛ tɛ kɛmi le ki ŋɛŋ ŋɛ ki kaari ki bo li kwe-e. Jiso wu ntiiti kii wu wuni nuuŋ kinsofu kilu.

⁴ Le bɛniɪŋ bamu woo lɛ, be bɛŋ be taa li Pɔɔ bee Sila. Bɛgrik bamu bɛ tɛ guundi Nyɔ mɔɔ bukeɛŋ bɛ nɔŋa bɛ nɔŋa bamu bɛŋ tɛ ŋɛ.

⁵ Se nuuŋ le, Bejuu bamu se bɛchi be yɛɛti shɛŋ bɛ Pɔɔ bee Sila, be konchɛ bɛniɪŋ bamu bɛ tɛ mbwɛŋgi fe yee, bee be banchɛ li kintutu, be bɛchi be fiɛŋgisi kitoŋ. Se be bieɛ be dza be gɛɛŋ be bondɛ yih yi Jasɔŋ le be wɛki baa Pɔɔ bee Sila le bɛ buu be bɛ nyɛ li bɛniɪŋ li lɛkuuŋ.

⁶ Le be gɔɔŋ nsɪŋ, be se chee Jasɔŋ bɛ bɛniɪŋ bɛ kimbeenchɛ-ɛ bamu be gɛɛŋ bɛ be limfwe li bɛte kito-ɔŋ, be dzɛŋgi be tiiti le, “Bɛniɪŋ bani nuuŋ bɛ dɛŋgi be fikisi kwɛɛŋ wu tuu kimbasaje, be bɛ baa be bo fɛni,

⁷ Jasɔŋ fi be wu gɛɛ li wu-u yih. Be bɛchu bondini baa bɛnchi bɛ Mfɔŋ wu Lo-om, be kwɛŋgi le Mfɔŋ wumu wɛ lu bukoon bwee nuuŋ le Jiso.”

⁸ Le bɛte kitoŋ bee bɛniɪŋ woo lɛ, be dza be wɛɛɛ.

⁹ Be se kunye Jasəŋ be beniin be kimbeenche-ε, be nyε kwa le ε fi ka fi nuun le, be tε tuu kwa wulu li bee kε. Be se chinε li bee be ni be giingi.

Pɔɔ bee Sila gεɛŋ Beria

¹⁰ Butuu jin, beniin be kimbeenche-ε dzɔ Pɔɔ bee Sila be tuumi le be gεɛŋ li kiton ki Beria. Le be le fe, be gεɛŋ li yih yi nleke li Nyɔ-ɔ yi Bejuu.

¹¹ Bejuu be fe tε nuun beniin be kii biee be ye ki be Tesalonya, kife be tε bɔseyi be fi ntiife be kinkəŋgise, be se tεti Kinwaati ki Nyɔ-ɔ jo chichi le be ŋeŋ laa biee bi Pɔɔ tiifi be bini nuun bi cheɛŋ le.

¹² Be be ŋge se beŋ je yi Nyɔ. Bukεɛŋ be nɔŋa be nɔŋa ŋge be tε nuun Bεgrik mɔɔ bunin ŋge be tε nuun Bεgrik beŋ tε.

¹³ Se nuun le, Bejuu be Tesalonya tε woo le Pɔɔ kɔɔ wu gεɛŋ tiifi je yi Nyɔ li kiton ki Beria, be biee be gεɛŋ tε le, be kunse kintutu ki beniin le le ki bechi kpε.

¹⁴ Beniin be kimbeenche-ε se ton Pɔɔ le mfwaa mumkpan gεɛŋ li ŋgεmε yi dzɔɔ yi nyɔŋa-a. Se nuun le, Sila bee Timɔti she Beria.

¹⁵ Beniin be tε giingi le be chinε Pɔɔ baa be gεɛŋ be bo Ateŋ be biee be chinε wu. Be tuu lijn, Pɔɔ ton be le be gεɛŋ be tee li Sila bee Timɔti le be gwεnε be biee wu tsεkε.

Pɔɔ nuun Ateŋ

¹⁶ Pɔɔ se tɛŋgi Sila bee Timɔti Ateŋ. Le ni tuu den gi fe, ŋeŋ ε kiton kilu yi se be benyɔ. Fi se tɔnye wu shɛŋ.

¹⁷ Se tuu gεɛŋ li yih yi nleke li Nyɔ-ɔ yi Bejuu, yɔ bee be mɔɔ beniin be tε nuun ye Bejuu kε be tε lεki

tε li Nyɔ-ɔ fe. Tε tuu yeti tε jo chichi fε waan li beniin bε tε dza be bε fe.

¹⁸ Beniin bε ntiife bamu bε bε tε teenyi le Epikolian mɔɔ bε bε tε teenyi le Sitoyik tε dza be bε le bε tε che biee bε Pɔɔ. Si Pɔɔ tε tiifi kii Jiso mɔɔ mbochu li kwe-e, bamu se biiti laa, “Kibere kini feti kimfime le la le?” Bamu se kwenji fi bee le, “Yengɔɔ kεε tiifɔɔ kii benyɔ bε beniin bamu.”

¹⁹ Se nuun le, be tuu be dzɔ Pɔɔ bee be gεen li kinshewu ki bε teenyi le Aleopagu,* be tee li wuu le, “Tε wεki baa le tε tuu tε woo kii ntiife wu fwen wuni wɔɔ bεε bε wu laa wu nuun le la le.

²⁰ ɔ tiitɔɔ biee bimbu bi tε ti mεen saa ki woo kε. Se nuun le, tε se wεki baa le tε kεε kinyi kilu.”

²¹ (Beniin bε Ateɛ mɔɔ mfon yi fe tε shiin fi bee le be ni be wuki nuun biee bi fεn, be se tiiti kii bi.)

²² Pɔɔ se len limfwe li kinshewu ki Aleopagu kilu, tee le, “Beniin bε Ateɛ, mi nengɔɔ le dzε chichi le nε guundi baa benyɔ nge.

²³ Ntiitɔɔ ni, kife ntuu ndengi li kitoɛ kinε-ε, mbichi li bintsii bi nε lεki li benyɔ-ɔ mi nεn taantaa chi muntofi chimu ε bε tseε li chi le, ‘Li nyɔ yi bε kii ye kεε.’ Nyɔ yilu yi nε lεki, yi bε kii ye kε, ε yi yi ngii nlanε li ben dεeni.

²⁴ Nyɔ yilu yini nuun yi tε tɔn nshe yini bε biee bichu bi nuun lu. ε yi Mfɔn wu kiboo bε nshe, yi ti tsiin ye li yɪ yi muntofi yi beniin gwan kε.

²⁵ Yi fuki ye fiee fimu fi yi wεki yi bichi le wi nin li yi kε, kife ε yi yi feti beniin bechu be se yindini, be nuun lu, be kemi fiee fichu fi be wεki.

* **17:19** Nshefu wuni nuun fε bε tε shiin bε nache biee bi li kitoɛ ki Ate-εn, mɔɔ sεki bensa fe.

26 Yi tē fε bini bi beniin lε bichuchu bi bo li wi mumkpan bi nuun li kikoo ki nshe-ε. Fε yi tē feti lε, yi saa yi nache mfi wu bε gii bε ni bε nuun lu, mɔɔ dii yi bintsii bi bε gii bε ni bε tsiin.

27 Yi tē fε lε, le beniin ni be tēeti, be wεki yi laa be gii naa be ηen yi le. Se nuun le, Nyɔ nuun yε mɔɔ mfiin li wusen wumu kε.

28 Fini fīε nēε si wumu tē kɔɔ wu tee le,
‘ε yi yi feti se tēeben tē tsiin, tε dengi,
tē tuu tε nuun si tε nuun lε.’
Si wi wunε wu kimfε wumu tē kween tε le,
‘ε bee bɔɔn bee kibεε’.

29 Si tēeben nuun bɔɔn bε Nyɔ-ɔ, kiin tε ni tε beechi le Nyɔ bosini fīε fi wi nache bε bufii bwee kε, kε le wu tɔn bε kitu ki kwa-a, kε le bε nache bε ta kε.

30 Gii nuun li mfi wu beniin tē mēen li kijibε-ε, be feti bīε bibifi bini, Nyɔ bichi nēε shiin. Se nuun le, dēeni yi tiiti yε le beniin bεchu fiiki shén yibe.

31 Be fiiki kifε yi gēε yε jobε chi yi gii naa yi saa kwēen kwikwi yi ni yi biki chēen wulu. Yi tsaa yε wi we kitun wu gii ni sēki. Fini nuun fi yi kɔɔ yi doonche li beniin bεchu le ε chēen si tē buu wi wulu li kwe-e”.

32 Si Pɔɔ tē kween lε, be woo si wu tee kii mbochu li kwe-e, beniin bamu dza be kiiti wu bukefu. Bamu tee fi bee le, “Tε wεki baa le tε tuu tε woo kii fīε fɔɔ tiiti fini.”

33 Se nuun le, Pɔɔ se dza shε be.

34 Bēdēni, beniin bamu bε tē ben fīε fi tiiti, be bīε wu. Wumu li bee tē nuun Dionisu wu tē nuun wi kinshewu ki Aleopagu, wumu nuun kwēen wu bukoon bwee tē nuun le Damali mɔɔ beniin bamu tε.

18

Pɔɔ gɛɛŋ Kɔɛŋ

¹ Lejiŋ lɛlu, Pɔɔ dza Ateŋ gɛɛŋ li kitoŋ ki Kɔɛ-eŋ.

² Si tɛ gɛɛŋ le, bee wi wu Juu wumu bika bukoon bwɛɛ nuuŋ le Akwila ɛ bɛ tɛ biɛ wu Pontu. Akwila bɛ Prisilia wu kwɛsi tɛ mɛɛŋ nɛɛ fɛ be dza Itali, kifɛ Klawdu wu Mfɔŋ wu Lom tɛ buu nchi le Bɛjuu bɛchu bo le. Ɛ Pɔɔ tɛ la ŋka lɛ bee,

³ tuu ŋɛŋ be nachi dzi yi bɛ yuumfi bigɔɔnu lu, ɛ tɛ nuuŋ nɛɛ tɛ nime chi wu wu Pɔɔ tɛ tsiŋ kii chi, tuu tsiŋ bee be, bee be nindi.

⁴ Ɛ nuuŋ jo yi bɛshiinshi chichi, giŋgi li yih yi nleke li Nyɔ-ɔ, tiifi Bɛjuu mɔɔ Bɛgrik lu, gwenini le fɛ le be beŋ fiee fi tɛ tiifi.

⁵ Sila bee Timɔti se dza Masadonya be bɛ, Pɔɔ se dzɔ mfi we kwikwi tuu tiiti tɛ nuuŋ jɛ yi Nyɔ, doonchi li Bɛjuu li le Kinsofu ki Nyɔ tɛ kaache tɛ nuuŋ Jiso.

⁶ Se nuuŋ le, Bɛjuu bɛlu tɛ dza be tuu be fɛŋgi fiee fi tɛ tiiti, be gaashi wu. Se sɛɛsɛ ndú yee tee li bee le, “Kwe yinɛ yɛ li tsan yinɛ-ɛ. Ŋkɛmi yɛ tsan fe kɛ. Mbɛɛche li dɛɛni, ŋgii ni ŋgiŋgi nuuŋ lɛ bɛniŋ bɛ ti nuuŋ yɛ Bɛjuu kɛ.”

⁷ Se shɛ be, bo gɛɛŋ tsiŋ tɛ nuuŋ bee wi wumu wu tɛ nuuŋ yɛ wi wu Juu kɛ, ɛ wi wulu tɛ shiŋ guundi Nyɔ. Bukoon bwɛɛ tɛ nuuŋ le Tishu Justu, la we nuuŋ li yih yi nleke li Nyɔ-ɔ lichin.

⁸ Krispu wu te kikoo ki yih yi nleke li Nyɔ-ɔ bɛ bɛniŋ bɛchu bɛ li wu-u yih tɛ gɛɛ shɛŋ li Taa li. Bɛniŋ bɛ Kɔɛŋ ŋge tuu be wuki si Pɔɔ tiiti kii Jiso, be beenchi, se tuu lisi be li dzɔɔ.

⁹ Le ni nuuŋ butuu bumu, Taa se yɔ li Pɔɔ li le fiee fimu si kiffee li le, “Kiin ɔ ni ɔ chendi ke, ɔ tiifi neε je yeŋ ɔ giinŋi be yi. Kiin ɔ ni chike ke,

¹⁰ kife mio be we, wi nuuŋ ye lu wu nuuŋ fe fiee be we ke. Beniin ben baa li kitoŋ kini nge.”

¹¹ Neε le, Pɔɔ se tsi fe kiya kimbiri be kinke, tiifi beniin je yi Nyɔ.

¹² Si Pɔɔ tɛ nuuŋ le le, le Galio ni nuuŋ wi wu seki kimbe ki Akeya, Bejuu banche yi yibe be kɔɔ Pɔɔ be geεŋ be wu li yih yi nsa-a,

¹³ be tee li Galio le, “Wi wuni gwenino le fiiki beniin le be ni be lɛki li Nyɔ-ɔ le dze yimi yi chichi yi nuuŋ ye si nchi weki ke.”

¹⁴ Pɔɔ dza le yɔ, Galio dza kween li Bejuu baa le, “Bejuu woo yeŋ, bee le fiee fini ni fi nuuŋ fiee fi bifi fi wi wuni fe, mɔɔ nuuŋ nchi wumu wu wu bonde, ke bee mi ŋkaŋ shɛŋ le n'yike fiee fi ne tiiti.

¹⁵ Se nuuŋ le, si fiee fini fieε neε nuuŋ bitechine kii je be bukoon mɔɔ benchi bene, nache yeŋ ben ben. E be nye nte nsaa fini fiee ke.”

¹⁶ Si wu kween le, se koon be be bo li yih yi nsa-a.

¹⁷ Se be bechu dza be le li Sostene wu te nuuŋ te kikoo ki yih yi nleke li Nyɔ-ɔ, be too wu li yih yi nsa-a limfwe. Galio se ti meεŋ ki kwi fiee fe ke.

Pɔɔ to lijin Antiok

¹⁸ Lejin lelu, Pɔɔ se tuu tsi Kɔreŋ bee beniin be kimbeenche-ε li jo ngee li, tuu dza she be, se bee be Prisilia mɔɔ Akwila le ye yih yi li dzɔɔ le be geεŋ Silia. Fe be tɛ dzeti Seŋkriya fe be tɛ le ye yih yi li dzɔɔ li, Pɔɔ mu kikoo kii chini wu tɛ geε li Nyɔ-ɔ.

19 Le be ni be giingi, be buti Efışen, Pɔɔ she Prisilia bee Akwila fe, gεen fiee nuun li yih yi nleke li Nyɔ-ɔ yi Bejuu li, yɔ li Bejuu li lu.

20 Be leke le tuu tsi be be jo nge, faan.

21 Se nuun le, le ni dzeti, tee li bee le, “Ngii nkaari mbε le beɲ fε Nyɔ fi.” Le tee le, se le le yih yi li dzɔɔ li dza Efışen.

22 Le yih yi li dzɔɔ gεen bo Kasaria, Pɔɔ bo, yeε gεen yeεi kintaashe ki beniin be kimbeenche-ε Jerosalen se dza bɔɔ Antiok.

23 Tsi fe, mfi kiingi, kaari dza dengi keti li bimbe bi Galashan be Flia, kangisi shen yi beniin be kimbeenche-ε be le.

Apolo tee je yi Nyɔ Efışen

24 Wi wu Juu wumu tε dza be Efışen bukoon bwεe nuun le Apolo, be tε biε wu Alekesanda. Tε nuun wi wu tε kii n'yɔru, kii te Kinwaati ki Nyɔ-ɔ bujon.

25 Be tε tifi wu be Dze yi Taa tiifi, se yuusi be ntiife kii Jiso, tiifi beniin tsaan. Se nuun le, tε kii nεε nuun fiee fi Jon tε tiiti lisi beniin li dzɔɔ.

26 Si tε be Efışen, bechi tiifi beniin li yih yi nleke li Nyɔ-ɔ ncheni sin. Prisilia bee Akwila woo si tiifi le, be se dzɔ wu, be gεen be naanye li wuu bujon si Dze yi Nyɔ doonchi.

27 Apolo dza beche le gii lenchi gεen kimbe ki Akeya. Beniin be kimbeenche-ε be Efışen se fi wu, be tsεε Kinwaati li kintutu ki beniin be kimbeenche-ε be Akeya be leki le ke wu fesi be fi wu. Gεen bo fe, fi beniin be kimbeenche-ε bujon, beniin bani nuun be Nyɔ tε doonche shen yi dzeen li bee yi fε be gεε shen li Jiso-o.

²⁸ Tè tɛchini bɛ Bɛjuu yeti li bee gbanaa, nuuŋ yɛ bitɛchiniɛ bi didi kɛ, yɛki be, doonchi be lɛ Kinwaati ki Nyɔ-ɔ le Jiso nuuŋ kinsofu ki Nyɔ tɛ kaachɛ.

19

Pɔɔ gɛɛŋ Ɛfishɛŋ

¹ Tè nuuŋ mfi wu Apolo tɛ nuuŋ Kɔrɛŋ, Pɔɔ tɛ dzɔ dze yi lɛnti lɛnti lɛ bimbe bi tɛ dɛŋgi le-e, fɛsi Ɛfishɛŋ. Le fɛsi fe, ŋɛŋ kintutu ki bɛniin bɛ kimbeenchɛ-e bamu,

² bii li bee laa, “Fiana yi Waan tɛ bɛ li be-ɛŋ mfi wu nɛ tɛ gɛɛ shɛŋ li Jiso-o ni?” Be tuu le, “Tɛ mɛɛŋ baa saa ki woo kɛ le fiee fimu nuuŋ le Fiana yi Waan li kɛ.”

³ Pɔɔ bii laa, “Ɛ fi nuuŋ lɛ, bɛ se tɛ lii bɛŋ li dzɔɔ kii la?” Be se tuu le, “Bɛ tɛ lii bee li dzɔɔ biki si Jɔɔŋ tɛ tiiti.”

⁴ Pɔɔ se tee li bee le, “Jɔɔŋ tɛ lisi bɛniin li dzɔɔ, le fi doonchɛ le be fiiki baa shɛŋ yibe, tɛ tiiti le be bɛŋ nuuŋ li wi wu bɛɛ lɛ wuu jin wi wu tɛ tiiti ki wu wulu tɛ nuuŋ Jiso.”

⁵ Bɛniin belu woo si Pɔɔ tee lɛ, bɛ se lii be li dzɔɔ nuuŋ li bukoon bu Taa Jiso-o.

⁶ Pɔɔ gɛɛ tsan li bee, Fiana yi Waan se bɛ li bee. Be se dza be yeti jɛ yibe tɛ kii yɛ kɛ, be tuu be tiiti li bɛniin li bieɛ bi be wuki Nyɔ tiiti.

⁷ Bɛniin belu tɛ nuuŋ wi si yoofti ntsɔ bɛfɛ.

⁸ Pɔɔ nuuŋ nɛɛ Ɛfishɛŋ, giingɛ li yih yi nlɛkɛ li Nyɔ-ɔ, li kii tɛɛ li, yeti li bɛniin li lu nchɛnu nsin. Bee be tɛchini bieɛ, gwenini le fɛ le be bɛŋ fieɛ fi tiiti kii bumfɔŋ bu Nyɔ-ɔ.

⁹ Beniiṅ bamu se tɛmi bikoo be faaṅ mbeenchε, be se yeti jε yi bifi lε beniiṅ lii kii Dze yi Taa. Pɔɔ se shε be, dzɔ kintutu ki beniiṅ bε kimbeenchε-ε, bee be gεεṅ nuuṅ li yih yi nlaanchε yi Tiranu-u, se yeti li bee lu jo chi.

¹⁰ Pɔɔ tɛ fε lε li biya bife. Se nuuṅ le, Bejuu mɔɔ Bεgrik bεchu bε li kwεεṅ wu Eesha wulu se woo jε yi Taa.

Bɔɔṅ bε Skεfa tɛ fiki Pɔɔ

¹¹ Pɔɔ tɛ nuuṅ, ε Nyɔ feti wu le ni feti bintεwa bi biee lε, nuuṅ biee bi wondini bimfimu.

¹² Be tɛ dzeti nεε mɔɔ nuuṅ fiee fiee fi li wu-u bwiṅ si fi nshεṅgε fi ndu-u, mɔɔ nuuṅ ndu ye yi nime, ε be gεεṅ be koṅ wi wu chigɔṅ lu, mwε se tɛmi, ε nuuṅ wi wu kɛmi Fiana yi tii li wu-u bwiṅ, yi bo.

¹³ Bejuu bamu bε tɛ shiṅ be denḡi be busi mfiee yi bifi li beniiṅ li, be tuu be dza be gwenini nteenyε bukoon bu Taa Jiso-o li mbusu fiana yilu-u. ε wi dza tuu tee li Fiana yi tii le, “Mbusɔɔ wε li bukoon bu Jiso wu Pɔɔ tiiti.”

¹⁴ Beniiṅ bε tɛ mɔnchi fiee filu tɛ nuuṅ mfomenyaan, be tɛ nuuṅ bɔɔṅ bε Skεfa wu kikoo ki bete muntofi ki Bejuu lε.

¹⁵ Fiana yi bifi dza yi bii li bee laa, “Nkii Jiso, nkii tɛ Pɔɔ, ε beṅ ban?”

¹⁶ Wi wu Fiana yi tii yilu tε nuuṅ li wu-u bwiṅ se jiṅ we li beniiṅ belu-u, gɔɔri be fεkwiṅ, be ta ṅgweti be bo li yih yi wi wulu-u, tiṅ bilɛlu bε bibaa bwiṅ kichu.

17 Bejuu be Begrik bechu be tē tsiin Efishen woo kii fiee filu, be chen. Beniin se guundi bukoon bu Taa Jiso-o be giingi limfwe.

18 Beniin nge be tē saa be nuun beniin be kim-beenchε-ε tē beε be tiiti biee be tōchi mōo biee bi li kijibε-ε bi be tē feti.

19 Bamu nge be tē feti mfin, banche binwaati bi bee bi mfin, be be bi, be tōn le beniin lii. Be fa kwa wu binwaati bilu kwikwi, wu bo munini mu ncherere benchuki mbaanshin (50,000).*

20 Se nuun le, biee bini fε le jε yi Taa le li shen yi beniin li be bunga, yi saange yi gεen limfwe limfwe.

Beniin bechi kpε Efishen

21 Le ni tuu nuun lejin lelu, Pōo nen le gii gεen Jerosalen le ε giingi lōo, ka dze bimbe bi Masadonya be Akeya. Tē tuu tiiti le, “Ngiingōo ke mi ngeen mi mbo Jerosalen nni nkemi tε le ngeen mbo Lom.”

22 Se tuu saa ton beniin befε, Timoti bee Erastu be tē fii wu, be gεen limfwe Masadonya. Se she tuu tsi Eesha niin.

23 Le ni nuun nεε li mfi wulu, kpε dza bechi Efishen kii Dze yi Taa nuun yε wu didi kε.

24 Wi wu tendi gwε wumu tē nuun fe, bukoon bwee nuun le Demetrus, tē shiin tendi biee bi bosini yih yi muntofi yi nyō yi be teenyi le Atemi.† Nime chini tē shiin chi beε be kwa li li beniin be tendi gwε-ε nuun yε wu didi kε.

25 Demetrus se biee konche beniin be tē tendi gwε bechu mōo beniin be ti nindi nwaani chini nime, be

* **19:19** Kwa wuni nuun finini fi ncherere fimumkpan nuun kin-somfu wi nime li jobε. † **19:24** Atemi tε nuun nyō yi bijine li Begrik li.

taashε. Se tee li bee le, “Benwaanen, nε keε le nime chini tε ηeti baa kwa li chi-i ηge.

²⁶ Nε ηingi baa nε tuu nε wuki fiee fi fibwεε fi Poo fini feti. Dengoo tiiti le benyo be be feti be tsan ti nuun ye be nyo ke. Wu feo le, wu fiiki bufii bu beniin le feni Efisheη ηge, se tusoo fikisi bu beniin be Eesha bechu be beenchi li wu-u.

²⁷ Ningoo le nime chi sen chini gii chi kemε bukoon bu bifi. Se tε ba le kwaa sin, yih yi muntofi yi nyo yi nyona yi cheen yi Atemi gii yi to fiee fi yee. E fi ka le, ke be nye baa buya li nyo yi nyona yi be bundi Eesha kwikwi, kikoo ki nshε kichu bundi tε yi.”

²⁸ Si beniin belu tε woo le, shen ton be. Be bechi be dzenji, be tiiti le, “Atemi wu Efisheη nuun nyo yi nyona.”

²⁹ Kiton kilu kichu se saange. Kimbanche ki beniin le ki tε taashe ki se le li yih yi Gayon be yi Aristaku, ε tε nuun beniin be Masadonya be tε denji bee be Poo, be chee be, be geen be be li yih yi be ti kemi nshewu fe be feti mao soon fe.

³⁰ Poo weki le le geen limfwe li kintutu kilu, beniin be kimbeenche-ε faan.

³¹ Beniin bamu be nona be nona be fe be kemi kwεen be tε nuun nsan yee, be tuu be tuumi nton li wuu, be soon bo le kiin ni mon tomi kika lu ke.

³² Kintutu ki tε banche fe keε se dza ki lake. Bani dzenji fini fiee, baa dzenji fiee fiee. Beniin ηge tε meen mao kikεε ke fiee fi be tε banche fe kii fi ke.

³³ Bejuu se dzo Alekesanda be be be wu li kintutu ki beniin le limfwe, beniin bamu ηen be se beechi le kii fiee fe. Se tuu chiti beniin be kibene le ku be kimfime kee.

³⁴ Beniɪŋ belu kεε le Alεkesanda nuuŋ wi wu Juu, be tuu be mεεshi be dzεŋgi be giŋgi limfwe jε mumkpaŋ, be tiiti le, “Atεmi wu εfishεŋ nuuŋ nyɔ yi nyɔŋa.” Be tε wan lε, gεεŋ bo bentan be mfi bεfε.

³⁵ Le wi wu ntεwu wu fε kintsii kilu-u tuu dza chi be, be se chikε be n'yɔru. Se bii li be laa, “Beniɪŋ be εfishεŋ, wi wε lu wu kii yε le ε bee be εfishεŋ feni be kεmi yih yi muntofi yi nyɔ yi Atεmi mɔɔ tεtε chi nyɔ chi tε we liwe ni?

³⁶ Si wi nuuŋ yε lu wu nuuŋ tεche fini fiee kε ni, bee nuuŋ nε shee finε nshiɪŋ, nε yoomfi yε kε.

³⁷ Nε be baa be beniɪŋ bani feni be mεεŋ ki yi-i fiee li yih yi benyɔ kε, kε le be yɔ jε yi bifi kii nyɔ yisεŋ yi cheεŋ yini nsɪŋ.

³⁸ E Demetrus be beniɪŋ bee kεmi nsa be wi, kε jo yi nsa yεε lu yibe nuuŋ be gεεŋ be ŋεŋ beniɪŋ be sεki bεnsa bee be saa.

³⁹ E fiee fimu nuuŋ lu fi yεki fini fi nε wεki, kε be gii be bichε lε fi-i lenti fε kinshewu ki bεte kiton.

⁴⁰ Ntiitɔɔ ni kifε ŋiŋgɔɔ le fiee fini gii fi lii bee li ŋkwenε le tεeben bechi baa kpε. E fi ka lε, tε tε kεmε fiee fi shaan fi be nuuŋ be tuu kε.”

⁴¹ Le yɔ lε, se tee kintutu kilu saangε.

20

Pɔɔ gεεŋ Masadonya mɔɔ Griis

¹ Le kpε wu tε nuuŋ εfishεŋ wε ma, Pɔɔ se teen kintutu ki beniɪŋ be kimbeenchε-ε, tifi be, yesi be se dza ŋεnu Masadonya.

² Le gεεŋ, dεdε bimbe bi le bichu, kaangi shεŋ yi beniɪŋ be kimbeenchε-ε bujɔŋ, se danε gεεŋ Griis,

³ tsi fe kii tɛɛ. Le dza le gii gɛɛɲ lɛ lɛ yih yi li dzɔɔ li gɛɛɲ Silia, se woo le Bejuu nyi baa kii wu lɛ dze, se ɲɛɲ le fi dzɔɔɲ le kaari to lijɲ dze Masadonya.

⁴ Tɛ dengi bee bɛ Sopata ɲwanɛ pilu wu Beera, mɔɔ Aristaku bɛ Sekundu bɛ tɛ bo Tɛsalonya, mɔɔ Gayɔɲ wu Dɛlbi, mɔɔ Timɔti, mɔɔ Tichiku bɛ Tufimu bɛ tɛ nuuɲ bɛniɲ bɛ Eesha.

⁵ Bɛniɲ bani se gɛɛɲ limfwe be tɛɲgi tɛɛ Pɔɔ Towa.

⁶ Tsɔnɔ chi Kibele ki bɛ mɛɛɲ ki gɛɛ kɛ kishee le kɛ tɛ ka, tɛ lɛ lɛ yih yi li dzɔɔ Filipi, le jo ka tin, tɛ chiinde be Towa, fɛ tɛ tɛ tsi fe jo mfomenyaan.

Pɔɔ tuu dɛndɛ li kintaashe ki Towa-a

⁷ Le ni nuuɲ jobɛ chi ɲkosi chi li fuu li, tɛɛ kintutu kilu tɛ banche yih yisɛɲ lɛ fɛmfo-o le tɛ boyɛ kibeke. Si Pɔɔ tɛ nuuɲ le gii bo dza fɛ buwoo, se bɛchi yeti li bee, dɛɛmi tefɛ chee chi gɛɛɲ chi bo butuu kintikinti.

⁸ Tɛ tɛ nuuɲ lɛnti lɛ kiji ki yih yi lɛwe, fɛ biɲ'wofu tɛ bɛndi le ɲge.

⁹ Sɔɔnɛ wi wumu wu bukoon tɛ nuuɲ le Yutiku tɛ shee lɛ fwii wu yi-ih. Tɛ dza bɛchi liiti si Pɔɔ tɛ giɲgi nɛɛ limfwe bɛ n'yɔru lɛ. Chilefɛ tɛ kɔɔ wu, se dza fe we lekwiɲ, fe tɛ nuuɲ biji bi yi-ih bitɛtu mbɛɛche fɛkwiɲ, be shee be dzɔ wu, ɛ wu kwi kituɲ.

¹⁰ Pɔɔ shee gɛɛɲ guumɛ lɛ wu-u lɛwe, koke wu tee li bɛniɲ li le, “Nɛ boo kɛ yi kɛ, mɛɛɲ ɔ lu.”

¹¹ Le Pɔɔ kaari miri lɛ kiji ki lɛwe kɛɛ, bootɛ kibeke ji, se tuu bɛchi bieɛ bi tefɛ bɛ be nsiɲ butuu woo, se dza.

¹² Bɛniɲ se dzɔ sɔɔnɛ wi wɛ be koo bɛ wu fɛkuuɲ mɛɛɲ yon, shɛɲ se dɛɲ be tsɔɔɲ.

Pɔɔ nyɛ ntifi li bɛte kintaashe ki Efishe-ɛɲ

¹³ Tε tε dza tε le yih yi li dzoo, tε gεen Aso, si Poo tε seesε le ε le tε gii tε dzoo wu. Tε tee le, kife tε wεki le dende nuun kwiin.

¹⁴ Le tε taa li bee li Aso, tε dzoo wu le yih yi li dzoo, tεε be se gεen tε bo Mitilen.

¹⁵ Tε dza fe le yih yi li dzoo, butuu bo buwoo, tε fesi li Kios lichin tε ka, le bu tuu bo buwoo, tε fesi Samo, tε tuu tε ka, le bu wuutoo, tε le Militu.

¹⁶ Tε tε dende ni, tε wεen dze Efishen kife Poo tε wεki ye le lεε mfi Eesha kε. Tε giingi tsekε tsekε laa nuun nεε nuun Jerosalen jobε chi Tsano chi Penteko-o le.

¹⁷ Le tε le Militu, Poo tuumi nton li bεte kintaashe ki beniin bε kimbeenche-e bε Efishen le be bε be nen wu.

¹⁸ Le be bε, tee li be le, “Nε kii si ntse wen tε nuun tεeben mbeche jobε chi nkosi chi ntε ntomi bikaa li nshe yi Eesha-a.

¹⁹ Ntε shiiki yi yen, nindi li Nyoo bε musu le lii. Nse ntuu nen bengε le dzε nge li si Bejuu tε biindi bikaa le mi jin.

²⁰ Nε kii baa nεε si ntε ntiifi ben gbanaa, ntuu ndengi ntiifi li yi-ih li yi-ih. Ntε mεen ki nyike kε fiee fimu fi nuun fi fi ben kε.

²¹ Ntε ntee nεε nuun fiee fimumkpan li Bejuu li, moo li beniin bε nuun ye Bejuu kε, nkwenji le be fiiki shen yibe, be to bε Nyoo, be gεε shen li Taa wusen wu Jiso Krai.

²² Deeni, yike yen nε woo, ngiingoo Jerosalen nuun nεε si Fiana yi Waan tee li mi, nkii ye laa ε la fi gii fi ka bε mi le kε le.

²³ Fiee fi nkii kwaa nuun le, bitsii bichu bi mi nka li bi-i, Fiana yi Waan tiiti nεε li mi le ncha bε nge

tenḡḡo mi limfwe.

²⁴ Se nuuḡ le, ḡḡḡi ye ntse weḡ le we fiee ke, fuki le meeshi nime chi Taa Jiso tē nyē li mi, chi nuuḡ le ni fenjisi ntonḡ wu dzeenḡ kii shén yi dzeenḡ yi Nyō doonche li beniinḡ li.

²⁵ Li dēeni, yike yeḡḡ ne woo, ḡkiiō le wi lu li be-enḡ linti wu tēe be tuu tē tiiti kii bumfōḡ bu Nyō-ō meḡḡḡ naa ḡeḡ bushi bweḡ ke.

²⁶ Nse mgbenḡḡḡ ntiiti li be-enḡ beḡ le, ε wumu li be-enḡ linti la dēeni, ke ḡkemi ye tsanḡ fe wu-u ke,

²⁷ kife ntuu meḡḡḡ ki nyike ke ntefu beḡ fiee fichu fi Nyō weki ke.

²⁸ E ne she, ne bichi fe bikoo bine mōo fe kintutu ki beniinḡ be kimbeenche-ε be nuuḡ si nshōḡ, be Fiana yi Waanḡ ḡeḡ le ne ni ne bichi. Ne nuuḡ biḡkiiche nshōḡ bi kintutu ki beniinḡ be Nyō-ō ki tē go be ḡḡḡ me Nywani-i.

²⁹ ḡkiiō le mfi wu mi ntsōo bikaa li be-enḡ, be mbōḡḡku be tēemi ḡii be le li kintutu kine-ε linti, be tē tsaa wi wu be ḡii be kōo ke.

³⁰ Beniinḡ bamu ḡii be bo neε li beḡ linti, be ni be yeḡḡi be kintutu ki beniinḡ be kimbeenche-ε, be chiiti, be tusi li kintutu kibee.

³¹ Se nuuḡ le, neε bichi yeḡḡ ne kiimi le, li biya bi bi tētu, mi ntifōo beḡ bechu butuu mōo fenshaanḡ be dzōo le lii.

³² Nse nyēo beḡ dēeni li tsanḡ yi Nyō-ō mōo li je yee yi nuuḡ kii mfiε wu Nyō li beniinḡ li. Je yini ye yi nuuḡ yi fe se ne ni ne kuu, ke se ne keme kimbe fe kintsii ki Nyō ḡeḡ li beniinḡ be yi fe le ε beε kibetεε.

³³ Nti meḡḡḡ saa ki ndzenḡ ke kwa wu wi mōo nuuḡ ndú yi wi ke.

³⁴ Nε kii baa bujɔŋ le ε tsan yɛŋ yini yi ntè nindi fīe fichu fi tεε kintutu ken tε tē Kɔŋgisi

³⁵ Li bīe bichu ntè ndoonchi beŋ le wi kɛmi le ni nindi bujɔŋ se fii bɛniin bε nge, ŋkiimi si Taa Jiso tē tee le, ‘Kineetine ki nge nuun ki wi wu nyεε bunyεε, yeki wi wu fii bufiε.’ ”

³⁶ Le Pɔɔ mεeshi n'yɔru lε, bee be se ton nún fεkwiin bεchu, be lεkε li Nyɔ-ɔ.

³⁷ Be dza be wan kwe be dii, be kokε Pɔɔ be nyɔche wu be tee le bε shε baa.

³⁸ Fīe fi tē ge le be ni be dii nge ni, tē nuun jε yi Pɔɔ tē yɔ le be mεen yε be tuu be nɛŋ bushi bwee kε. Be se chine wu be gεen be bo fε gii lε lε yih yi li dzɔɔ li.

21

Pɔɔ gεen Jerosalen

¹ Tεε bε Pɔɔ tē yεsi be, tε se dza fε tē lenchi lε yih yi li dzɔɔ li tsaan, tε fεsi Kos. Le bu woo, tε gεen Lodes, le tē dza fε, tε gεen Patara.

² Le tε bo fε, tε nɛŋ yih yi li dzɔɔ yimi yi tē giinɔgi Fonisha, tε se lε le tε gεen.

³ Le tε nɛŋ Saaplu, tε shε wu lε kibεnε ki kimεsε-ε, tε se ka tε gεen tε bo Tayε, kwεen wu Silia fε yih yi li dzɔɔ yilu tē nuun le yi gii yi buu bīe.

⁴ Tε gɔɔŋ bɛniin bε kimbeenchε-ε, tεε be tsi jo mfomenyaan. Fiana yi Waan fε, be tifi Pɔɔ le kiin ni mɔŋ nɔgnu Jerosalen kε.

⁵ Le tεε be tε tsi, jobε bε chi kɔche chi tε dzeti, tε se dzɔ dze. Be bεchu mɔɔ bukεen bε bee mɔɔ bɔɔŋ, chine bee be bo li kiton kilu be gεen be busε li nɔgemi

yi dzɔɔ yi nyɔŋa-a, tɛɛ be toŋ nún fɛkwiin, tɛ lɛkɛ li Nyɔ-ɔ, tɛ yɛɛshɛ yi.

⁶ Se tɛ lɛ lɛ yih yi li dzɔɔ li, be to lijin li bela bɛ bee.

⁷ Tɛ se dza Tayɛ, tɛ dzɔ dze, tɛ gɛɛŋ tɛ bo Tolɛmay. Tɛɛ bɛŋwaanɛŋ bɛ kimbeenche-ε yɛsi yi, tɛ tsi jobɛ chimumkpan.

⁸ Le bu woo, tɛ dza, tɛ gɛɛŋ tɛ fɛsi Kasaria, tɛ gɛɛŋ li yih yi Fili wu tɛ denji tiiti jɛ yi Nyɔ, se tɛɛ be tsi. Fili wuni tɛ nuun wi mumkpan li kintutu ki bɛniin bɛ mfomɛnyaan bɛ bɛ tɛ buu baa.

⁹ Tɛ kɛmi bɔɔŋ bɛ bukeɛŋ bɛnɛɛ, be ti mɛɛŋ saa ki kɛɛ kɛ bunin kɛ, be tɛ shiin be tiiti bɛniin bieɛ bi be wuki Nyɔ tiiti.

¹⁰ Tɛ tɛ nuun fe jo nge, wi wumu wu tɛ shiin tiiti bieɛ bi wuki Nyɔ tiiti tɛ dza Judiya bɔɔ bɛ fe bukoon bwee nuun le Agabu.

¹¹ Le bɛ nɛŋ bee, dzɔ kitsaa ki Pɔɔ lɛ, kan bikaa bieɛ bi wu wu Agabu mɔɔ bibɛnu bieɛ lu, se tee le, “Fiana yi Waan tiiti yɛ le ε nɛɛ ni si Bɛjuu bɛ Jɛrosalɛŋ gii be kan wi wu kɛmi kitsaa kini ni, be nyɛ wu li tsan yi bɛniin bɛ nuun yɛ Bɛjuu kɛ.”

¹² Le tɛ woo lɛ, bee bɛ bɛniin bɛchu bɛ tɛ nuun fe lɛkɛ Pɔɔ le kiin ni gɛɛŋ Jɛrosalɛŋ kɛ.

¹³ Se tuu le, “Ɛ fi la fi nɛ gii lɛ? Nɛ kii yɛ le nɛ dii baa ni shɛŋ yɛŋ sɛɛsi ni? Mɛɛŋɔ ki nache kɛ kwaa le nɛ li yih yi ncha-a Jɛrosalɛŋ kɛ. Mi nachɔɔ tɛ le ŋkwi le kii bukoon bu Taa Jiso-o.”

¹⁴ Si dze tɛ mɛɛŋ ki nuun lu le tɛ fɛ le fiiki mbeeche we kɛ lɛ, tɛ chikɛ, tɛ tee nɛɛ le, “Fi nuun si Taa wɛki.”

¹⁵ Le jo ka, tɛ banche bieɛ bisɛŋ, se tɛ yɛki Jɛrosalɛŋ.

¹⁶ Bɛniin bɛ kimbeenche-ε bamu bɛ Kasaria se

yεε tε bε bee, be dzɔ bee tεε be tε gεεŋ li Menasɔŋ yih fε tε tε nuuŋ le tε gii tε tsi. Menasɔŋ wuni tε nuuŋ wi wu Saaplu, tε nuuŋ wumu lenti le beniin bε tε saa be gεε shén li Jiso-o.

*Pɔɔ la ŋka le Jeen li, mɔɔ le bεte
kintaashe ki beniin bε kimbeenche-ε*

¹⁷ Le tε fesi Jerosaleŋ beniin bε kimbeenche-ε be fe fi bee bujɔŋ.

¹⁸ Le bu woo, tεε bε Pɔɔ la ŋka le Jeen li, bεte kintaashe tε nuuŋ tε fe bεchu.

¹⁹ Pɔɔ yεsi be, se naanye fiee fichu li bee fi Nyɔ fε li beniin bε nuuŋ yε Bejuu kε kɛti li nime chee chi tε nindi.

²⁰ Le be woo le, be bεchi be yɔɔnchi Nyɔ. Se nuuŋ le, be dza be tee li Pɔɔ li le, “Ŋwaanɛŋ, biche ɔ ŋɛŋ si Bejuu gεε shén li Jiso li bɛnchuki li bɛnchuki. Se nuuŋ le, be baa le, be mɛɛŋ be lemi li bɛnchi bε Mɔɔsɛ mkpaan,

²¹ be tee baa bee kii wε le ɔ dengɔɔ ɔ tiifi Bejuu bε tsiin li tɛɛŋ yimi le be chine li bɛnchi bε Mɔɔsɛ-ε, ɔ tiiti le kiin be ni be sɛɛti bɔɔŋ dzɔo kε, bε le kiin be ni be biki ntse wu li kwɛɛŋ wusɛŋ kε.

²² Si fi fieε le be gii be kεε nεε le ɔ bεεɔ le, tε gii tε geen dɛɛni?

²³ Tε gii tε tee wε fiee fi ɔ gii ɔ fε. Tε kɛmi baa beniin fɛni bɛnɛε bε fε baa nchini bε Nyɔ.

²⁴ Dzɔɔ be, nεε be nε gεεŋ nε tsootse bikoo bine, ɔ soon fiee fichu fi be kɛmi le be soon le be gεεŋ be mu bikoo bi bee. Ɔɔ fε le, beniin bεchu kεε le ɔ kichɔɔ bɛnchi bε Mɔɔsɛ, kε biee bichu bi be tiiti kii wε tε nuuŋ yε chɛɛŋ kε.

25 Fi kii beniin be kimbeenchε-ε be nuun ye Bejuu ke, te dzo baa ntaη te tseε Kinwaati te tuumi li bee le kiin be ni be jii bieε biε bi be fe muntofi lu li benyo-
o ke. Kiin be ni be jii ngoη me nya-aη ke. Kiin be ni be jii nyan fuki yi be seε ngoη bo sin ke. Kiin be ni be kemi fieε fi feε be bukwεε ke.”

26 Bedεeni, Poo se dzo beniin belu, le butuu woo bee be geeη be tsootsε bikoo bi bee. Poo se geeη li yih yi muntofi, tee jobε chi jo yi ntsootsε bikoo gii yi ma, be se fe muntofi li bee wi mumkpan mumkpan.

Be cha Poo li yih yi muntofi

27 Le jo yilu ni yi meε, ε yi tε nuun mfomenyaaη, Bejuu hamu be tε dzeti Eesha be ηeη Poo li yih yi muntofi-i, be kunse kintutu ki beniin le le be koo wu,

28 be tundi kitata be tiiti le, “Beniin be Iseεε, fi yeη bee. ε wi wuni wu dengi tiifi bieε bibifi li beniin li, li bintsii bichu-u kii kwεεη wuseη be benchi be Moosεε moo kii yih yi muntofi yini. Wu se meεshoo wu dzo beniin be nuun ye Bejuu ke, wu be be li yih yi muntofi feni, wu biifi bintsii bi wuuti bini.”

29 Be tε tiiti le, kife be tε ηeη si Poo dengi fe kintsii li bee Tufimu wu wi wu Efiseη. Be se tε beechi le Poo leo be wu li yih yi muntofi-i.

30 Kitata kilu tε fe kitoη kichu seεse, beniin letini be beε fe. Be cha Poo, be chee wu be bo be wu li yih yi muntofi-i, mfwaam mumkpan, be se fa bigoo.

31 Be weki le be wo Poo, ntoη wulu le le bintoη bi bete bikoo bi beniin be nchi-i be Lom le Jerosaleη kwikwi shanshao.

³² Se dza mfwaa mumkpan, dzɔ beniin be nchi-i be bikoo bimɔ bi bintutu bi beniin be nchi-i, bee be letε be bɔɔ le. Le beniin ηen beniin be nchi-i ε te kikoo wu beniin be nchi-i nuun fe, be se chike nsonu Pɔɔ.

³³ Te Kikoo wu nchi wulu se be kɔɔ Pɔɔ, tee le be kan wu be bencha befe. Se bii li be laa, “Wuni nuun noo? Wu chɔ nuun la?”

³⁴ Fe bechi ndunu, bani wendi fini, baa wendi fieε. Tε mεen ki gbεen ke le woo fieε fi ka ke. Se dza tee le be dzɔ Pɔɔ be yeε be wu fe la wu beniin be nchi-i.

³⁵ Beniin be nchi-i baa se dzɔ wu, le be ni be ye ki fe dze yi be tε wa bitoo li be too Pɔɔ bu towu, kife kintutu kilu tε fuuti lejɔ.

³⁶ Ki tε biki ε ki wendi le, “Be mεeshi be wu.”

Pɔɔ taan be yi yee

³⁷ Si be tε lii be Pɔɔ fe la wu beniin be nchi le, lεke te kikoo wu beniin be nchi wε le, “Nnuun ntee fieε li wε ni?” Le woo ni, bii li Pɔɔ li laa, “Fi nuun le ɔ kii jε yi Grik ni?”

³⁸ E nεε wε wi wu Ijip wu tε be bechi kpε be bikoo bi kwεen le mfi wumu, banche kintutu ki beniin le benchuki benεε (4,000) be tε woyε beniin bee be gεen be nuun litɔɔ ni?”

³⁹ Pɔɔ tuu le, “Nuun wi wu Juu, be tε biε mi Taasu kwεen wu Silisha, Taasu nuun ye kitoη ki yee ke. Mintemii, nyε nεε mi dze n'yɔ li beniin bani-i.”

⁴⁰ Se te kikoo wu beniin be nchi wulu tuu nyε wu dze le yɔ. Pɔɔ se len fe be tε wa bitoo bi dze fεε, chi beniin be kibεε. Be chike be n'yɔru, yɔ li bee le jε yi Hiburu li le.

22

¹ “Betaa mɔɔ beɲwaanɛɲ, yike yɛɛɲ ntaɲ kikoo ken li be-eɲ limfwe.”

² Le be woo si tuu yeti nuuɲ ɛ jé yibe yi Hiburu li, be mɛshi be chinɲ ni nshiinɲ. Pɔɔ tee le,

³ “Nnuuɲ wi Juu, be tɛ biɛ mi Taasu kwɛɛɲ wu Silisha, bɛdɛɛni be se kii baa mi Jerosalɛɲ fɛni, ntɛ nlaanche Kinwaati li tsanɲ yi Gamaliya. Tɛ bɔsɛyi wu tiifi mi bɛnchi be betaa bɛɛɲ, nse nlemɔɔ tɛ li fiee fi Nyɔ-ɔ mkpaanɲ nɛɛ si beɲ bɛchu be nuuɲ fɛni beɲ.

⁴ Ntɛ shiinɲ mbiindi bikaa ɛ beniinɲ be biki Dze yi Taa li, mfeti le be woyɛ be, ɲkeeti bukeɛɲ be buninɲ ntumisi li yih yi ncha-a.

⁵ Fini nuuɲ fiee fi kikoo ki betɛ muntofi be beniinɲ be sɛki kwɛɛɲ kii waanɲ. ɛ be be tɛ nyɛ mi biɲwaati le ɲɛɛɲ ɛ beɲwaanɛɲ bɛɛɲ be nuuɲ Damako. Se ɲgiinɲgi le ɲkɔɔ beniinɲ be biki Dze yi Taa, ɲkanɲ be, mbɛ be be Jerosalɛɲ be nyɛ be ɲɛ.

Pɔɔ tee si fi tɛ dɛndɛ se gɛɛ shɛɲ li Jiso

⁶ Si ntɛ ndɛɲgi mbɛɛ ntɛkɛ nɛ Damako si ɛ fɛnshaanɲ li kintikinti, kin'wofu kimu ki nɔɲa dza ki ɛbi liboo, ki shee li mi-i bwinɲ.

⁷ ɲ'we fɛkwiiɲ, ɲ'woo si jɛ yɔ li mi-i le, ‘Sɔɔ, Sɔɔ, ɔ biindi bikaa ɛ mi-i jinɲ kii la?’

⁸ Mbii le, ‘Taa, ɛ wɛ noo?’ Jɛ yilu tuu le, ‘ɛ mi Jiso wu Nasarɛ, ɛ mi wu ɔ biindi bikaa ɛ wu jinɲ.’

⁹ Beniinɲ be ntɛ nuuɲ tɛɛ be ɲɛɲ kin'wofu kilu, bɛdɛɛni, be tɛ mɛɛɲ ki woo kɛ jɛ yi wi wu tɛɛ wu yeti wɛ kɛ.

¹⁰ Ntuu mbii le, ‘Taa, ɛ la fi ɲgii mfɛ?’ Yi tuu li mi-i le, ‘Dzatɛ we, ɔ ɛ ɔ gɛɛɲ Damako, be gii be tee wɛ le nime chichu chi Nyɔ nache le ɔ ninɲ.’

¹¹ Ntè ndza fe, ε kin'wofu kεε fε mi nyεε, beniinj be tεε be tε gii tε denji baa se tsetsi mi butsetse, be le be gεεη be mi Damako.

¹² Wi wumu tε nuuη Damako wulu, bukoon bwee nuuη le Ananiya, ε tε gbεηgi guundi Nyɔ, giki bεnchi bεseη, Bejuu bεchu bε tε nuuη le piεti wu.

¹³ Dza bε ηεη mi, leη li mi lichinj tee li mi-i le, 'Sɔɔ ηwaanεη, kaari ɔ ni ɔ ηingji biee.' Nεε li mfi wulu le, nse ηkaari ηingji biee, nse ηεη tε wu wu Ananiya.

¹⁴ Tee li mi-i le, 'Nyɔ yi βεtaa bεseη tsaa yε wε kituη le ɔ kεε fiee fi yi kεηgisi, bε le ɔ ηεη Wi we wu nime wu Tsaan, ɔ woo n'yɔru wu buti li kimfime kee li.

¹⁵ ɔ gii ɔ naa ɔ nuuη wi wu tiifi kii wu, ɔ ni ɔ tiiti li beniinj bεchu-u fiee fi ɔ ηεη bε fi ɔ woo.

¹⁶ Si fi fieε dεeni ni, ɔ mεεη ɔ tuu ɔ tεηgi nuuη la? Dzatsε we bε lii wε li dzɔɔ, bε tsootse bibifi bio, si ɔ lεki li Taa li le.'

Pɔɔ tee si jiso tε ton wu li beniinj bε tε nuuη yε Bejuu kε

¹⁷ Ntuu nto lijij Jerosaleη le ntuu ni nleki li yih yi muntofi-i, fiee fimu si kifiee dza fi bε le mi-i.

¹⁸ Nse ηεη Taa le fiee filu, tee li mi-i le, 'Bake ɔ dza Jerosaleη fεni tsekε kifε beniinj bε fεni nuuη tε ben fiee fi ɔ tiifi kii mi kε.'

¹⁹ Ntuu li wuu le, 'Taa, bε kii baa bujɔη le ntε nshiinj nleyi li yí yi nleke li Nyɔ-ɔ, ηkɔɔyi beniinj bε gεε shéη li wε, ntuki be.

²⁰ Mfi wu be tε wuu Fitifij wu tε tiifi beniinj kii wε, ntε mbgεηgi nuuη fe mfεεfi. ε mi wu beniinj bε tε wuu wu tε buushe ndú yibe, be nyε li mi ηkemi.'

²¹ Taa tuu tee li mi le, 'Dzatse feni, kifε ntundɔɔ wε nuuη mfiinj li beniinj bε nuuη yε Bejuu kε.' "

²² Si Pɔɔ tɛ gii tiiti beniin yiki, si n'yɔru wuni tɛ buti lɛ wu-u wa ni, be se bɛchi be wɛndi lɛwe nge, be tiiti le, “Bɛ lɛɛ nwaani fini finiin bulɛsu li nshɛ yini-i. Ɛ wi wu nuun ni nuun we kɛ.”

²³ Si be tɛ dzɛngi lɛ, be sɛɛsi ndú yibe, be lendi kibon liwe.

²⁴ Se te kikoo wu bikoo bi beniin bɛ nchi tuu dza we tee li beniin bɛ nchi baa le be dzɔɔ Pɔɔ be gɛɛn bɛ wu fɛ la wu be, le be gɛɛn be fiaamfiɛ wu, be bii bieɛ li wu, se tee fieɛ fi fɛ Bɛjuu se tuu be wɛndi wu ni.

²⁵ Be se gɛɛn bɛ wu be kan wu, be dza le be fiaamfiɛ wu, Pɔɔ bii li kikoo ki kintutu ki beniin bɛ nchi kimu ki tɛ lemi fe laa, “Nchi beenchi le bɛ fiaan wi wu Lom bɛ mɛɛn ki saa kɛ nsa we kɛ ni?”

²⁶ Kikoo ki kintutu ki beniin bɛ nchi wulu woo lɛ, dza gɛɛn nɛn te kikoo wu be, tee li wuu le, “Ɔ wɛki le mɔnchɛ nuun la ni? Ɔ kɛɛ le wi wuni nuun wi wu Lom.”

²⁷ Le te kikoo wulu woo lɛ, se gɛɛn nɛn Pɔɔ bii li wuu laa, “Tee nɛɛ mi, ɔ nuun wi wu Lom ni?” Se beɛn.

²⁸ Te Kikoo wulu tee li wuu le, “Ntɛ ngo bɛ kwa nge, nse nto wi wu Lom.” Pɔɔ se tuu li wuu le, “Nnuun fien wi wu Lom kibɛɛ.”

²⁹ Beniin bɛ tɛ nuun le be ni biiti bieɛ li wuu baa se cheeki bikaa lijɛn mfwaɛ mumkpan. Te Kikoo wu be wɛ chɛn tɛ, kifɛ tɛ tee le be kan Pɔɔ, nuun wi wu Lom.

Pɔɔ tangi yi yee limfwe li beniin bɛ sɛki kwɛɛn wu Bɛjuu

³⁰ Te Kikoo wulu tɛ wɛki le gbɛɛn kɛɛ fieɛ fi Bɛjuu tɛ kayi li Pɔɔ li. Le bu woo, tee bɛ fanchɛ Pɔɔ, teen

bete muntofi be nɔŋa be nɔŋa mɔɔ beniiŋ bechu be sɛki kwɛɛŋ, be be, se leeki Pɔɔ be limfwe.

23

¹ Pɔɔ tonɔ lɪi li beniiŋ be sɛki kwɛɛŋ baa fwiin, tee le, “Benɔwaanɛŋ, li ntɛ wɛ-ɛŋ siin be bo ben, nti mfeti nuunɔ bɛɛ bi ŋkii le bi biɛɛ tsaan le Nyɔ lɪi, fiee nuun yɛ lu fi sɛki shɛn yɛŋ kɛ.”

² Ananiya wu tɛ nuunɔ kikoo ki bete muntofi tee li beniiŋ be tɛ lemi li Pɔɔ li lichin le be ju wu li kimfime kee li.

³ Pɔɔ tuu li wu le, “Nyɔ gii yi ju tɛ wɛ. ɔ bosini kimbe ki yi-ih ki be fwa ki nɛŋgi nuunɔ bwin. ɔ sheeɔ fɛɛ le ɔ ni ɔ sɛki mi ɔ biki nchi, ɔ se tuu ɔ bondini nchi wulu ɔ tiiti le be ju mi ni?”

⁴ Beniiŋ be tɛ lemi li Pɔɔ li lichin bii li wuu laa, “ɔ gaashi kikoo ki bete muntofi ki Nyɔ-ɔ ni?”

⁵ Pɔɔ tuu le, “Benɔwaanɛŋ, mbee ŋkii yɛ le nuunɔ kikoo ki bete muntofi kɛ. Be tɛɛ baa le, ‘Kiin wi ni tee jɛ yi bifi kii wi wu sɛki beniiŋ kɛ.’ ”

⁶ Le Pɔɔ biche ŋɛŋ le beniiŋ be tɛ nuunɔ fe tɛ nuunɔ bamu nuunɔ Besadusii bamu Befarasii, se yɔ be jɛ yi tɛɛmi kintikinti ki beniiŋ be sɛki kwɛɛŋ baa le, “Benɔwaanɛŋ, ɛ mi wi wu Befarasii, nuunɔ ŋwan wu Befarasii. Mi wɛ fɛni li nsa kɪfɛ mbichi limfwe, ŋkii le binɔkwi gii bi bo li kwe-e.”

⁷ Si tɛ yɔ lɛ, Besadusii be Befarasii dza be bechi ntsoon, kinshewu kilu gate.

⁸ Be tɛ tsuki lɛ, kɪfɛ Besadusii tɛ shiin be kwɛŋgi le binɔkwi nuunɔ tɛ naa bo li kwe-e kɛ, be tuu be kwɛŋgi le fiee fimu nuunɔ yɛ lu si benchindaa be Nyɔ-ɔ mɔɔ nuunɔ fiana kɛ. Se nuunɔ le, Befarasii se beenchi le bini bichu nuunɔ lu.

⁹ Ntsoon yi tɛɛmi tɛ dza yi yɛɛ liwe. Se bɛniin bɛ tiifi bɛnchi bamu bɛ tɛ nuun li kintutu ki Bɛfarasii lɛ dza be len be yɔ bu n'yɔru mkpaan le, “Tɛ mɛɛn baa ki nɛn fiee fi bifi bɛ wi wuni kɛ.” Nuun ni nuun fiana yimi, kɛ nchindaa wu Nyɔ-ɔ wu bee wu yɔ li wuu.

¹⁰ Kwenɛ chilu se dza, chi wɛki le chi to bugwe, se te kikoo wu bikoo bi bɛniin bɛ nchi wɛ tɛ chɛndi le semukɛ be dza be nshaanshɛ Pɔɔ bu nshaanshɛ li bin kɛ. Se tee le bɛniin bɛ nchi-i bɔɔ fe, be lɔ Pɔɔ li tsan yi bee, be kaari be yɛɛ bɛ wu fɛ la wu nchi-i.

¹¹ Le ni nuun butuu, Taa bɛ len li Pɔɔ li lichin, tee li wuu le, “Kanɛ shɛn. Si ɔ tee li bɛniin li kii mi Jerosalen ɛ nɛɛ lɛ si ɔ gii ɔ tee tɛ kii mi Lom.”

Bɛniin bamu dzɔ ntaɲ le bɛ wo Pɔɔ

¹² Le butuu woo, Bɛjuu bamu kɔɔ ntsoon, be chini le be nuun tɛ ji fiee mɔɔ nuun le be won fiee fuki fɛ be wo Pɔɔ sin kɛ.

¹³ Bɛniin bɛ tɛ kɔɔ ntsoon, be chini tɛ yɛki wi mbaanyɛɛ.

¹⁴ Be se gɛɛn fɛ bɛte muntofi-i bɛ nɔɲa bɛ nɔɲa, mɔɔ bɛniin bɛ sɛki kwɛɛn, be tee li bee le, “Tɛ bɔsɛ baa yi tɛ chini le tɛ nuun tɛ lɛ fiee lɛwa fuki fɛ tɛ wo Pɔɔ sin kɛ.

¹⁵ Li dɛɛni, bɛn bɛ bɛniin bɛchu bɛ sɛki kwɛɛn tuumi nton li te kikoo wu bikoo bi bɛniin bɛ nchi-i, nɛ yɛɛn bɛ wu le tuu tuumi Pɔɔ le bɛ bɛn limfwe, le nɛ wɛki baa le nɛ tuu nɛ bichɛ lɛ nsa we-e bujɔn. Ke fi nuun lɛ, tɛ se tɛɛ wu lɛ dze, ke bɛ beki bɛ wu, tɛ se wo wu mɛɛn lɛ dze.”

¹⁶ Si be tɛ kɔɔ ntsoon wulu lɛ, nwanɛ dzɛmi yi Pɔɔ wu nyun woo, se gɛɛn fɛ la wu bɛniin bɛ nchi-i, tee li Pɔɔ li.

17 Se teenj kikoo ki kintutu ki beniinj be nchi-i kimu tee li ki le, “Dzɔɔ sɔɔnε wi wuni ɔ gεεj be wu fε te kikoo wu bikoo bi beniinj be nchi, kεmɔɔ fiee le tee li wuu.”

18 Se dzɔ wu gεεj be wu fε te kikoo wu bikoo bi nchi, tee li wuu le, “Pɔɔ wu wi wu ncha teenjɔ mi, wu tee le ndzɔɔ sɔɔnε wi wuni mbε be wu lε wε-ε, le kεmɔɔ fiee le tee li wε-ε.”

19 Se te kikoo wulu tuu kεmε wu li kibεnε, bee wu cheekiyi, bii li wuu laa, “E la fi ɔ wεki lɔɔ tee mi?”

20 Sɔɔnε wi wulu tuu le, “Bejuu bamu dzɔ baa ntaɲ be tee le, be gii be tee le ɔ beeki Pɔɔ be limfwe li beniinj be sεki kwεεj li fwaa, le be wεki baa le be biche lε nsa we bujɔɲ, be feti baa lε, be yεngi be wε bu yεɲu.

21 Kiinj ɔ ni beɲ kε, kife beniinj baa lu yεki wi mbaanyεε be tεε baa wu lε dze, be chini baa le be nuuɲ tɛ ji fiee mɔɔ nuuɲ le be wonj fiee fuki fε be wo Pɔɔ nsinj kε. Be baa dεeni ε be nachε yi kituɲ, be tεngi baa nuuɲ fiee fi ɔ gii ɔ tee.”

22 Se te kikoo wu bikoo bi beniinj be nchi-i wulu se tee le sɔɔnε wi wulu ni giingji, chinse li wuu le, si giingji ni kiinj ni fε wi kεε le wu teeɔ fiee filu li wu-u kε.

Be tuumi Pɔɔ Kasaria fε Feli wu wi seki

23 Te Kikoo wu bikoo bi beniinj be nchi wulu se teenj bikoo bi bintutu bi beniinj be nchi bife tee li bi-i le, “Nachε yεεj beniinj be nchi gii fεε (200), be bikuɲ gwii mfomεnyaan (70), mɔɔ be gɔɔɲ lε gii fεε (200), ke nuuɲ jobε bikaa mfomεyoofi butuu, be gεεj Kasaria.

24 Ne nache te bikun li Pɔɔ li, ne dzɔɔ wu ne gɛɛn be wu fe Feli-i wi wu sɛki fiee mɛɛn ki koon li wuu le dze kɛ.”

25 Si wu tee le, se tsɛɛ kinwaati li wu-u ki tiiti le.

26 “E mi Klawdu Lisia. Ntsekɔɔ kinwaati kini li wɛ wu Feli ngɔmina. N'yɛshɔɔ li wɛ-ɛ.

27 Bɛjuu tuu be kɔɔ wi wuni be tuu be wɛki le be wo. Mi ηwoo le nuun wi wu Lom, tɛɛ bɛniin bɛn be nchi tuu tɛ le fe, tɛ lɔ wu li tsan yi bee.

28 Ntuu η'wɛki le η'woo fiee fi be sɛyi kii wu, nse mbɔɔ bɛ wu fe bɛniin bɛ bee bɛ sɛki kwɛɛn li.

29 Le be bichi lɔ, mi ηɛn le bieɛ bi bɛ sɛyi kii wu bieɛ nuun bitechinɛ kii bɛnchi bɛ bee, se mɛɛnɔ fe kɛ fiee fi nuun be wo wu buwo kɛ le bɛ lii wu li yih yi ncha-a kɛ.

30 Wumu tuu tee mi le Bɛjuu bamu kɔɔ baa ntsoon le be wo wi wuni, mi se ntuumi wu li wɛ mfwaamumkpan. Mi nteeɔ tɛ li bɛniin bɛ sɛyi bieɛ li wu le be bɛ bɛ ηɛn nuun wɛ, be tee fiee fi bɛ kɛmi bɛ wu.”

31 Bɛniin bɛ nchi-i baa se dza be fe si te kikoo wu be tɛ tiiti, be dzɔ Pɔɔ butuu, bee bɛ gɛɛn be bo Antipati.

32 Le butuu woo, bɛniin bɛ nchi bɛ tɛ dengi bɛ bikaa chinɛ Pɔɔ li tsan yi bɛ tɛ dengi le bikun le be ni bɛ giingi bɛ wu limfwe, se bɛ kaari be to lijin fe la wu be.

33 Bɛ gɛɛn bɛ fɛsi Kasaria, bɛ nyɛ kinwaati kɛɛ li ngɔmina, bɛ nyɛ tɛ Pɔɔ li tsan yee li.

34 Se fi kinwaati kilu teen, bii li Pɔɔ li laa wu bo kimbe ki la le. Le woo le Pɔɔ nuun wi wu Silisha,

35 se tee li wuu le, “Ngii n'yikɛ nsa wa mfi wu bɛniin bo bɛ nɛɛ bɛ kɛmi nsa fɛsi fɛni.” Se tee bɛ dzɔ

Pɔɔ be gɛɛŋ be gɛɛ wu le ntɔ wu Herɔ, be kiichi wu.

24

Be gɛɛ nsa wu Pɔɔ limfwe li Feli-i

¹ Le jo bo tin, Ananiya wu kikoo ki bɛte muntofi be beniin bamu be sɛki kwɛɛŋ, mɔɔ Tɛtulu wu tɛ gbɛɛŋ wu laanche nchi, be bɔɔ be gɛɛŋ Kasaria. Be gɛɛŋ be ŋɛŋ Feli wi wu sɛki, be gɛɛ nsa wube kii Pɔɔ li wu mfwe.

² Be teen Pɔɔ, Tɛtulu bɛchi kayi biee kii Pɔɔ, tee li Feli-i le, “Wi wu nyɔŋa, mbɛɛŋgii wɛ li kwɛɛŋ wuni mbɛ mbochu bɛŋ, nuuŋ kii nsawu wa wu dzeen, biee fiiki biɛɛ ŋge li kwɛɛŋ wuni nuuŋ li tsan ya-a.

³ Beniin bɛchu wuki baa bujɔŋ ŋge be tuu be fii bumfɔŋ bwo li bintsii bichu-u mfi kwi.

⁴ N'wɛki yɛ le mbiifi mfi wa ŋge kɛ, nlekɔɔ le ɔ yikɛ nɛɛ niin, ɔ woo fiee fi tɛ gii tɛ tee.

⁵ Tɛ ŋɛŋ baa le wi wuni wɛ wi wu fiee. Dengɔɔ shiishi kpɛ li Bɛjuu li, li kikoo ki nshɛ kichu. Se nuuŋ tɛ te kikoo wu kintutu ki bɛ teenyi le ki Nasarɛ.

⁶⁻⁷ Tɛ wɛki tɛ le biifi yih yi muntofi se tɛ kɔɔ wu.*

⁸ Ɔɔ bii biee bini li wi wuni, ɔ woo li wu biee bichu bi tɛ tiiti kii wu bini.”

⁹ Si Tɛtulu tɛ tee lɛ, Bɛjuu bɛchu bɛŋ be kurisi le biee bini bichu biɛɛ nuuŋ chɛɛŋ.

Pɔɔ taan be kikoo kee limfwe li Feli-i

¹⁰ Se ŋɔmina maa li Pɔɔ li le yɔ. Se kween le, “Nkiio le ɔ saa wɛ bɛnsa li kwɛɛŋ wuni li biya ŋge.

* **24:6-7** Binwaati bi fichi bimu kɛmi 6b-8a ε be tɛ tsɛɛ le, “Tɛ tɛ wɛki le tɛ saa wu biki nchi wusen, se Lisia wu tɛ kikoo wu bikoo bi beniin bɛ nchi, lɛ fe, lo wu li tsan yisɛŋ tee le tɛ bɛ tɛ ŋɛŋ wɛ, tɛ saa nsa wɛ li wɛ lii.”

Nse η'wukɔɔ bujɔŋ le nlen taan be kikoo ken li wε lii.

¹¹ Ɔɔ dza ɔ biiti, ɔ gii ɔ woo le jo mεεŋ yε ka yoofi ntsɔ faa si ntuu n'yεε Jerosaleŋ le li yih yibe yi kintaashe

¹² Bejuu tε mεεŋ ki ηεŋ ntechini biee tεε wi kε, be tε mεεŋ ki ηεŋ tε le ntε ηkosini beniin li yih yi muntofi, kε li yih yi nleke li Nyɔ-ɔ, kε li bintsii bimu li kito-on kε.

¹³ Be kεmi yε fiee dududu fi nuun fi doonche le ntε fe biee bini bi be kayi kii mi bini kε.

¹⁴ Mi mbenɔ fini li wε-ε lii, le nleki li Nyɔ-ɔ yi betaa besεŋ mbiki Dze yibe teenyi le yi bifi. Mbeenchoo nuun li biee bichu bi nuun le Kinwaati ki benchi be Mɔɔse-ε mɔɔ bi nuun le Binwaati bi bentomfɔŋ be Nyɔ-ɔ.

¹⁵ Mbichɔɔ limfwe li Nyɔ-ɔ nεε si beniin bani bichi, le beniin bechu, be dzeen mɔɔ be bifi gii be bo li kwe-e.

¹⁶ Nεε le, nse ηgweninɔɔ mfi kwi le ni ntsiin ntse wu tsaan be Nyɔ mɔɔ be beniin, le kiin fiee nuun lu fi nuun fi ni fi sɛki mi li shɛŋ yεŋ kε.

¹⁷ Fi fieε biya ηge si ntε ndza Jerosaleŋ nse ntuu ηkaari le nyε kwa li beniin beŋ be kwεεŋ le, mɔɔ le mfe muntofi.

¹⁸ Fiin fiee fi be tuu be ηεŋ mi li yih yi muntofi mfeti, nuun ε ntuu ηkɔɔ mi ntsootsε kikoo ken. Kiyɔŋ ki beniin le tε nuun yε fe kε.

¹⁹ Bejuu bamu be Eesha tuu be nuun fe, ε be be kεmi le be ni be nuun feni le be tee wε fiee fi be kii kii mi, ε nuun le fiee fieε lu.

²⁰ ε nuun yε le kε, beniin bani tee wε fiee fi be tuu be ηεŋ le mi nachɔɔ, mfi wu ntuu nlen limfwe

li beniinj be sɛki kwɛɛŋ li,

²¹ fuki fiee fi ntuu ntee be jɛ yi tɛɛmi li bee le, mi ŋ'wɛ li bee limfwɛ li mfi wu wɛɛ li nsa, kifɛ mbeenchɔɔ le biŋkwi gii bi bo li kwe-e.”

²² Le Pɔɔ yɔ lɛ, Fɛli yikɛ nɛɛ ni, ɛ tɛ nuuŋ wi wu gbɛŋgi kii Dze yi Taa, se kiri nsa wulu tee le, “Mfi wu Lisia wu te kikoo wu bikoo bi beniinj be nchi bɔɔ wu bɛ, nse nsonde nsa wunɛ.”

²³ Se tee li kikoo ki kintutu ki beniinj be nchi kimu le ki dzɔɔ Pɔɔ ki gɛɛŋ ki lii wu li yi, ki ni ki kiichi. Se nuuŋ le, le be nyɛ wu dze, be gɛɛ nsán yee ni yi bɛɛ yi fii wu.

Fɛli kiri nsa wu Pɔɔ li biya bifɛ-e

²⁴ Le jo tuu yi kiinjɪ, Fɛli bee Drusila wu kwɛsi wu tɛ nuuŋ wi Juu be bɛ. Fɛli gɛɛŋ teenj Pɔɔ bɛ, be se yiki fiee fi tiiti kii ŋgɛɛwu shɛŋ li Krai Jiso.

²⁵ Tiiti si wi nuuŋ ni nuuŋ wi wu dzeɛŋ, bɛ si wi nuuŋ ni kiichi yi yee, mɔɔ si Nyɔ gii yi saa beniinj. Le Fɛli woo lɛ, fi chɛɛni wu ŋge. Se tee li Pɔɔ li le, “Nuuŋ ɔ gɛɛŋ dɛɛni, ke mi ŋkɛmɛ mfi nse ntuu nteen wɛ.”

²⁶ Tɛ tee lɛ, beechi le semukɛ Pɔɔ gii go wu bɛ kwa. Kii fini, se shiinj teenyi Pɔɔ mfi kwi bee wu mbuŋgi bieɛ.

²⁷ Se nuuŋ le, biya soonj bife. Le bɛ tuu bɛ gɛɛ Pɔshu Fɛstu li kintinde ki Fɛli, se Fɛli tɛ wɛki le fɛ se Bɛjuu ni be kɔŋgisi wu, se shɛ Pɔɔ li yih yi ncha-a.

25

Pɔɔ dzɔ nsa we gɛɛŋ bɛ wu limfwɛ li Mfɔŋ wu Lom

¹ Le bo jo taa si Fɛstu tɛ bechi le ni sɛki kimbe ki kwɛɛŋ lɛ ki Judiya, dza Kasaria yɛɛ Jɛrosalɛŋ.

² Be te muntofi be nona be nona mado bikoo bi Bejuu le bi kwene le se be le bi ne wu, be se gee nsa wu be kemi be Poo li wu-u mfwe, be soon bo li Festu,

³ le doonche shen yi dzeen li be-e, fe le be tuumi Poo Jerosalen. Be te feti le e be saa be koo ntsoon le be tee Poo dzetsi.

⁴ Festu tuu li bee le, “Poo we li yih yi ncha-a Kasaria, mi kibe engii ni nkarisi ntuu le li jo yini.

⁵ Benin be kemi bunga bu nsawu bamu biee mi Kasaria, be tee fiee fi wu cho nuun le, e nuun le fiee fiee lu.”

⁶ Le Festu tsi bee be geen bo si jo nyaan ke jo yoofi, se kaari boo Kasaria. Le bu woo, geen shee li yih yi nsa-a, tee le be be Poo.

⁷ Le Poo fesi, Bejuu be te dza Jerosalen be boo fe, be len be kene wu, be bechi be kayi biee nge kii wu nuun ye bi didi ke, bedeeni, fiee nuun ye lu fi nuun be tee le fi doonche le wu feo fiee fimu ke.

⁸ Poo taan be kikoo kee tee le, “Mmenjo ki mbonde ke nchi wu Bejuu ke dududu, ke wu li yih yi muntofi-i, mado nuun wu Mfon wu Lom ke.”

⁹ Se nuun le, Festu te weki le fe se Bejuu ni be kongisi wu, se bii li Poo li laa, “O kongisi lo le o ye Jerosalen le mi kibe engien nsaa nsa wa fe kii biee bini bichu ni?”

¹⁰ Poo tuu le, “Nlemado feni kitun le nko wu nsa wu Mfon wu Lom, e nuun le feni fe be kemi le be saa nsa wen. We kibe o kio bujon le mmenjo ki nchoo fiee tee Bejuu ke.

¹¹ E nuun le mi mbonde nchi, mi mfe te bubiee bumu bu nuun be wo mi nuun buwo, nuun nte mfaan kwe ke. Se nuun le, e fi nuun le biee bi be seye li yi yen bini nuun binse, ke wi nuun ye lu

wu nuuŋ nyε mi li tsan yi Bejuu bani ke. Nlekɔɔ le nsa weŋ geen limfwe fe Mfɔŋ wu Lo-om.”

¹² Le Festu woo le, bee beniin be bee be tɛ sɛki bɛnsa baa kɔɔ ntsoon. Se tee li Pɔɔ li le, “Si ɔ lekɔɔ le nsa wa geen fe Mfɔŋ wu Lom le, ke wu gii wu geen fe.”

Festu beh li Mfɔŋ Agripa kii nsa wu Pɔɔ

¹³ Le ni nuuŋ li mfi wumu lejin lelu, Mfɔŋ Agripa bee Beni* la nka le Feli Kasaria le be yɛsi Festu.

¹⁴ Le be tsi fe jo nge, Festu beh nsa wu Pɔɔ li Mfɔŋ tee le, “Wumu we feni wu Feli tɛ she li yih yi ncha-a,

¹⁵ fe ntɛ ngeen Jerosalen bɛte muntofi be nɔŋa be nɔŋa be beniin be sɛki kween wu Bejuu tɛ be be nsa we be geε mi limfwe be tee le ntee le wu weɔ nsa.

¹⁶ Ntɛ ntee li bee le, ntse wu beniin be Lom mɛɛŋɔ ki beŋ le be sonde nsa wu wi, le wu weɔ nsa, ε be mɛɛŋ saa ki nyε wu dze, le leŋ le nko wu nsa, limfwe li beniin be bee be kemi nsa taan be kikoo kee li biee bi be kayi li wu.

¹⁷ Mfi wu be bechu tɛ be feni, ntuu mɛɛŋ ki nɔɔne ke. Le bu woo, ngeen nshee li yih yi nsa ntee be be wi wulu.

¹⁸ Le beniin be bee be tɛ kemi nsa baa dza be leŋ we, be ti mɛɛŋ ki doonche ke chɔ yi ntɛ mbeechi le be nuuŋ be tee kii wu ke.

¹⁹ Be tɛ tuu be tiiti nuuŋ biee bi bitɛchine li wu kii dze yibe lɛki li Nyɔɔ fe, mɔɔ kii wi wumu wu be teenyi le Jiso wu tɛ kɔɔ wu kwi, bɛdɛeni se Pɔɔ lemi neε le mɛɛŋɔ we.

* **25:13** Beni te nuuŋ nwaani Agripa.

20 Si ntè mɛɛŋ ki ŋkɛɛ kɛ si nuuŋ lɛ lɛ biee bini lɛnti, nse mbii li Pɔɔ li laa, kɔŋgisɔɔ le yɛɛ Jɛrosalɛŋ se bɛ saa nsa we fe kii biee bini le.

21 Se tuu le gii ba li yih yi ncha-a, le ɛ Mfɔŋ wu gii sondɛ nsa we. Nse ntee le be gɛɛ wu li yi, bɛ ni bɛ kiichi wu nsiin gɛɛŋ bo mfi wu ŋgii ntuumi wu li Mfɔŋ wu Lom.”

22 Le Agripa yikɛ ni, tee li Fɛstu le, “Mi kibɛɛ ŋkɔŋgisɔɔ nlee ŋ'woo biee bini lɛ kifimɛ ki wi wulu.” Fɛstu tuu le, “ɔ gii ɔ bo ɔ woo fwaa.”

23 Le bu woo, Agripa bee Bɛni dengi be bɛɛ bɛ buchuun bu nɔŋa. Bee bɛte bikoo bi bɛniin bɛ nchi mɔɔ bɛniin bɛ nɔŋa bɛ nɔŋa bɛ bi bito-on bɛ dɛndɛ be bɛ be lɛ li yih yi nlɛkɛ li Nyɔ-ɔ. Se Fɛstu tee le be bɛ bɛ Pɔɔ.

24 Si be tɛ bɛ bɛ wu, Fɛstu tee le, “Mfɔŋ Agripa, bɛniin bɛchu bɛ nuuŋ fɛni, nɛ ŋɛŋ baa wi wuni. ɛ wi wu Bɛjuu bɛchu bɛɛ be fiɛŋgisi mi fɛni mɔɔ Jɛrosalɛŋ kii wu, be dzɛŋgi be tiiti le ɛ wi wu bɛ nuuŋ bɛ gɛɛ le ni nuuŋ lu kɛ.

25 Nse mmɛɛŋɔ ki ŋɛŋ le wu fɛɔ fiee fi bɛ nuuŋ bɛ wo wu kɛ. Si tuu saa wu lɛkɛ le nsa we gɛɛŋ limfwɛ nuuŋ li Mfɔŋ wu Lom, mi nse ŋɛŋgɔɔ le ŋgii ntuumi wu lɛ wuu.

26 Se nuuŋ le, mgbɛŋgi yɛ ŋkii fiee fi nuuŋ ntɛɛ li Mfɔŋ wu te kikoo kɛŋ kii wi wuni kɛ. Se nuuŋ le, nse nleekɔɔ wu li bɛnɛ lii dɛɛni, teege li wɛ-ɛ lii kibɛtɛɛ Mfɔŋ Agripa, le nɛ taashɛ lɛ nsa we-e, ke se ŋkɛmɛ fiee fi nuuŋ ntɛɛ.

27 Mi ŋɛŋgɔɔ fi nuuŋ yɛ bujɔŋ le ntuumi wi wu ncha li Mfɔŋ mɛɛŋ ki ndoonchɛ kɛ fiee fi bɛ tee le wu fɛɔ kɛ.”

26

Pɔɔ taan be kikoo kee li Mfɔn Agripa limfwe

¹ Mfɔn Agripa se tee li Pɔɔ li le, “E kintsii ko dɛɛni le yɔ be kimfime ko.” Pɔɔ se tsaaki kibene kee liwe, bechi tɛɛndi be kikoo kee, tee le,

² “Buri, mi nɛngɔɔ le nkɛmɔɔ kishi nge ben yani le nlen ntaan kikoo ken li bushi bwo-o, li biee bichu bi Bejuu kayi kii mi.

³ Ntiiti nɛɛ lɛ, kifɛ mgbɛngɔɔ kii ntɛ wu kwɛɛn wu Bejuu mɔɔ bitɛchinɛ bi be shiin be kɛmi. Se nuun le, nse nlekɔɔ le be yikɛ nyɛɛkii, be woo fiee fi ngii ntee.

⁴ Bejuu bechu kii baa ntɛ wɛn mbɛɛchɛ fɛ ntɛ mɛɛn sɔɔnɛ wi. Be kii baa si ntɛ tsiin li kwɛɛn wɛn mɔɔ Jɛrosalɛn.

⁵ Be kii baa bujon mbɛɛchɛ lindɛɛri le nuun wi wu kintutu ki Bɛfarasii, kintutu ki gbɛngi ki tɛɛmi li fiee fi Nyɔ-ɔ ki yɛki bintutu bimu bichu. Fini nuun fiee fi ɛ be kɔngisi le be tee, be ben le ɛ chɛɛn.

⁶ Nse nlemɔɔ fɛni dɛɛni li nsa kifɛ mbichɔɔ limfwe, nkii nkaachɛ wu Nyɔ tɛ kaachɛ bɛtaa bɛɛn lu.

⁷ Nkaachɛ wuni nuun wu bini bisɛn bi yoofi ntɔɔ bifɛ tɛngi biɛɛ, si bi lɛki li Nyɔ-ɔ butuu mɔɔ fɛnshaan. Buri, ɛ kii nkaachɛ wuni wu Bejuu kɛmi nsa tɛɛ be.

⁸ Nse mbiitɔɔ li bee mɔɔ li bɛniin bechu laa, fi ge la fi nɛ njingi fi tɛɛmi le nɛ ben le Nyɔ nuun yi buu wi li kwe-e le?

⁹ Mi kibɛɛ ntɛ gbɛngi mbeechi le nkɛmi le mfɛ fiee fichu le nɛɛshɛ bukoon bu Jiso wu Nasarɛ.

¹⁰ Fini gbɛngi fi nuun fiee fi ntɛ mfeti Jɛrosalɛn. Ntɛ fi bunɔa li bɛte muntofi-i be nɔɔa be nɔɔa nkɔɔyi

bēniin bē nuun bē Nyɔ-ɔ nge, mfeti be li yih yi ncha-a. Se nuun le, tē nuun yē fini kwaa kē. Fē bē nuun le bē gii bē woyē be, kē ngii mfēfi.

¹¹ Ntē nyēē nge li bee li mfi li mfi li yī yī nlekē li Nyɔ-ɔ chichi, ngwēnini le be ni be yeti n'yɔru wu bifi kii wi wu Jiso. Shén fuuti mi bē be nge, nse mbiindi bikaa lē be jīn, ngiingi mbuti li biton bi tēn yimi.

Pɔɔ tuu tee si tē fiki to wi wu Krai

¹² Ntē ndza le giingɔ Damako, ε bete muntofi bē nɔŋa bē nɔŋa tē tseē kinwaati, be nyē mi bunga.

¹³ Buri, le ni ngiingi tē nuun fenshaan kintikinti, ntaa ndza nēn si kin'wofu kimu dza ki lēbi liboo ki wuuti ki yeki jobē, ki shee li tē bēniin bē tē be tē tē dengi.

¹⁴ Tē dza tē weyē fekwiiŋ bee bēchu, ŋ'woo si jē bii li mi lē jē yi Hiburu le, 'Sɔɔ, Sɔɔ, ɔ biindi bikaa lē mi jīn kii la? ɔ fetɔɔ ni, ɔ juti nuun yi ya, si sɔmbwaa wu nime wu juti yi li kimbaan ki tee lē.'

¹⁵ Nse mbii laa, 'E wē noo Taa?' Tuu le, 'E mi Jiso, wɔɔ biindi bikaa lē wu jīn.

¹⁶ Dza ɔ len we. Fiee fi fē se mi mbuse lē wē lii nuun le ntsaa wē si wi wēn wu nime, se ɔ ni ɔ tiifi biee bi ɔ nēn bēn bē bi mēn nse doonche li wē.

¹⁷ Ngii mfi wē li tsan yi Bejuu mɔɔ bēniin li bē nuun yē Bejuu kē, nuun be bē ngii nton wē lē bee.

¹⁸ ɔ gii ɔ gēn ɔ gwiye lii yibe, ɔ buu be li kijibē-ε, ɔ leeki be li kin'wofu, be se bo li tsan yi Satan, be to bē Nyɔ, be gē shén li mi, Nyɔ feeki bibifi bi bee. Be se kēmē kimbe fē kintsii ki bēniin bē wu fē le ε bee.'

¹⁹ Buri, si fi tē keti nēē ni, nse mfē nēē si tē tee li mi liboo.

20 Nse mbēchi ntiifi Damako, nse ndza ngēen Jerosaleṅ. Mbēchi ndenḡi li nshe yi Judiya chichi mōo tēen chichi yi tē nuun yē yi Bejuu kē, ntiifi be le be fiiki shēn yibe, be to bēniin bē Nyō-ō, be ni be feti tē nuun bīee bi doonchi le be fiiki baa shēn yibe kitun.

21 Fīee fīee fi tē fē Bejuu kōo mi li yih yi muntofi-i be wēki le be wo mi.

22 Se nuun le, Nyō se fii mi nsiin bē bo bēn. Se nlemōo fēni ntiifi li bēniin bē nōṅa-a mōo bē nten. Se fīee fi ntiifi nuun nēē fi Mōōsē bē bentomfōn bē Nyō-ō tē tiifi le fi nuun fi ka.

23 Be tē tiiti le, kinsofu ki Nyō tē kaachē kēmi le ki bē ki ṅen ṅē ṅē, se ki nuun wi wu ṅkosi li mbochu li kwe-e, ki doonche kin'wofu li Bejuu li mōo li bēniin bē nuun yē Bejuu kē.”

24 Si Pōo tē gii tēendi bē ki kikoo kee giingī limfwe lē, Fēstu dza waṅ lēwe ṅē le, “Pōo jetō bu jeru. Laanche wa wu ṅē wēē dza wē wu fē ɔ jeti nuun bu jeru.”

25 Pōo tuu li Fēstu le, “Njeti yē kē wi wu nyōṅa. Fīee fi ntiiti nuun cheen, nse ntiitō bē bufii bwen fe.

26 Ntiitō li Mfōn gbanaa ni, kifē be kii baa le bīee bini tē kēti yē lē munyiikōo li kē, fimu nuun yē lu fi be tē kii yē kē.

27 Buri, mōo be bēn baa li bīee bi lē Binwaati bi bentomfōn bē Nyō-ō? Nkiiō le be bēn baa.”

28 Mfōn Agripa bii li Pōo li laa, “ɔ beechi le ɔ nuun ɔ fiiki mi nto wi wu Krai li mfi niin li ni?”

29 Pōo tuu le, “Dēen li mfi fi niin li, kē li mfi wu ṅē lee, nlēkē wēn li Nyō-ō nuun yē li wē kwaa kē.

Wi kwikwi wu nuun feni beŋ wuki si ntiiti, fiiki tɛ to si mi, fuki nɛɛ bɛncha bani kwaa siŋ.”

³⁰ Mfɔŋ dza we, bee ŋgɔmina mɔɔ Beni bee bɛniin bɛ bee be tɛ shee fe baa dza we tɛ.

³¹ Be bo, be yeti be be le, “Wi wuni mɛɛŋɔ ki fɛ fiee fi bɛ nuun bɛ wo wu buwo kɛ, kɛ le bɛ gɛɛ wu li yih yi ncha-a kɛ.”

³² Mfɔŋ Agripa se tee li Fɛstu le, “Bee nuun yɛ le wi wuni ni mɛɛŋ ki lɛkɛ kɛ kitun le nsa we gɛɛŋ fɛ Mfɔŋ wu Lo-om kɛ, bee bɛ chinɛ li wu-u.”

27

Bɛ tuumi Pɔɔ Lom

¹ Bɛ tɛ nachɛ le tɛɛ Pɔɔ lɛ yih yi li dzɔɔ tɛ gɛɛŋ Itali, se bɛ tuu bɛ nyɛ Pɔɔ bee bɛniin bɛ ncha bamu li tsan yi Julɔ wu tɛ nuun kikoo ki kintutu kimu ki bɛniin bɛ nchi bɛ Mfɔŋ wu Lo-om.

² Tɛɛ be lɛ lɛ yih yi li dzɔɔ yi dzɛti Adamitum yi tɛ nuun le yi gii yi ni yi giingi yi geeyi li bintsii bi li ŋgemɛ yi dzɔɔ li, kimbe ki Eesha. Aristaku wi wu Tesalonya, kwɛɛŋ wu Masadonya tɛ nuun tɛ bɛ bee. Tɛɛ be se dza ŋɛnu.

³ Butuu woo, tɛ fɛsi Sidɔŋ, se Julɔ doonche kɪŋkɔŋgisɛ li Pɔɔ li, chinɛ wu le gɛɛŋ lɛ nsán yee yi li kitoŋ li, le yi ni yi fii wu bɛ fiee fi weki.

⁴ Se tɛ kaari tɛ lɛ lɛ yih yi li dzɔɔ fe, tɛ dza ŋɛnu, mbaandze tɛ bɛ tusi bee lijɪŋ, se tɛ wɛɛŋ dze yi kwɛɛŋ wu Saaplu wu dzɔɔ kintikinti, wu se banɔi mfiee yilu.

⁵ Tɛ gɛɛŋ tɛ lenchi dzɔɔ yi nyɔŋa yi nuun li kwɛɛŋ wu Silisha bɛ kwɛɛŋ wu Pamfila lichin, se tɛ fɛsi li kitoŋ ki Mila-a, ki li kwɛɛŋ wu Lisa-a.

⁶ Se kikoo ki kintutu ki beniin be nchi-i kee nen yih yi li dzoo fe yi te dza Alekesanda yi giingi Itali, biee buu bee, gee le yee li.

⁷ Te dza fe, te dengi wee li jo nge li, te liingi se te fesi li kiton ki Sinidu lichin. Si mbaandze we ti meen ki be-en le te geen limfwe tsaan ke le, te se ya te baanshi dze yi Klet kween wu dzoo kintikinti, wu bangi mbaandze we, te se ka Samoni kintsii ki te te geen te le dzoo yi li kween wulu.

⁸ Se te ba nee te baanshi te tuu li ngeme yi dzoo li, te te be te liingi bu liingise se te geen te bo bintsii bi be teenyi le Woon wu Dzoo yi Shiin, e wu te nuun li kiton ki Lasa lichin.

⁹ Si te te saa te biifi mfi le dze nge le, Jobe chi Nona chi Mfekise Bibifi te ka kitun, nuun mfi wu mfiee yi teemi, Poo se nye ntifi li beniin be li yih yi li dzoo baa le,

¹⁰ “Betaa, ningoo le mbeche feni ngenu limfwe, ndende wu teeben gi bee, kinla gi ki nuun lu, ki nuun te nuun nee ki biee bi le yih yi li dzoo li kwaa ke, beniin gi be kwiye nee te.”

¹¹ Se nuun le, kikoo ki beniin be nchi te meen ki ben ntifi yi Poo ke, woo fiee nuun li te kikoo wu yih yi li dzoo be te yih yi li dzoo.

¹² Si ngeme yi dzoo yilu te meen ki dzoon ke le be ni be nuun fe li mfi wu mfiee yi teemi wee ke, beniin nge se fesi le fi dzoon le be geen limfwe, be mon laa nuun be fesi li ngeme yi dzoo yi Fonik le, yi nuun li kween wu Klet wulu, le te le mfi wulu fe. Woon wu dzoo yilu te bichi dze yi wewe wu tuu wu bichi te dze yi kwiinkwiin le jobe sechi.

Kinkun ku too yih yi li dzoo

¹³ Mfíee yimi tɛ dza yi yeki dze litɛ ni wɛɛ, bɛniin bɛ yih yi li dzɔɔ lɛ baa bɛɛchi be beechi le be kɛmɛ baa fíee fi be wɛki. Be se buu kifasɛ ki yih yi li dzɔɔ, be se ɲgiingi li dzɔɔ, be tuu nɛɛ li ɲgemɛ li ɲgemɛ Klet wulu.

¹⁴ Kinɲunɲu ki tɛɛmi ki bɛ teenyi le, “Ki kimbɛ ki kibɛnɛ ki kimɛsɛ lɛ jobɛ tɛti,” ki dza li kwɛɛɲ wulu, ki shee li dzɔɔ.

¹⁵ Si ki shee lɛ, ki ju yih yi li dzɔɔ se dze ti mɛɛɲ ki nuun lu yi gɛnɛ li ki kɛ, be se chinɛ li yih yi li dzɔɔ yilu-u, kinɲunɲu kilu too ki giingi bɛ yi.

¹⁶ Tɛ ba tɛ giingi lɛ, tɛ gɛɛɲ tɛ ka kwiinɲkwiin li kwɛɛɲ wumu wu ɲkwɛɲ, dzɔɔ kintikinti wu bɛ teenyi le Kawda. Kwɛɛɲ wulu tɛ banɲ bee mfíee yilu, tɛ se bɛchi tɛ gwenini le tɛ yɛɛki ɲgo lɛ yih yi li dzɔɔ li.

¹⁷ Le tɛ yeki wu, tɛ kan ɲgo wulu bɛ bɛkuu kii ni shaansɛ, tɛ giingi tɛ chɛndi le yih yi li dzɔɔ gii yi taa yi gɛɛɲ yi ju yi li kwɛɛɲ wu Saatis, li bikumu bi mfwɛɛ bi nuun li dzɔɔ. Be se shiiki ndu yi mfíee, be chinɛ le yih yi li dzɔɔ li yi giingi lɛ yi-i bɔ.

¹⁸ Si kinɲunɲu kilu tɛ tɛɛmi nɛɛ ki giingi lɛ, le butuu woo, be se bɛchi be buushi bíee lɛ yih yi li dzɔɔ li, be lendi li dzɔɔ.

¹⁹ Le butuu bo buwoo, se bɛniin bɛ yih yi li dzɔɔ li baa buusɛ bíee bi li yih yi li dzɔɔ li be lɔnyɛ li dzɔɔ lɛ be bɔ.

²⁰ Jo tɛ ka ɲge yi tɛ tɛ mɛɛɲ ki ɲɛɲ jobɛ kɛ muntsɔɲ kɛ, kinɲunɲu buki nɛɛ nuun yɛ ki wɛɛ kɛ, se tɛ kɛɛ le físen ma fíɛɛ le mbochu lu mɛɛɲ yɛ kɛ.

²¹ Si bɛniin tɛ tsi jo ɲge nɲɛ fíee sin lɛ, Pɔɔ dza kiingi len limfwe, tee le, “Bɛtaa, tuu nuun le nɛ woo li mi le tɛ ba Klet, bee tɛ kɛmɛ-ε ɲge wuni bɛ kinla kini ni

ke.

²² Se nuun le, nlekɔɔ le ne kemε shɛn, kifε wi wumu li beɲ li nuun tε la ke, ε neε yih yi li dzɔɔ kwaa yi gii yi la.

²³ Ntiitɔɔ ni kifε Nyɔ yi kemi mi, yi nleki li yi, bee yi ton nchindaa we butuu bu beɲ wu be wu len li mi lichin,

²⁴ Wu tee li mi le, 'Pɔɔ, kiin ɔ ni cheɲ ke. ɔ kemi lɔɔ len limfwe li Mfɔn wu Lom. Biche ɔ ηεn, Nyɔ doonche ye kinƙɔɲgise li we kitun, yi fe le wumu li kintutu ki beniin be neε be nuun le yih yi li dzɔɔ li bani nuun tε la ke.'

²⁵ Se nuun le, betaa, kanε yeɲ shɛn. Mi ηgeεɔ shɛn li Nyɔ-ɔ le fiee fi yi tee li mi gii fi ka neε si yi tee.

²⁶ Si fi nuun le, yih yi li dzɔɔ kemi ye le ju yi li kwεεn wumu wu dzɔɔ kintikinti."

²⁷ Le be bo jo yoofi ntsɔ naa, kinƙunƙu mεεn neε ki ndunƙi be bee li dzɔɔ yi nyɔɲa yi Adaya.* Le ni nuun si butuu kintikinti le, beniin be nindi le yih yi li dzɔɔ li dza be beechε le semukε be buti baa li nshε lichin.

²⁸ Le be fiche dzɔɔ si yi sechi be kuu wu be tε shiɲε fiee lu, be ηεn le yi ye bentan mbaamfiεε. Le be kiinƙi limfwe niin, be tuu be fiche, be ηεn le yi to ye kitun bentan yoofi ntsɔ betiinu.

²⁹ Be se bechi be chendi le nuun yih yi li dzɔɔ ju yi li bimba-aɲ, be se shiiki bifasu bineε li dzɔɔ lejin le yih yi li dzɔɔ li, be se leki le butuu woo kwaa.

³⁰ Beniin be nindi li yih yi li dzɔɔ li baa tε dza be weki le be letε be bo le yih yi li dzɔɔ li, be se shiiki

* **27:27** Binwaati bimu teenyi dzɔɔ yi nyɔɲa yini le Mɛditelinian.

ngo wε li dzɔɔ, be bechi be yengi le be wεki baa le be shiiki bifasu limfwe li yih yi li dzɔɔ li, li dzɔɔ.

³¹ Pɔɔ se tee li kikoo ki beniin be nchi mɔɔ li beniin bee li le, “E beniin bani mɔɔ le be bo le yih yi li dzɔɔ yini-i, ke mɔɔ nuun wi mumkpan li ben nuun te bo lu ke.”

³² Se beniin be nchi-i baa soome bekuu be be tɛ soote ngo baa, be se chine le ni denji li dzɔɔ li liwe giingi.

³³ Le butuu bechi η'wofu, Pɔɔ leke beniin bechu le be ji biee, tee le, “Ben yaa jo yoo fi ntsɔ naa yi ne baa li chene, fiee mɛɛn ki le-ε le bene wa ke.

³⁴ Nse nlekɔɔ le ne ji fiee, se yih yine to ben fe. Nuun yi mumkpan tɛ la li wi fa ke.”

³⁵ Si wu tee le, dzɔ kibe le, nye kiyɔɔni li Nyɔ-ɔ, bootɛ bechi jii le beniin bechu lii.

³⁶ Be se kan shɛn be bechu be ji biee.

³⁷ Bee bechu be tɛ nuun le yih yi li dzɔɔ li tɛ nuun wi gii fɛɛ kitsɔ gwii mfomenyaan ntsɔ busɔɔ (276).

³⁸ Beniin bechu tɛ ji biee be fuke, be se buu giin yi tɛ nuun le yih yi li dzɔɔ li, be lɔn li dzɔɔ le be fɛ le wu fuutɛ.

Yi yi li dzɔɔ shaanshe

³⁹ Le butuu woo, le bukaka yene, beniin be nindi li yih yi li dzɔɔ li tɛ kii ye kintsii kilu ke. Se nuun le, be se ηɛn kibwan, ε ki gɛɛn nsiin ki bo li mfwɛɛ, be ηɛn le be mɔnche yih yi li dzɔɔ le yi le yi gɛɛn yi tsi li mfwɛɛ melu li ηgeme yi dzɔɔ li.

⁴⁰ Be se soome bifasu bi shee bi gɛɛn li dzɔɔ, be tuu be kaari be fanche bekuu be be tɛ sooyɛ biti bi be ti fiki yih yi li dzɔɔ lu, be yɛeki tɛ ndu yi mfiee

limfwe se mfiee le le, yi tuu yi kiingi yih yi li dzoo yi gæen le kibwa-an kilu.

⁴¹ Se nuun le, le giingo, ju yi li kikume ki mfwæe li dzoo. Se kimbæ ki yih yi li dzoo ki limfwe le ki finde limfwe ki ba ki tæ tuu le ki sæææ kæ. Se dzoo juti kimbæ ki læjin ki shaanshi.

⁴² Beniinj bæ nchi se dza be wæki le be woye beniinj bæ ncha-a bæchu le kiinj wumu li bee ni dza tandæ dzoo bo letæ kæ.

⁴³ Se nuun le, kikoo ki beniinj bæ nchi tæ wæki le ki soo Poo, se faan le kiinj be ni fæ le kæ, tee fiee le beniinj bæ kii tandine dzoo saa be seri li dzoo, be tandæ be bo li bukaka kwæ,

⁴⁴ se kinæ ki beniinj le ni ki biki li binæ bi bim-bachæ, kæ li binshaanshe bi yih yi li dzoo li. Bæðæni se tæ dendæ tæ fæsi li bukaka wi mæen ki la kæ.

28

Bæ Poo fæsi Maata

¹ Si tæ tæ fæsi wi mæen ki laa kæ le, tæ woo le bæ teenyi kintsii kilu le Maata, kwæen wulu nuun dzoo kintikinti.

² Beniinj bæ li kwæen wulu doonche kinængise li bee li, nuun yæ ki didi kæ, be fi bee, be kuke wi tæ wæansi, kife dzaan tæ bæchi yi bæe mfiee guti bee.

³ Poo dza banche ngan le kuke, æ fifaa tæ nuun li ngan yilu linti, wi yuuse wu fæ fi se bo, fi núj kibene kee fi shinæ lu.

⁴ Beniinj bæ li kwæen wulu næn si fi shinæ li kibene kee li le, be bæchi be tiiti li yih yibe le, “Wi wuni wæ nuun wi wu woyi beniinj. Wu kifoo wu bo li dzoo, bæðæni, nyoo yisæn koo yæ wu, gii kwi.”

⁵ Se nuun le, Pɔɔ se sɛɛɛ fifaa filu fi we fɛ wi, fiee fimu mɛɛn wu ki ge kɛ.

⁶ Beniin belu se tɛngi, be beechi le yih yi Pɔɔ gii yi bechi yi ni yi muchi, kɛ le gii taa dza we kwi. Be se taan be taan nsin, be nɛngɛ le fiee mɛɛn fiee ki ge wu kɛ, be dza be fiiki mbeechɛ wu be, be dza be kwɛngi nuun le, “Wi wuni wɛ nuun nyɔ yimi.”

⁷ Wi wu sɛki fe tɛ kɛmi yɛh yee nɛɛ tɛkɛ fɛ tɛ tɛ nuun. Bukoon bu wi wulu tɛ nuun le Publu. Fi bee, tɛɛ tsi bɛ wu jo taa, bichi lɛ bee li bujaɲ.

⁸ Fi ka le te Publu wulu tɛ gimi bɛ chigɔɲ chi kinkeɲkɛ mɔɔ mfwamfu ngɔɲ. Pɔɔ se tuu gɛɛn fɛ tɛ gimi, lɛkɛ li Nyɔ-ɔ, gɛɛ tsan li wu bwiin wɔnchɛ wu.

⁹ Le fi ka lɛ, beniin bɛ li kwɛɛn wulu bechu bɛ tɛ kɛmi chigɔɲ bechi be bɛɛ Pɔɔ se wɔnchi be tɛ.

¹⁰ Be se bechi be nyɛɛ bee bieɛ nge. Le tɛ ni tɛ dzɛti fe, be tuu be bɛ bɛ bieɛ bichu bi tɛ tɛ wɛki be gɛɛ lɛ yih yi li dzɔɔ li.

Bɛ Pɔɔ dza Maata be gɛɛn Lom

¹¹ Tɛ lɛ lɛ yih yi li dzɔɔ li tɛ giingɪ, ɛ tɛ tɛ tsi Maata kwɛɛn wu dzɔɔ kintikinti wɛɛ, kii tɛɛ. Yi yi li dzɔɔ yilu tɛ nuun yi Alɛkɛsanda bɛ teenyi yi le Benyɔ bɛ Maan,* ɛ yi tɛ nuun li kwɛɛn wulu yi tɛngi le mfi wu mfieɛ yi tɛmi yilu ka.

¹² Tɛ se gɛɛn tɛ bo li ngemɛ yi dzɔɔ yi li kitoɲ ki Silaku, tɛ tsi fe jo taa.

¹³ Le tɛ dza fe, tɛ gɛɛn tɛ fɛsi li ngemɛ yi dzɔɔ yi li kitoɲ ki Lɛgium tɛ tsi fe. Butuu woo, mfieɛ bechi yi yɛki dze litɛ, tɛ dza tɛ giingɪ, le bo jo faa, tɛ fɛsi li ngemɛ yi dzɔɔ yi Potoli-i.

* **28:11** Benyɔ bani nuun bɛ be teenyi le Kasto bɛ Bulok.

14 Si te tɛ fɛsi fe lɛ, tɛ nɛn bɛniin bɛ kimbeenchɛ-ɛ bɛ fe, be lɛkɛ beɛ le tɛ gɛɛn tɛ tsi bɛ be jo mfomenyaan. Tɛɛ be tɛ tsi, se tɛ dza tɛ gɛɛn tɛ fɛsi Lom.

15 Si tɛ tɛ giingɛ lɛ, bɛniin bɛ kimbeenchɛ-ɛ bɛ Lom tɛ woo le tɛ bɛɛ baa, be bo be denɛi be bɛɛ le tɛɛ be tɛ bikɛ. Be bɛ siin be bo fɛ Wan wu Apiyu, mɔɔ fɛ Yi yi Bɛniin bɛ Ndɛndɛ-ɛ fufini fe. Pɔɔ nɛn be, shɛn yee dɛn, nyɛ kiyɔɔni li Nyɔ-ɔ.

16 Tɛ bɛ tɛ fɛsi Lom, bɛ gɛɛ le Pɔɔ ni tsiin wuu mbiin, wi wu nchi kiichi wu.

Pɔɔ nuun li ncha-a Lom tiiti jɛ yi Nyɔ

17 Le jo ka taa, Pɔɔ teen bikoo bi Bejuu bi fe. Bi bɛ, tee li bi le, “Bɛnwaanɛn, mi n'wɛ li ncha ni ɛ bɛ tɛ kɔɔ mi Jɛrosalɛn bɛ nyɛ mi li tsan yi bɛniin bɛ Lom, mmɛɛn ki nchɔ-ɔ mɔɔ fieɛ li bɛniin bɛɛn mɔɔ li ntɛ wu bɛtaa bɛɛn wumu kɛ.

18 Bɛniin bɛ Lom bɛlu tɛ bichɛ lɛ nsa wɛn, be ti mɛɛn ki nɛn fieɛ fi nuun be wo mi kii fi kɛ. Be se tɛ wɛki le be chinɛ li mi,

19 bɛdɛɛni, Bejuu faan bu faanɔ. Nse ntɛ nɛkɛmi le nɛkɛ le nsa wɛn gɛɛn limfwe fɛ Mfɔn wu Lom. Ntɛ mfeti yɛ ni le nɛkɛmɔɔ fieɛ fi nuun nɛ nɛkɔɔ bɛniin bɛn lu kɛ.

20 Fiɛɛ fieɛ fi fɛ mi nse nteen bɛn le tɛɛbɛn tɛ tee bieɛ. Mi n'wɛ li bɛncha bani ni nuun kii wi wu bee bɛniin bɛ Isɛɛɛ tuu tɛ tɛngi.”

21 Bɛniin bɛlu tuu li wuu le, “Tɛ mɛɛn baa ki kɛmɛ kɛ Kinwaati ki dza Judiya kii wɛ kɛ, wi wumu li bɛnwaanɛn bɛɛn bɛ dzɛti fe be bɛɛ fɛni mɔɔn ki jisi kɛ fieɛ kii wɛ, kɛ le tee fieɛ fi bifi kii wɛ kɛ.

22 Se nuun le, tɛ gii tɛ kɔɔngɛ le tɛ woo wa mbeeɛɛ. Fi tɛ ka ni nuun nɛɛ kii kintutu kini ki ɔ

nuuŋ li ki kini nuuŋ ki beŋiŋ beŋisi yi be ki bintsii bichu kii ki.”

²³ Be se geε jobε chi be gii be be Pɔɔ yɔ li bee. Le ni nuuŋ booyaa, beŋiŋ nge banchε fe tɛ gii tsiŋ, bechi taantaan geεŋ bo le fe mfoo, kuti fiee fichu li bee, tiiti kii bumfɔŋ bu Nyɔ-ɔ. Se tuu yeti doonchi biee bi nuuŋ le Kinwaati ki beŋchi be Mɔɔse be le Biŋwaati bi bentomfɔŋ be Nyɔ-ɔ kii Jiso, gwenini le fe le be beŋ le fiee fi tiiti fini fieε nuuŋ cheεŋ.

²⁴ Beŋiŋ bamu beŋ fiee fi tɛ tiiti, bamu faan mbeenche.

²⁵ Be dza be saanɡini bebe be buti si Pɔɔ tɛ tuu lɔŋ jɛ le, “Fiee fi Fiana yi Waan tɛ tee li bechaa beŋε le kimfime ki ntomfɔŋ wu Nyɔ-ɔ wu Esaya fieε tɛ gbεŋgi fi nuuŋ cheεŋ.

²⁶ Yi tɛ kweenj le,
 ‘Geŋε ɔ tee li beŋiŋ belu le,
 nε gii nε ni nε yiki biee bujɔŋ beɗεeni nε tɛ woo kε,
 nε ni nε bichi biee bujɔŋ beɗεeni nε tɛ ŋεŋ kε.

²⁷ Fi fieε le, kife shɛŋ yi beŋiŋ
 belu dɛŋ yeε.

Be jiinyε baa bintoŋ bi bee,
 be baanyε lii yi be.
 Be fe nεε le le kiŋ lii yibe ni yi ŋiŋgi biee kε,
 bintoŋ bi bee bi woo kε biee kε,
 shɛŋ yibe ni yi yuusi,
 be to lijiŋ le mi, nse ŋ'wɔnche be.’ ”

²⁸ Pɔɔ se mεεshi le, “Nε kεε le nton wuni wu kii si Nyɔ suuti beŋiŋ wε nuuŋ ε wu tuumi li beŋiŋ be nuuŋ ye Bejuu li kε, be gii be woo.”

29 † [Si të kweenɛ lɛ, Bɛjuu bɛlu se dza be buti, be tɛchini bi tɛchine li yɔru wulu nuun yɛ wɛɛ kɛ.]

30 Pɔɔ tsiin nɛɛ li yi, yi tɛ suundi bu somfu biya bife, fi beniin bɛchu bɛ të bɛɛ lɛ wu.

31 Fenjisi kii bumfɔn bu Nyɔ, tuu tiifi beniin kii Taa Jiso Krai, tiiti nchɛnu nsin, wi tɛ banɛ wu dze kɛ.

† 28:29 Binwaati bi fichi bimu kɛmi yɛ kintsii kini kɛ.

Sari

Sari: Sari (New Testament+)

copyright © 2024 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Sari

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2025-04-26

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 25 Apr 2025 from source files dated 26 Apr 2025

0b48302f-d71e-5995-a8f4-98013bf8b3d2